T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
SANAT TARİHİ BİLİM DALI

YOZGAT NİZAMOĞLU KONAĞI ETNOĞRAFYA MÜZESİNDEKİ MADENİ MUTFAK EŞYALARI

Hazırlayan
Emine KIZILASLAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Celil ARSLAN

(Yüksek Lisans Tezi)

HAZİRAN-2013
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
SANAT TARİHİ BİLİM DALI

YOZGAT NİZAMOĞLU KONAĞI ETNOĞRAFYA MÜZESİNDEKİ MADENİ MUTFAK EŞYALARI

Hazırlayan
Emine KIZILASLAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Celil ARSLAN

(Yüksek Lisans Tezi)

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SBY-12-3864 kodlu proje ile desteklenmiştir.

HAZİRAN-2013
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı: Emine KIZILASLAN

İmza:

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesindeki Madeni Mutfak Eşyaları adlı Yüksek Lisans, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan	Danışman:
Emine KIZILARSLAN	Doç. Dr. Celil ARSLAN

Sanat Tarihi ABD Başkanı

Ad Soyad İmza

Doç. Dr. Celil ARSLAN danışmanlığında **Emine KIZILASLAN** tarafından **"Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesindeki Madeni Mutfak Eşyaları"** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

21./06./2013

JÜRİ:

Danışman: Doç. Dr. Celil ARSLAN

Üye : Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

Üye : Havva SELÇUK

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 19.07.2013 tarih ve 12 sayılı kararı ile onaylanmıştır

19./07./2013

Prof. Dr. Lütfullah CEBECİ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Günümüzde hızlı gelişme ve değişme oranı içinde tüm uluslar, yeni bir kimlikle varlıklarını kanıtlamak istemektedirler. Küreselleşen dünyanın yeni bir yüzyılı dolduracak atılımları, bireylerin ve ulusların varlık nedenlerini korudukları oranda anlam kazanacaktır, bu ister istemez yerel değerlerden ulusa ve evrensele akacak birikimlerin niteliği oranında olacaktır.

Çok değişik coğrafyalardan, değişik kültürlerden ve inançlardan geçerek gelen değerlerin oluşturdukları ortamları, oluşturan insanları ve bunların sonuçlarını korumak, bir anlamda geleceği de güven altına almak demektir.

Toplumumuzun geçmişini yarınlara taşımaya katkı sağlayan bu eserlerin yaşatılması için kültür ve değerlerimizin oluşturulacağı yayınlara ve eğitim kurumlarının çağdaş yöntemlerle bu konuda donatılması gerekmektedir. Çünkü gelecek nesil bu zengin kaynaktan yararlandığı oranda varlığını anlamlı kılacaktır.

Tez çalışmamız da bu güzel değerimiz olan el sanatının yaşaması ve yaşatılması için bu konuda Yozgat'ta yeterli çalışmanın olmamasından dolayı bizi bu konuda çalışmaya sevk etmiştir.

Çalışmam esnasında beni teşvik eden ve çalışmamın şekillendirilmesinde beni yönlendiren değerli danışman hocam Doç. Dr. Celil ARSLAN'a çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen hocam Yrd. Doç. Dr. Sultan Murat TOPÇU'ya, sevgili arkadaşım Fadime ÖZLER'e, ve sabırla her türlü maddi ve manevi desteğini esirgemeyen eşim Sinan KIZILASLAN'a teşekkür ederim.

Emine KIZILASLAN

YOZGAT NİZAMOĞLU KONAĞI ETNOĞRAFYA MÜZESİNDEKİ MADENİ MUTFAK EŞYALARI

Emine KIZILASLAN

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2013

Danışman: Doç. Dr. Celil ARSLAN

ÖZET

Öncelikle tezimize Yozgat ilinin coğrafi yapısı ve tarihçesi anlatılarak giriş yapılmıştır. Daha sonra eserlerin bulunduğu Nizamoğlu konağı hakkında kısa bir bilgi verilip, maden sanatı hakkında bilgi verirken madenler ele alınmıştır, yapım ve süsleme teknikleri ayrıntılı bir şekilde anlatıldı.

Katalogda eserin türü, yer aldığı müze, fotoğraf ve çizim no, müzeye geliş tarihi ve geliş şekli, inceleme tarihi, dönemi, maden cinsi, yapım ve süsleme tekniği, ölçüleri, kitabe ve bugünkü durumları hakkında bilgiler verilmiş, fotoğraf ve çizimleri yerleştirilmiştir. Katalogdan sonra çalışmanın değerlendirme ve karşılaştırma bölümlerinde, incelenen örneklerin yapım ve süsleme özellikleri bitirildikten sonra, Anadolu'daki diğer yöre örnekleriyle karşılaştırılmaları yapılarak, benzer ve farklı yönleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise, değerlendirmeler ışığında varılan sonuç kısaca belirtilmiştir. Araştırma, kaynakça, fotoğraf ve çizimlerle sonuçlandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Maden, Bakır, Mutfak, Müze

Yozgat Nizamoğlu Mansion Ethnography Museum Of Metal Utensils

Emine KIZILASLAN

Erciyes University, İnstitute of Social Sciences

M.Sc. Thesis, June 2013

Supervisor: Doç. Dr. Celil ARSLAN

ABSTRACT

At first an introduction is made to our thesis by explaining the geographic structure and history of our Yozgat city. Then a short knowledge is told about Nizamoğlu Mansion which has pieces in it, by the time informing about the art of mine the mines are handled, the technique of structure and decoration are detailed explained.

In the catalogue, about the type of the piece, the museum where it is taken a place, the number of drawing and photo, the date of coming to the museum and coming form, the date and history of research, the type of mine, the technique of structure and decoration, the dimensions, the inscription and situation of today are explained, the photos and drawings are placed in it. After the catalogue, in the parts of rating and comparison, by the time the structure and decoration features of the examined examples are finished, it's tried to put forward to similar and different aspects by making comparisons.

In the consequence part, the result reached by ratings is shortly indicated. The research is brought to a cocnclusion with bibliography, drawings photos and list of them.

Key Words: mine, copper, kitchen, museum

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI ii
ONAY: iii
ÖNSÖZ iv
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER i
KISALTMALAR iv
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ v
ÇİZİMLER LİSTESİ xiv

1.GİRİŞ 1
1.1.KONUNUN TANIMI VE ÖNEMİ 1
1.2.AMAÇ ve KAPSAM 3
1.3.ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI 3
1.4.MATERYAL ve YÖNTEM 4
2.YOZGAT'IN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ 5
2.1.YOZGAT'IN COĞRAFİ KONUMU 5
2.2.YOZGAT'IN TARİHÇESİ 6
3.YOZGAT NİZAMOĞLU KONAĞI ETNOĞRAFYA MÜZESİ 9
4.MADEN SANATININ ANADOLUDA'Kİ TARİHSEL GEÇMİŞİ 11
4.1.TARİH ÖNCESİ DÖNEMLERDE MADEN SANATI 11
4.2.ORTAÇAĞ ve SONRASINDA MADEN SANATI 14
4.3. ANADOLU SELÇUKLU ve BEYLİKLER DÖNEMİ MADEN SANATI 15
4.4.OSMANLI DÖNEMİ MADEN SANATI 16
5.YOZGAT'TA MADEN SANATININ GELİŞİMİ 19
6. MADEN SANATINDA KULLANILAN BAŞLICA MADENLER VE MADEN İŞLEME TEKNİKLERİ 22
6.1. MADENLER 22
6.1.1.GÜMÜŞ 22
6.1.2.BAKIR 23
6.1.3. KURŞUN 24

6.1.4. PİRİNÇ 25
6.1.5. TUNÇ (BRONZ) 25
6.1.6. DEMİR ÇELİK 26
6.1.6.1.DEMİR 26
6.1.6.2. ÇELİK 26
6.1.7. KALAY 27
6.1.8.ALÜMİNYUM 27
6.2. MADEN İŞLEME TEKNİKLERİ 28
6.2.1. YAPIM TEKNİKLERİ 28
6.2.1.1. Dövme Tekniği 28
6.2.1.2. Döküm Tekniği 28
6.2.1.3. Tornada Çekme (Sıvama) Tekniği 29
6.2.1.4. Preste Basma Tekniği 29
6.2.2. MADENİ PARÇALARI BİRLEŞTİRME YÖNTEMLERİ 30
6.2.2.1. Lehim 30
6.2.5.2. Perçin 30
6.2.5.3. Kaynak 30
6.2.3.SÜSLEME TEKNİKLERİ 31
6.2.3.1. Kazıma 31
6.2.3.2. Kabartma 31
6.2.3.3. Telkari 31
6.2.3.4. Kakma 31
6.2.3.5. Savatlama (Niello) 32
6.2.3.6. Mineli Süsleme 32
6.2.3.7. Kaplama ve Yaldız 32
7.KATALOG 33
8.DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA 353
8.1. DEĞERLENDİRME 353
8.1.1. Eserlerin Müzeye Gelişleri ve Giriş Biçimleri 353
8.1.2. Eserlerin Müzede Bulunuş Şekilleri ve Bugünkü Durumları 353
8.1.3. Eserlerin Türleri ve Formları 354
8.1.3.1. Türler 354
8.1.3.2. Formlar 354

8.1.4. Malzeme 358
8.1.5. Yapım ve Süsleme Teknikleri..... 358
8.1.5.1. Yapım Teknikleri 358
8.1.5.2. Süsleme Teknikleri..... 359
8.1.6. Süsleme..... 359
8.1.6.1. Bitkisel Süsleme..... 359
8.1.6.2.Geometrik Süsleme 361
8.1.6.3. Yazı 362
8.1.6.4.Figürlü Süsleme 362
8.2. KARŞILAŞTIRMA 363
9.SONUÇ..... 369
KAYNAKLAR..... 371
ÖZGEÇMİŞ..... 375

KISALTMALAR

bk.	: Bakınız
cm.	: Santimetre
km	: Kilometre
M.Ö	: Milattan önce
M.S	: Milattan sonra
No	: Numara
s	: Sayfa
S B E	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
vb	: Ve benzeri
yy	: Yüzyıl

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf-1: Katalog No: 1'deki Lengerin genel görünüşü 34
Fotoğraf-2: Katalog No: 1'deki Lengerin üstten görünüşü..... 35
Fotoğraf-3: Katalog No: 1'deki Lengerin detay görünüşü 35
Fotoğraf-4: Katalog No: 2'deki Lengerin genel görünüşü 38
Fotoğraf-5: Katalog No: 2'deki Lengerin üstten görünüşü..... 38
Fotoğraf-6: Katalog No: 2'deki Lengerin detay görünüşü 39
Fotoğraf-7: Katalog No: 3'deki Lengerin genel görünüşü 42
Fotoğraf-8: Katalog No: 3'deki Lengerin detay görünüşü 42
Fotoğraf-9: Katalog No: 4'deki Lengerin genel görünüşü 45
Fotoğraf-10: Katalog No: 4'deki Lengerin detay görünüşü 45
Fotoğraf-11: Katalog No: 5'deki Lengerin genel görünüşü 48
Fotoğraf-12: Katalog No: 5'deki Lengerin üstten görünüşü..... 48
Fotoğraf-13: Katalog No: 5'deki Lengerin detay görünüşü 49
Fotoğraf-14: Katalog No: 6'daki Lengerin genel görünüşü 51
Fotoğraf-15: Katalog No: 6'daki Lengerin detay görünüşü 51
Fotoğraf-16: Katalog No: 6'daki Lengerin detay görünüşü 52
Fotoğraf-17: Katalog No: 6'daki Lengerin detay görünüşü 52
Fotoğraf-18: Katalog No: 7'deki Lengerin üstten görünüşü..... 55
Fotoğraf-19: Katalog No: 7'deki Lengerin genel görünüşü 55
Fotoğraf-20: Katalog No: 7'deki Lengerin detay görünüşü 56
Fotoğraf-21: Katalog No: 8'deki Lengerin genel görünüşü 58
Fotoğraf-22: Katalog No: 8'deki Lengerin üstten görünüşü..... 58
Fotoğraf-23: Katalog No: 8'deki Lengerin detay görünüşü 59
Fotoğraf-24: Katalog No: 9'daki Lengerin genel görünüşü 61
Fotoğraf-25: Katalog No: 9'daki Lengerin üstten görünüşü..... 61
Fotoğraf-26: Katalog No: 9'daki Lengerin detay görünüşü 62
Fotoğraf-27: Katalog No: 9'daki Lengerin detay görünüşü 62
Fotoğraf-28: Katalog No: 10'daki Lengerin genel görünüşü..... 65
Fotoğraf-29: Katalog No: 10'daki Lengerin üstten görünüşü..... 65
Fotoğraf-30: Katalog No: 10'daki Lengerin detay görünüşü..... 66
Fotoğraf-31: Katalog No: 11'deki Lengerin genel görünüşü..... 68
Fotoğraf-32: Katalog No: 11'deki Lengerin genel görünüşü..... 68

Fotoğraf-33: Katalog No: 11'deki Lengerin üstten görünüşü..... 69
Fotoğraf-34: Katalog No: 11'deki Lengerin detay görünüşü..... 69
Fotoğraf-35: Katalog No: 12'deki Lengerin genel görünüşü..... 72
Fotoğraf-36: Katalog No: 12'deki Lengerin üstten görünüşü..... 72
Fotoğraf-37: Katalog No: 12'deki Lengerin detay görünüşü..... 73
Fotoğraf-38: Katalog No: 13'deki Lengerin genel görünüşü..... 73
Fotoğraf-39: Katalog No: 13'deki Lengerin üstten görünüşü..... 75
Fotoğraf-40: Katalog No: 13'deki Lengerin detay görünüşü..... 75
Fotoğraf-41: Katalog No: 14'deki Lengerin genel görünüşü..... 76
Fotoğraf-42: Katalog No: 14'deki Lengerin üstten görünüşü..... 78
Fotoğraf-43: Katalog No: 14'deki Lengerin üstten görünüşü..... 78
Fotoğraf-44: Katalog No: 14'deki Lengerin detay görünüşü..... 79
Fotoğraf-45: Katalog No: 15'deki sahanın genel görünüşü..... 82
Fotoğraf-46: Katalog No: 15'deki sahanın detay görünüşü..... 82
Fotoğraf-47: Katalog No: 16'daki sahanın genel görünüşü..... 85
Fotoğraf-48: Katalog No: 16'daki sahanın genel görünüşü..... 85
Fotoğraf-49: Katalog No: 16'daki sahanın üstten görünüşü..... 86
Fotoğraf-50: Katalog No: 17'deki sahanın genel görünüşü..... 88
Fotoğraf-51: Katalog No: 17'deki sahanın genel görünüşü..... 88
Fotoğraf-52: Katalog No: 17'deki sahanın detay görünüşü..... 89
Fotoğraf-53: Katalog No: 17'deki sahanın detay görünüşü..... 89
Fotoğraf-54: Katalog No: 18'deki sahanın genel görünüşü..... 92
Fotoğraf-55: Katalog No: 18'deki sahanın genel görünüşü..... 92
Fotoğraf-56: Katalog No: 18'deki sahanın detay görünüşü..... 93
Fotoğraf-57: Katalog No: 19'daki sahanın genel görünüşü..... 95
Fotoğraf-58: Katalog No: 19'daki sahanın üstten görünüşü..... 95
Fotoğraf-59: Katalog No: 19'daki sahanın detay görünüşü..... 96
Fotoğraf-60: Katalog No: 20'deki sahanın genel görünüşü..... 98
Fotoğraf-61: Katalog No: 20'deki sahanın üstten görünüşü..... 99
Fotoğraf-62: Katalog No: 20'deki sahanın detay görünüşü..... 99
Fotoğraf-63: Katalog No: 20'deki sahanın detay görünüşü..... 100
Fotoğraf-64: Katalog No: 21'deki sahanın genel görünüşü..... 102
Fotoğraf-65: Katalog No: 21'deki sahanın genel görünüşü..... 102

Fotoğraf-66: Katalog No: 21'deki sahanın üstten görünüşü 103
Fotoğraf-67: Katalog No: 22'deki sahanın genel görünüşü 105
Fotoğraf-68: Katalog No: 22'deki sahanın genel görünüşü 105
Fotoğraf-69: Katalog No: 22'deki sahanın detay görünüşü 106
Fotoğraf-70: Katalog No: 22'deki sahanın detay görünüşü 106
Fotoğraf-71: Katalog No: 23'deki sahanın genel görünüşü 109
Fotoğraf-72: Katalog No: 23'deki sahanın üstten görünüşü 109
Fotoğraf-73: Katalog No: 23'deki sahanın detay görünüşü 110
Fotoğraf-74: Katalog No: 24'deki sahanın genel görünüşü 112
Fotoğraf-75: Katalog No: 24'deki sahanın üstten görünüşü 112
Fotoğraf-76: Katalog No: 24'deki sahanın detay görünüşü 113
Fotoğraf-77: Katalog No: 25'deki sahanın genel görünüşü 115
Fotoğraf-78: Katalog No: 25'deki sahanın genel görünüşü 115
Fotoğraf-79: Katalog No: 25'deki sahanın üstten görünüşü 116
Fotoğraf-80: Katalog No: 25'deki sahanın yandan görünüşü 116
Fotoğraf-81: Katalog No: 26'daki sahanın genel görünüşü 119
Fotoğraf-82: Katalog No: 26'daki sahanın üstten görünüşü 119
Fotoğraf-83: Katalog No: 26'daki sahanın yandan görünüşü 120
Fotoğraf-84: Katalog No: 26'daki sahanın üstten görünüşü 120
Fotoğraf-85: Katalog No: 26'daki sahanın yandan görünüşü 121
Fotoğraf-86: Katalog No: 27'deki sahanın genel görünüşü 123
Fotoğraf-87: Katalog No: 27'deki sahanın üstten görünüşü 123
Fotoğraf-88: Katalog No: 27'deki sahanın detay görünüşü 124
Fotoğraf-89: Katalog No: 28'deki çorba tasının genel görünüşü 126
Fotoğraf-90: Katalog No: 28'deki çorba tasının üstten görünüşü 126
Fotoğraf-91: Katalog No: 29'daki çorba tasının genel görünüşü 129
Fotoğraf-92: Katalog No: 29'daki çorba tasının genel görünüşü 129
Fotoğraf-93: Katalog No: 30'daki çorba tasının üstten görünüşü 132
Fotoğraf-94: Katalog No: 30'daki çorba tasının genel görünüşü 132
Fotoğraf-95: Katalog No: 31'deki süt tası genel görünüşü 135
Fotoğraf-96: Katalog No: 31'deki süt tası genel görünüşü 135
Fotoğraf-97: Katalog No: 32'deki tasın genel görünüşü 138
Fotoğraf-98: Katalog No: 32'deki tasın üstten görünüşü 138

Fotoğraf-99: Katalog No: 32'deki tasın detay görünüşü 139
Fotoğraf-100: Katalog No: 33'deki çorba tasının genel görünüşü..... 141
Fotoğraf-101: Katalog No: 33'deki çorba tasının üstten görünüşü..... 141
Fotoğraf-102: Katalog No: 33'deki çorba tasının detay görünüşü..... 142
Fotoğraf-103: Katalog No: 33'deki çorba tasının detay görünüşü..... 142
Fotoğraf-104: Katalog No: 34'deki çorba tasının genel görünüşü..... 145
Fotoğraf-105: Katalog No: 34'deki çorba tasının üstten görünüşü..... 145
Fotoğraf-106 Katalog No: 34'deki çorba tasının üstten görünüşü 147
Fotoğraf-107: Katalog No: 35'deki tasın genel görünüşü 148
Fotoğraf-108: Katalog No: 35'deki tasın üstten görünüşü 148
Fotoğraf-109: Katalog No: 35'deki tasın detay görünüşü 1149
Fotoğraf-110: Katalog No: 36'daki kapağın genel görünüşü 151
Fotoğraf-111: Katalog No: 36'daki kapağın yandan görünüşü..... 151
Fotoğraf-112: Katalog No: 37'deki kapağın genel görünüşü 154
Fotoğraf-113: Katalog No: 37'deki kapağın detay görünüşü 154
Fotoğraf-114: Katalog No: 38'deki mücver tavasının genel görünüşü 157
Fotoğraf-115: Katalog No: 38'deki mücver tavasının üstten görünüşü 157
Fotoğraf-116: Katalog No: 38'deki mücver tavasının üstten görünüşü 158
Fotoğraf-117: Katalog No: 39'daki mücver tavasının genel görünüşü 160
Fotoğraf-118: Katalog No: 39'daki mücver tavasının üstten görünüşü 160
Fotoğraf-119: Katalog No: 39'daki mücver tavasının yandan görünüşü 161
Fotoğraf-120: Katalog No: 40'daki kevgirin genel görünüşü..... 163
Fotoğraf-121: Katalog No: 40'daki kevgirin üstten görünüşü..... 163
Fotoğraf-122: Katalog No: 41'deki kevgirin genel görünüşü..... 166
Fotoğraf-123: Katalog No: 41'deki kevgirin üstten görünüşü..... 166
Fotoğraf-124: Katalog No: 42'deki sitilin genel görünüşü..... 170
Fotoğraf-125: Katalog No: 42'deki sitilin üstten görünüşü..... 170
Fotoğraf-126: Katalog No: 42'deki sitilin detay görünüşü..... 171
Fotoğraf-127: Katalog No: 42'deki sitilin detay görünüşü..... 171
Fotoğraf-128: Katalog No: 42'deki sitilin detay görünüşü..... 172
Fotoğraf-129: Katalog No: 43'deki kazanın detay görünüşü..... 174
Fotoğraf-130: Katalog No: 43'deki kazanın genel görünüşü..... 174
Fotoğraf-131: Katalog No: 43'deki kazanın üstten görünüşü..... 175

Fotoğraf-132: Katalog No: 44'deki sininin genel görünüşü 178
Fotoğraf-133: Katalog No: 44'deki sininin detay görünüşü 178
Fotoğraf-134: Katalog No: 44'deki sininin detay görünüşü 179
Fotoğraf-135: Katalog No: 44'deki sininin detay görünüşü 179
Fotoğraf-136: Katalog No: 45'deki sininin genel görünüşü 182
Fotoğraf-137: Katalog No: 45'deki sininin detay görünüşü 182
Fotoğraf-138: Katalog No: 46'daki sininin genel görünüşü 186
Fotoğraf-139: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü 186
Fotoğraf-140: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü 187
Fotoğraf-141: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü 187
Fotoğraf-142: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü 188
Fotoğraf-143: Katalog No: 47'deki sininin genel görünüşü 190
Fotoğraf-144: Katalog No: 47'deki sininin detay görünüşü 190
Fotoğraf-145: Katalog No: 47'deki sininin detay görünüşü 191
Fotoğraf-146: Katalog No: 47'deki sininin detay görünüşü 191
Fotoğraf-147: Katalog No: 48'deki kahve değirmeninin genel görünüşü 193
Fotoğraf-148: Katalog No: 48'deki kahve değirmeninin üstten görünüşü 193
Fotoğraf-149: Katalog No: 49'daki kahve değirmeninin genel görünüşü 196
Fotoğraf-150: Katalog No: 49'daki kahve değirmeninin genel görünüşü 196
Fotoğraf-151: Katalog No: 50'deki kahve değirmeninin genel görünüşü 199
Fotoğraf-152: Katalog No: 50'deki kahve değirmeninin üstten görünüşü 199
Fotoğraf-153: Katalog No: 50'deki kahve değirmeninin detay görünüşü 200
Fotoğraf-154: Katalog No: 51'deki kahve değirmeninin genel görünüşü 202
Fotoğraf-155: Katalog No: 51'deki kahve değirmeninin genel görünüşü 202
Fotoğraf-156: Katalog No: 51'deki kahve değirmeninin detay görünüşü 203
Fotoğraf-157: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin genel görünüşü 205
Fotoğraf-158: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin üstten görünüşü 205
Fotoğraf-159: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin detay görünüşü 206
Fotoğraf-160: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin detay görünüşü 206
Fotoğraf-161: Katalog No: 53'deki tepsinin genel görünüşü 210
Fotoğraf-162: Katalog No: 53'deki tepsinin üstten görünüşü 210
Fotoğraf-163: Katalog No: 53'deki tepsinin detay görünüşü 211
Fotoğraf-164: Katalog No: 53'deki tepsinin detay görünüşü 211

Fotoğraf-165: Katalog No: 54'deki tepsinin genel görünüşü 214
Fotoğraf-166: Katalog No: 54'deki tepsinin üstten görünüşü 214
Fotoğraf-167: Katalog No: 54'deki tepsinin detay görünüşü 215
Fotoğraf-168: Katalog No: 54'deki tepsinin detay görünüşü 215
Fotoğraf-169: Katalog No: 54'deki tepsinin detay görünüşü 216
Fotoğraf-170: Katalog No: 55'deki tepsinin üstten görünüşü 218
Fotoğraf-171: Katalog No: 55'deki tepsinin genel görünüşü 218
Fotoğraf-172: Katalog No: 56'daki tepsinin genel görünüşü 221
Fotoğraf-173: Katalog No: 56'daki tepsinin üstten görünüşü 221
Fotoğraf-174: Katalog No: 56'daki tepsinin detay görünüşü 222
Fotoğraf-175: Katalog No: 57'deki tepsinin genel görünüşü 224
Fotoğraf-176: Katalog No: 57'deki tepsinin detay görünüşü 224
Fotoğraf-177: Katalog No: 58'deki cezvenin genel görünüşü 226
Fotoğraf-178: Katalog No: 58'deki cezvenin genel görünüşü 226
Fotoğraf-179: Katalog No: 58'deki cezvenin genel görünüşü 227
Fotoğraf-180: Katalog No: 58'deki cezvenin üstten görünüşü 227
Fotoğraf-181: Katalog No: 58'deki cezvenin yandan görünüşü 228
Fotoğraf-182: Katalog No: 59'daki cezvenin genel görünüşü 230
Fotoğraf-183: Katalog No: 59'daki cezvenin üstten görünüşü 230
Fotoğraf-184: Katalog No: 59'daki cezvenin yandan görünüşü 231
Fotoğraf-185: Katalog No: 60'daki cezvenin genel görünüşü 233
Fotoğraf-186: Katalog No: 60'daki cezvenin genel görünüşü 233
Fotoğraf-187: Katalog No: 60'daki cezvenin üstten görünümü 234
Fotoğraf-188: Katalog No: 60'daki cezvenin detay görünüşü 234
Fotoğraf-189: Katalog No: 61'deki cezvenin genel görünüşü 237
Fotoğraf-190: Katalog No: 61'deki cezvenin genel görünüşü 237
Fotoğraf-191: Katalog No: 61'deki cezvenin genel görünüşü 238
Fotoğraf-192: Katalog No: 62'deki fincanın genel görünüşü 240
Fotoğraf-193: Katalog No: 62'deki fincanın detay görünüşü 240
Fotoğraf-194: Katalog No: 62'deki fincanın detay görünüşü 241
Fotoğraf-195: Katalog No: 63'deki fincan zarfının genel görünüşü 243
Fotoğraf-196: Katalog No: 63'deki fincan zarfının detay görünüşü 243
Fotoğraf-197: Katalog No: 63'deki fincan zarfının detay görünüşü 244

Fotoğraf-198: Katalog No: 64'deki fincanın genel görünüşü 246
Fotoğraf-199: Katalog No: 64'deki fincanın yandan görünüşü 246
Fotoğraf-200: Katalog No: 65'deki fincan zarfının genel görünüşü 249
Fotoğraf-201: Katalog No: 65'deki fincan zarfının genel görünüşü 249
Fotoğraf-202: Katalog No: 65'deki fincan zarfının üstten görünüşü 250
Fotoğraf-203: Katalog No: 65'deki fincan zarfının yandan görünüşü 250
Fotoğraf-204: Katalog No: 66'daki fincan zarfının genel görünüşü 252
Fotoğraf-205: Katalog No: 66'daki fincan zarfının üstten görünüşü 252
Fotoğraf-206: Katalog No: 67'deki fincan zarfının genel görünüşü 255
Fotoğraf-207: Katalog No: 67'deki fincan zarfının yandan görünüşü 255
Fotoğraf-208: Katalog No: 67'deki fincan zarfının üstten görünüşü 256
Fotoğraf-209: Katalog No: 68'deki fincan zarfının genel görünüşü 258
Fotoğraf-210: Katalog No: 68'deki fincan zarfının üstten görünüşü 258
Fotoğraf-211: Katalog No: 68'deki fincan zarfının yandan görünüşü 259
Fotoğraf-212: Katalog No: 69'daki fincan tabağının üstten görünüşü..... 261
Fotoğraf-213: Katalog No: 69'daki fincan tabağının yandan görünüşü..... 261
Fotoğraf-214: Katalog No: 70'deki fincan tabağının üstten görünüşü..... 264
Fotoğraf-215: Katalog No: 70'deki fincan tabağının yandan görünüşü..... 264
Fotoğraf-216: Katalog No: 71'deki bardağın genel görünüşü 267
Fotoğraf-217: Katalog No: 71'deki bardağın üstten görünüşü 267
Fotoğraf-218: Katalog No: 72'deki bardağın genel görünüşü 269
Fotoğraf-219: Katalog No: 72'deki bardağın yandan görünüşü 269
Fotoğraf-220: Katalog No: 73'deki bardağın genel görünüşü 271
Fotoğraf-221: Katalog No: 73'deki bardağın genel görünüşü 271
Fotoğraf-222: Katalog No: 74'deki bardağın genel görünüşü 274
Fotoğraf-223: Katalog No: 74'deki bardağın üstten görünüşü 274
Fotoğraf-224: Katalog No: 74'deki bardağın detay görünüşü 275
Fotoğraf-225: Katalog No: 75'deki çaydanlığın genel görünüşü..... 277
Fotoğraf-226: Katalog No: 75'deki çaydanlığın genel görünüşü..... 277
Fotoğraf-227: Katalog No: 75'deki çaydanlığın detay görünüşü..... 278
Fotoğraf-228: Katalog No: 76'daki çay yüzgecinin genel görünüşü 280
Fotoğraf-229: Katalog No: 76'daki çay yüzgecinin genel görünüşü 280
Fotoğraf-230: Katalog No: 77'deki semaverin genel görünüşü..... 283

Fotoğraf-231: Katalog No: 77'deki semaverin genel görünüşü 283
Fotoğraf-232: Katalog No: 77'deki semaverin üstten görünüşü 284
Fotoğraf-233: Katalog No: 77'deki semaverin detay görünüşü 284
Fotoğraf-234: Katalog No: 78'deki semaverin genel görünüşü 287
Fotoğraf-235: Katalog No: 78'deki semaverin üstten görünüşü 287
Fotoğraf-236: Katalog No: 78'deki semaverin detay görünüşü 288
Fotoğraf-237: Katalog No: 78'deki semaverin detay görünüşü 288
Fotoğraf-238: Katalog No: 78'deki semaverin detay görünüşü 289
Fotoğraf-239: Katalog No: 79'daki semaverin genel görünüşü 291
Fotoğraf-240: Katalog No: 79'daki semaverin detay görünüşü 291
Fotoğraf-241: Katalog No: 79'daki semaverin detay görünüşü 292
Fotoğraf-242: Katalog No: 80'deki ibriğin genel görünüşü 294
Fotoğraf-243: Katalog No: 80'deki ibriğin yandan görünüşü 294
Fotoğraf-244: Katalog No: 80'deki ibriğin detay görünüşü 295
Fotoğraf-245: Katalog No: 81'deki ibriğin genel görünüşü 297
Fotoğraf-246: Katalog No: 81'deki ibriğin üstten görünüşü 297
Fotoğraf-247: Katalog No: 82'deki ibriğin genel görünüşü 300
Fotoğraf-248: Katalog No: 82'deki ibriğin üstten görünüşü 301
Fotoğraf-249: Katalog No: 82'deki ibriğin detay görünüşü 301
Fotoğraf-250: Katalog No: 83'deki güğümün genel görünüşü 304
Fotoğraf-251: Katalog No: 83'deki güğümün üstten görünüşü 304
Fotoğraf-252: Katalog No: 84'deki havanın genel görünüşü 307
Fotoğraf-253: Katalog No: 84'deki havanın üstten görünüşü 307
Fotoğraf-254: Katalog No: 85'deki havanın genel görünüşü 309
Fotoğraf-255: Katalog No: 85'deki havanın genel görünüşü 309
Fotoğraf-256: Katalog No: 86'daki havanın genel görünüşü 312
Fotoğraf-257: Katalog No: 86'daki havanın genel görünüşü 312
Fotoğraf-258: Katalog No: 86'daki havanın üstten görünüşü 313
Fotoğraf-259: Katalog No: 87'deki ateşliğin genel görünüşü 315
Fotoğraf-260: Katalog No: 87'deki ateşliğin üstten görünüşü 315
Fotoğraf-261: Katalog No: 88'deki ateşliğin genel görünüşü 318
Fotoğraf-262: Katalog No: 88'deki ateşliğin üstten görünüşü 318
Fotoğraf-263: Katalog No: 89'daki ateşliğin genel görünüşü 321

Fotoğraf-264: Katalog No: 89'daki ateşliğin üstten görünüşü..... 321
Fotoğraf-265: Katalog No: 90'daki ateşliğin genel görünüşü 324
Fotoğraf-266: Katalog No: 90'daki ateşliğin üstten görünüşü..... 324
Fotoğraf-267: Katalog No: 90'daki ateşliğin detay görünüşü 325
Fotoğraf-268: Katalog No: 91'deki ateşliğin genel görünüşü 327
Fotoğraf-269: Katalog No: 91'deki ateşliğin üstten görünüşü 327
Fotoğraf-270: Katalog No: 92'deki kahve tavasının üstten görünüşü..... 330
Fotoğraf-271: Katalog No: 92'deki kahve tavasının genel görünüşü 330
Fotoğraf-272: Katalog No: 92'deki kahve tavasının detay görünüşü 331
Fotoğraf-273: Katalog No: 92'deki kahve tavasının detay görünüşü 331
Fotoğraf-274: Katalog No: 93'deki bıçağın genel görünüşü 334
Fotoğraf-275: Katalog No: 93'deki bıçağın genel görünüşü 334
Fotoğraf-276: Katalog No: 94'deki bıçağın genel görünüşü 337
Fotoğraf-277: Katalog No: 94'deki bıçağın genel görünüşü 337
Fotoğraf-278: Katalog No: 95'deki çay kaşığının genel görünüşü 340
Fotoğraf-279: Katalog No: 95'deki çay kaşığının üstten görünüşü 340
Fotoğraf-280: Katalog No: 95'deki çay kaşığının detay görünüşü 341
Fotoğraf-281: Katalog No: 95'deki çay kaşığının detay görünüşü 341
Fotoğraf-282: Katalog No: 95'deki çay kaşığının detay görünüşü 342
Fotoğraf-283: Katalog No: 96'daki kaşığın genel görünüşü 344
Fotoğraf-284: Katalog No: 96'daki kaşığın genel görünüşü 344
Fotoğraf-285: Katalog No: 97'deki kaşığın genel görünüşü 347
Fotoğraf-286: Katalog No: 97'deki kaşığın genel görünüşü 347
Fotoğraf-287: Katalog No: 97'deki Lengerin detay görünüşü..... 348
Fotoğraf-288: Katalog No: 97'deki kaşığın detay görünüşü 348
Fotoğraf-289: Katalog No: 97'deki kaşığın detay görünüşü 349
Fotoğraf-290: Katalog No: 98'deki sofra altlığının genel görünüşü 351
Fotoğraf-291: Katalog No: 98'deki sofra altlığının genel görünüşü 351
Fotoğraf-292: Katalog No: 98'deki sofra altlığının üstten görünüşü 352

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim No: 1'deki Lengerin Çizimi 36
Çizim No:2'deki Lengerin Çizimi 39
Çizim No:3'deki Lengerin Çizimi 43
Çizim No:4'deki Lengerin Çizimi 46
Çizim No 5'deki Lengerin Çizimi 53
Çizim No:6'daki Lengerin Çizimi 56
Çizim No:7'dekiLengerin Çizimi 59
Çizim No:8'deki Lengerin Çizimi 63
Çizim No:9'daki Lengerin Çizimi 66
Çizim No:10'daki Lengerin Çizimi 70
Çizim No:11'deki Lengerin Çizimi 73
Çizim No:12'deki Lengerin Çizimi 80
Çizim No:13'deki Sahanın Çizimi 83
Çizim No:14'deki Sahanın Çizimi 86
Çizim No:15'deki Sahanın Çizimi 90
Çizim No:16'daki Sahanın Çizimi 93
Çizim No:17'deki Sahanın Çizimi 96
Çizim No:18'deki Sahanın Çizimi 100
Çizim No:19'daki Sahanın Çizimi 103
Çizim No:20'deki Sahanın Çizimi 107
Çizim No:21'deki Sahanın Çizimi 110
Çizim No:22'deki Sahanın Çizimi 113
Çizim No:23'deki Sahanın Çizimi 117
Çizim No:24'deki Sahanın Çizimi 124
Çizim No:25'deki Tasın Çizimi 127
Çizim No:26'daki Tasın Çizimi 130
Çizim No:27'deki Tasın Çizimi 133
Çizim No:28'deki Tasın Çizimi 136
Çizim No:29'daki Tasın Çizimi 139
Çizim No:30'daki Tasın Çizimi 143
Çizim No:31'deki Tasın Çizimi 146
Çizim No:32'deki Tasın Çizimi 149

Çizim No:33'deki Kapağın Çizimi 152
Çizim No:34'deki Kapağın Çizimi 155
Çizim No:35'deki Mücver Tavası Çizimi 158
Çizim No:36'daki Kevgir Çizimi..... 164
Çizim No:37'deki Kevgir Çizimi..... 167
Çizim No:38'deki Sitil Çizimi..... 172
Çizim No:39'daki Kazan Çizimi 175
Çizim No:40'daki Sininin Çizimi 180
Çizim No:41'deki Sininin Çizimi 183
Çizim No:42'deki Kahve Değirmeninin Çizimi 194
Çizim No:43'deki Kahve Değirmeninin Çizimi 197
Çizim No:44'deki Kahve Değirmeninin Çizimi 207
Çizim No:45'deki Tepsinin Çizimi..... 212
Çizim No:46'daki Tepsinin Çizimi..... 219
Çizim No:47'deki Tepsinin Çizimi..... 222
Çizim No:48'deki Cezvenin Çizimi..... 228
Çizim No:49'daki Cezvenin Çizimi..... 231
Çizim No:50'deki Cezvenin Çizimi..... 235
Çizim No:51'deki Cezvenin Çizimi..... 238
Çizim No:52'deki Fincanın Çizimi..... 241
Çizim No:53'deki Fincan Zarfının Çizimi 244
Çizim No:54'deki Fincanın Çizimi..... 247
Çizim No:55'deki Fincan Zarfının Çizimi 253
Çizim No:56'daki Fincan Zarfının Çizimi 256
Çizim No:57'deki Fincan Tabağının Çizimi 262
Çizim No:58'deki Fincan Zarfının Çizimi 265
Çizim No:59'daki Bardağın Çizimi 272
Çizim No:60'daki Bardağın Çizimi 275
Çizim No:61'deki Çay Süzgecinin Çizimi 281
Çizim No:62'deki Semaverin Çizimi..... 285
Çizim No:63'deki Semaverin Çizimi..... 289
Çizim No:64'deki Semaverin Çizimi..... 292
Çizim No:65'deki İbriğin Çizimi..... 295

Çizim No:66'daki İbriğin Çizimi 298
Çizim No:67'deki İbriğin Çizimi 302
Çizim No:68'deki İbriğin Çizimi 305
Çizim No:69'daki Havanın Çizimi 310
Çizim No:70'deki Havanın Çizimi 313
Çizim No:71'deki Ateşliğin Çizimi 316
Çizim No:72'deki Ateşliğin Çizimi 316
Çizim No:73'deki Ateşliğin Çizimi 319
Çizim No:74'deki Ateşliğin Çizimi 322
Çizim No:75'deki Ateşliğin Çizimi 328
Çizim No:76'daki Kahve Tavasının Çizimi 332
Çizim No:77'deki Bıçağın Çizimi 335
Çizim No:78'deki Bıçağın Çizimi 338
Çizim No:79'daki Kaşığın Çizimi 345
Çizim No:80'deki Kaşığın Çizimi 349

1.GİRİŞ

1.1.KONUNUN TANIMI VE ÖNEMİ

Yozgat ili ve çevresindeki kullanılan mutfak eşyaları hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. Yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmada, Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesindeki madeni mutfak eşyaları incelenip madeni eserlerin tanıtılması amaçlanmıştır. Kültürel açıdan geçmişi geleceğe taşımak bu ürünleri tozlu laflarından gün yüzüne çıkarmak önemlidir. Ait oldukları döneme ışık tuttuklarından birer belge niteliğindedir.

Gelecek nesillere aktarmak adına yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan bu madeni eşyaların bir nebze unutulmamasını sağlamak ve geleneği aktarmak için Nizamoğlu Konağındaki madeni mutfak eşyaları incelenip içerisinden geometrik, bitkisel, figürlü ve yazı süslemeli eserler katalog yapılarak malzeme, yapım ve süsleme teknikleri açısından ele alınmış ve tanıtılmaya çalışılmıştır. Yozgat müzesindeki mutfak eşyalarının bugüne kadar toplu olarak değerlendirildiği hiçbir çalışma yoktur. Bu çalışma bu eşyaların ilk defa bu kadar detaylı ve toplu bir şekilde incelenmiş olması bakımından önem arz etmektedir

İnsanoğlu var olduğundan bu yana yiyecek ihtiyacı duymuş, yiyeceğini saklamak ve pişirmek için çeşitli zamanlarda bazı materyalleri kullanma gereği duymuştur. İlk başta çevrede bulunan malzemeleri kullanmış daha sonra ihtiyaca, zamana ve teknolojiye göre bu materyaller değişiklik arz etmiştir. Kullanılan malzemeler içinde ilk çağlarda tahtalar oyularak kap kacak yapılmış daha sonra pişmiş topraktan yararlanılmış, bunların ihtiyaca cevap vermediği dönemlerde özellikle maden devrinden sonra daha çok maden bulunduğundan ve daha sağlam kaplar yapılabileceği için madeni kaplar yapılmaya başlanmıştır.

M.Ö.3 binden başlayarak özellikle Yakındoğu maden sanatında büyük gelişmeler görülür. Bu dönemde bakır ve tunç'un yanı sıra altın, gümüş ve elektrum (doğal altın-gümüş karışımı) gibi soy madenler de geniş ölçüde kullanılıyordu. Bu madenlerin

bezemesinde çalma, kabartma, ajur, tel kari, granüle ve kaplama gibi çeşitli bezeme teknikleri kullanılmıştır.[1]

İnsanoğlunun bitmek tükenmeyen arzuları bir bakıma kötü olsa da onu hep daha ileriye taşımasına neden olmuştur. İlk başta tahtayı kullanmış daha sonra topraktan çanak çömlek yapmış sonra daha sağlam kalabilen tunç eşyalar üretmiş sonra demir gümüş ve en sonda altından kaplar üretilmiştir fakat altın her dönem için pahalı bir maden olduğu için bunu halktan çok daha zengin bir kesim kullanmıştır. Daha sonra bununla da yetinmeyip var olan madeni eşyalar üzerine daha estetik bir görünüm kazandırma duygusu kapların geometrik, bitkisel, yazı ya da figüratif süslemeyle kaplanılmasına yöneltmiştir. Madenler sadece yemek kabı olarak değil daha sonra bütün alanlarda kendini göstermiştir.

Erken dönemlerde eserlerin şekillendirilmesinde kullanılan dövme tekniğine ek olarak, zaman içinde döküm ve sıvama teknikleri gibi yeni tekniklerin keşfiyle beraber, maden sanatı alanında çok büyük adımlar atılmıştır.[2] El sanatları tarih boyunca var olmuştur. Ahşap, deri, seramik, dokuma ve madeni el sanatlarımız vardır, fakat madeni el sanatları dayanıklı olması bakımından günümüze daha çok gelebilmiştir. İlk çağlardan başlayarak günümüze kadar, birçok alanda kullanılan madenin, uygarlık tarihinde çok önemli bir yeri olmuştur.[3] Ortaya çıkış amaçları bireylerin temel gereksinimlerini karşılamaya yönelik olan madeni eserler, ait olduğu dönemin sosyal ve ekonomik yapısına da ışık tutarlar. Seramiğe nazaran daha sağlam, tekstil ve ahşaptan yapılmış nesnelere göre ise çok daha dayanıklı ve uzun ömürlü olan madeni buluntular, özellikle arkeolojik verilerin sağlıklı değerlendirilmeleri açısından da ayrı önem arz ederler. Tarihi çağlara isim olabilecek kadar, insanlık tarihinde öneme haiz olan madenler, teknolojik gelişmelere paralel olarak çağlara göre değişim ve gelişim göstererek, toplumların gelişip güçlenmelerinde çoğu kez belirleyici olmuştur.[4]

---

[1] Ülker, Erginsoy, "Maden Sanatı" Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi,İstanbul1997,Cilt II, s.1143.
[2] Oktay Başak, "Taş Çağından Tunç Çağı'na Anadolu'da Maden Sanatının Gelişim ve Kullanımı", Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Sayı21, Erzurum 2008, s.19.
[3] H. Aktan, "Maden", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara 2003,Cilt XXVII, s.306-310.
[4] Oktay Başak, s.27-28.

1.2.AMAÇ ve KAPSAM

Aslında Yozgat ve çevresinde ilk çağlardan beri yerleşme alanı bulan bu topraklar üzerinde bulunan Yozgat şehrinin kuruluşu 16.yy başlarına rastlar. İşte bu zamandan günümüze gelebilmiş bazı mutfak eşyaları Yozgat Etnografya Müzesine bağışlarla yahut satılarak müzeye getirilmiş ve bizler için etnoğrafik kültür değerleri oluşturulmuştur. Müze içerisinde birçok madeni eşya vardır ancak, mutfak eşyaları etnoğrafik olarak ön plandadır. Bizim araştırmamız da ki başlıca amacımız işte bu mutfak eşyalarını geleneksel el sanatları disiplinine göre kataloglamaktır.

Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesindeki madeni mutfak eşyaları çok fazla olmasına rağmen mekanın elverdiği sınırlı sayıdaki bölümde ancak yer edinebilmiştir, büyük kısmı ise depoda bulunmaktadır.

Müzede bulunan madeni mutfak eşyalarının çoğu sanat değeri taşıyan nitelikte olup, bunları tarihin tozlu raflarına kaldırmak yerine ortaya çıkarmak da bizlerin işidir. Amacımız bu tarihi değeri geleceğe taşımaktır.

1.3.ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI

Maden sanatı ile ilgili birçok araştırma yapılmasına karşın madeni mutfak eşyaları ile ilgili çok az çalışmalar vardır. Mutfak mimarisi konusunda ilk derli toplu bilgileri H. Zübeyr Koşay ve Akile Ülkücan yayınlamıştır.[5] Türklerin yemek kültürü, mutfak araçları, bazı yemeklerin yapılışını ve mutfak araçları ile ilgili kelimelerin etimolojisi üzerinde durulan başka bir araştırma Bahaeddin Ögel tarafından gerçekleştirilmiştir.[6] Bakırcılığın önemi anlatılan bir dizi olarak hazırlanıp daha sonra kitap haline dönüştürülen bir diğer kaynak Süleyman Kazmaza aittir.[7] Kastamonu bakırcılığı ile ilgili bilgiler verirken bakırla yapılan döküm, dövme, perdah, torna, kaynak gibi yapım teknikleri incelenmiştir. İ. Gündağ Kayaoğlu'nun bakır kap ve yapım teknikleriyle ilgili çalışması[8] Fulya bodurun madenle ilgili kitabı,[9] Emine Karpuz'un Türk mutfak mimarisi hakkında ki doktora tezi[10] önemli bir kaynaktır. Türk mutfağında kullanılan

[5] Hamit Zübeyr Koşay ve Akile Ülkücan, Anadolu Yemekleri ve Türk Mutfağı, Ankara 1961.
[6] Bahaeddin Ögel, Türk Kültür Tarihine Giriş, Cilt 3-4, Ankara 1978.
[7] Süleyman Kazmaz, Bakırcılık, Kastamonu Bakırcılığı Üzerine Küçük Sanat Alanında Bir İnceleme, Ankara 1973.
[8] İ. Gündağ Kayaoğlu, "Bakır Kap Yapım Teknikleri- Dövme Tekniği", Folklor ve Etnografya Araştırmaları,1984, s.219.
[9] Fulya **Bodur,** Türk Maden Sanatı, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı, İstanbul, 1987.
[10] Emine Karpuz, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yüzyıl)", Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 1996 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

madeni eşyaları ayrıntılıca incelemiş süsleme, yapım tekniklerini ele almıştır. Maden sanatını dönem dönem en ince ayrıntısına kadar kitabında incelemiş olan Ülker Erginsoy'un kitabı da[11]önemli bir kaynaktır. Fulya Eruz'un Konuşan Maden adlı kitabı[12], Tamer Başoğlu'nun Bronz Döküm[13], Sibel Ağce Leventoğlu'nun Yüksek lisans Tezi[14] bu tezde Ortaçağ dönemine ait madeni mutfak kapları ayrıntılıca ele alınmış teknik ve süsleme özelliklerine değinilmiştir. Yine bir yüksek lisans tezi olan Ufuk Elyiğit'in çalışmasıdır.[15] Bu kaynaklar tezim içinde faydalanabileceğim önemli belgelerdir.

1.4.MATERYAL ve YÖNTEM

Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesi'nde yer alan günlük kullanıma yönelik, madeni mutfak kapları ile ilgili çalışmamızın ilk aşamasını konu ile ilgili kaynak ve dokümanların toplanması oluşturmuştur. Bu amaç doğrultusunda Yozgat'taki ilgili kamu kuruluşlarından ve farklı kütüphanelerden literatür taraması yaparak konu ile ilgili bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Konu ile ilgili yayınlar incelendikten sonra çalışmamızın tez yazım aşamasına geçilmiştir.

Katalog bölümüne geçmeden önce Yozgat ilinin coğrafi yapısı ve tarihçesi anlatıldı, daha sonra eserlerin bulunduğu Nizamoğlu konağı hakkında kısa bir bilgi verildi, maden sanatı hakkında bilgi verirken madenler ele alındı, yapım ve süsleme teknikleri ayrıntılı bir şekilde anlatıldı.

Daha sonra ilgili müzeye gidilerek müze yetkililerinin gözetiminde eserler yerinde incelenerek, detaylı fotoğrafları çekilmiş ölçüleri alınmıştır. Katalogda eserin türü, yer aldığı müze, fotoğraf ve çizim no, müzeye geliş tarihi ve geliş şekli, inceleme tarihi, dönemi, maden cinsi, yapım ve süsleme tekniği, ölçüleri, kitabe ve bugünkü durumları hakkında eserler incelenmiştir. Fotoğraf ve çizimleri verilmiştir. Katalogdan sonra Değerlendirme ve Karşılaştırma bölümünde örnekler kendi aralarında ve benzer türleriyle yapım ve süsleme teknikleri karşılaştırmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde de ortaya konan bilgiler özetlenmiş kaynakça oluşturularak tez bitirilmiştir.

---

[11] Ülker Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1978.
[12] Fulya Eruz, Konuşan Maden, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1993,s. 1-157.
[13] Tamer Başoğlu, Bronz Döküm, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul 1979, s.1-92.
[14] Sibel Ağce Leventoğlu, "Gaziantep Hasan Süzer Etnografya Müzesinde Bulunan Ortaçağ ve Sonrası Döneme Ait Mutfak Kapları",Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van 2006 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.1-163.
[15] Ufuk Elyiğit, "Türk İslam Dönemine Ait Şanlıurfa Madeni Mutfak Kapları",Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van 2008 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) s.1.103.

2.YOZGAT'IN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ

2.1.YOZGAT'IN COĞRAFİ KONUMU

Yozgat ülkemizin İç Anadolu bölgesinin Orta Kızılırmak bölümünde bulunmaktadır. 34-46 doğu meridyenleri, 39-40 Kuzey paralelleri arasında yer almaktadır. İlimiz tarihi olarak eski medeniyetlerin kurulduğu Boğazköy, Hattuşaş, Alacahöyük'e komşudur. Doğu'da Sivas, Kuzey'de Tokat, Amasya ve Çorum, Güney'de Kayseri ve Nevşehir, Batı'da Kırıkkale ve Kırşehir illeriyle çevrilidir.[16]

Yozgat şehri 1320 m. Yükseklikte olan Bozok platosu üzerinde kurulmuş yeni bir kenttir. Kentin doğusunda Mercimektepe, yakınında Çeşka kalesi, kuzeybatısında Kabak tepe, kuzeyinde Nohutlu (1530 m.) ve güneyinde Çamlık tepesi (1525 m.) yer alır. Şehir adeta dağlar arasında sıkışmış bir çanak görünümündedir. İçerisinden şehri ikiye bölen Kirazlı deresi ve bununla birleşen Çatak, Tekke ve Kurtini dereleri geçer. İçinden derelerin aktığı ormanlık ve korunması çok kolay olan bu yer, dönemi için yerleşime son derece uygun bir konumdadır.[17]

Yozgat'ın çok geniş platoları vardır. Zaten bu yöreye "Bozok Yaylası" adı verilmiştir. Bu geniş plato sahası içerisinde plato yüzeyinden fazla yüksek olmayan dağ ve tepeler yer alır. Platoların yüzeyini yaran ve platoların içerisine gömülmüş olan alüvyal ovalarda vardır. Bu yüzden yer şekillerini platolar, dağlar ve ovalar olmak üzere üç grup'ta toplamak gerekir.[18] İlin yüzölçümü 14.123 km dir.[19]

---

[16] Makbule Savaş Sezer, "Yozgat ve Çevresi Tarihi Yapılarındaki Süslemeler", Pamukkale Üniversitesi SBE, Denizli 1998(Yayımlanmamış Doktora Tezi), s.36.

[17] Hakkı Acun, Tüm Yönleri İle Çapanoğulları ve Eserleri, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara 2005, s.15.

[18] Yozgat İl Yıllığı, Sevinç Matbaası, Ankara 1991, s.11-12.

[19] Gürbüz Arslan, "Milli Mücadele Yıllarında Yozgat", Marmara Üniversitesi TAE, İstanbul 2007 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.1.

Akarsuları ise çekerek suyu, eğriöz, delice, karacaali suyu ve bişöközüdür. Yozgat ilinde karasal iklim mevcuttur. Yazın sıcak ve kurak kışın soğuk ve kar yağışlıdır, gece ile gündüz sıcaklıkları farkı oldukça fazladır, kışları uzun ve çok soğuktur, sonbahar uzun ve ılıman, en sıcak ay Temmuz ayıdır. İç Anadolu bölgesi yurdun en az yağış alan bölgesidir. Tarıma elverişli olmayan geniş bir toprak parçasına sahiptir, bitki örtüsü bozkırdır. Yozgat ilinin genel ekonomisi tarıma ve hayvancılığa dayanır. İl topraklarının büyük bir bölümünde kuru tarım yapılmaktadır. Son yıllarda yapılan gölet ve barajlarla sulu tarıma geçilmeye çalışılmaktadır. İl genelinde buğday, arpa, yulaf, nohut, mercimek gibi baklagillerle bunun yanında şeker pancarı üretimi önemli ölçüde yapılmaktadır. Sebze ve meyve il genelinde gelişmemiş olup, üretilen meyve ve sebze il içerisinde kurulan pazarda satılmaktadır. 1975 yıllarından itibaren sanayi canlanmaya başlamış olup, yurt dışındaki işçilerin oluşturduğu şirketler öncülük etmiştir. İl ticaretini tarımsal hayvan alım satımı, sanayi ürünlerinin alım satımı, küçük esnaf ve sanatkarların ticari faliyetleri oluşturur. İl dışına tarımsal ürünlerden buğday, arpa, yulaf, nohut, mercimek fasulye ile şeker pancarı, sanayi ürünlerinden ise çimento, tuğla, mobilya, un, yem, ayçiçek yağı ve deri satışı yapılmaktadır.[20]

2.2.YOZGAT'IN TARİHÇESİ

Anadolu'nun en eski yerleşim birimlerinden olan Yozgat'ın kurulmuş olduğu topraklar çeşitli medeniyetlere sahne olmuştur. Yozgat, çağlar boyunca Hititler, Frigler, Lidyalılar, Kimmerler, Persler, Roma ve Bizans imparatorluğu idaresinde kalmıştır. Bozok çevresinde Türk varlığı 1071 Malazgirt Savaşından sonra görülmeye başlar. Bölge Malazgirt zaferinden sonra, Anadolu Selçuklu Devletine tabi Kayseri Beyliğinin, 1127'den sonra Danişmendliler Beyliğinin sınırları içinde kalmış. 1175'ten sonra da tamamen Anadolu Selçuklu Devletinin eline geçmiştir. 1243 Kösedağ savaşından sonra İlhanlıların eline geçen bölge, 1381 yılından sonra Kadı Burhaneddin Devleti'nin idaresinde kalır. 1398'de Yıldırım Beyazıt tarafından tekrar Osmanlı topraklarına katıldıysa da,1402 Ankara Savaşından sonra Timur'un kontrolüne girer. 1408'de ise Çelebi Sultan Mehmet tarafından tekrar Osmanlı topraklarına katılır.[21]

[20] Savaş Sezer, s.39-41.
[21] Zekeriya Karadavut, "Yozgat Efsaneleri", Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 1992, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.2.

Yozgat şehrinin kuruluşu tamamen Çapanoğullarının bir eseri idi. Çünkü Yozgat 1576 yılında bir köy durumundadır. Bu durum 1643 tarihinde de değişmediği görülmektedir. Avarız defteri kayıtlarına göre, 1643 yılında Yozgat karyesinde vergi mükellefi 20 hane bulunmaktadır. Yozgat, bölgeye ne şekilde geldiği bilinmeyen Çapar Ömer Ağa tarafından kurulan bir şehir olarak kabul edilir.[22] Çapanoğullarından Ahmet Ağa, 1732'de Mamulu Türkmenlerinin voyvodası iken bugünkü Yozgat şehrini kurmuştur.[23]

Yozgat'ın şehirleşmesinde en büyük paya sahip olan Çapan Ömer Ağa'nın oğlu olan Ahmet Paşa, şehri Yozgat çayı vadisinin yamaçlarına kurmuştur. Ahmet Paşa, başta Bozok Sancağı Mütesellimliği olmak üzere birçok idari görevlerde bulunmuştur. Ahmet Paşa'nın Bozok Sancağında görev almasıyla beraber, Bozok'ta birçok cami, medrese gibi yerler yapan Çapanoğulları, hem çevredeki halkın Yozgat'a gelmesini sağlamış, hem de buranın yönetimini ellerinde tutmuşlardır. Ahmet Paşa, sağladığı başarılar sonunda şımararak hizmetleriyle kazandığı nüfuzdan yararlanmak istedi ve yavaş yavaş halk üzerindeki baskılarını arttırdığı gibi Bab-ı Ali nezdindeki itibarınıda istismara kalkıştı. Cüretini Maraş valiliğinin kendisine verilmesini talep etmeye kadar götürdü. Bab-ı Ali buna karşı tepki gösterip Ahmet Paşa'ya açıkça cephe aldı. Bu cephe alışta Abaza Mehmet Paşa'nın tahriklerinin de payı olduğu muhtemeldir. Sonunda Bab-ı Ali Çapanoğlu'nun idamına karar vererek bu hususla ilgili hükümleri, rakipleri olan Sivas Valisi Zaralıdere Feyzullah Paşa ile Abaza Mehmet Ağa'ya gönderdi. Hükmün gereği 1765'te yerine getirildi.[24] Böylece Çapanoğullarının Yozgat ve yöresindeki etkinliklerini yitirmişlerdi.

Ahmet Paşanın büyük oğlu olan Mustafa Bey zamanında Yozgat şehri daha fazla gelişmeye başlar. Şehirde bir cami, türbe ve şadırvan yaptırır. Ayrıca 1773 yılında Boğazlıyan Mustafa Bey'in çiftliği haline getirilir ve pek çok arazi adına tapulanır.[25]

Çapanoğulları ailesi içinde en nüfuslu ve devlet hizmetinde en çok emeği geçmiş birisi de Süleyman Bey'dir. III. Selim'in tesis ettiği Nizam-ı Cedid teşkilatındaki gayreti ile Padişah'ın Anadolu'da en çok güvendiği ve sevdiği bir şahsiyetti. Süleyman Bey Nizam-ı Cedid'e hizmeti sebebiyle geniş imtiyazlara nail olmuş, Yozgat ve Çankırı'dan başka zaman zaman Kırşehir, Aksaray, Kayseri, Çorum, Ankara mütesellimliklerinde

[22] T. Niyazi Karaca, Ermeni Sorununun Gelişim Sürecinde Yozgat'ta Türk Ermeni İlişkileri,Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 2005, s.11.
[23] İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Çapan Oğulları", Belleten, Sayı XXXVIII, Nisan 1974, s.216.
[24] Arslan, s.7-8.
[25] Yozgat İl Yıllığı, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1973, s.48.

bulunmuş, İskilip, Zile, Amasya'yı nüfusu altına almış, oğlu Celaleddin Paşa vezir ve Sivas valisi olunca bu nüfusunu o havalide Elbistan, Adana ve Tarsus'da bile göstermiştir. Devlete sadık sikkesiz bir hükümdar gibi hareket ederek icabında şedid icraatıyla etrafa kuvvetiyle hakim olmuştur. Buna mukabil hükümetin bütün işlerinde hizmeti ve fedakarlığı görülmüştür.[26] Süleyman Bey devlete sayılamayacak kadar çok ararlı işler yapmıştır. Onun için, "Çok karıştırma altından Çapanoğlu çıkar" ve "Çapanoğlunun abdest suyu" deyimleri Süleyman Bey zamanında ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Çapanzadelere bazı eşkıya hareketlerini önlemek gibi görevlerde verilmiştir. Süleyman Bey'in ölümü üzerine Yozgat'ın idaresi Çapanoğullarından alınarak İstanbul'dan gönderilen valilere verilir.

Yozgat, XIX. yy'ın ortalarında oldukça büyümüştür. Bu dönemde Yozgat eyaletinin Bozok, Ankara ve Kayseri sancakları bulunmaktadır.[27] Çapanoğularının sosyal ve ekonomik nüfuzunu sona erdiren olay milli mücadele döneminde T.B.M.M'ne karşı başlattıkları ayaklanmadır. İsyan sırasında Çapanoğullarının Yozgat'taki konağı yamalayıp yıkıldı. Malları, emlak ve eşyaları da talan edildi. Böylece ailenin Yozgat ve çevresinde yaklaşık iki asırdan beri devam eden siyasi, sosyal ve ekonomik nüfuzları ortadan kalkmış oldu.[28]

Yozgat XX. yy'ın başlarında Yozgat Sancağı adıyla Ankara vilayetine bağlanmıştır. XX. yy'ın ilk çeyreğine kadar Bozok adı yanında zaman zaman Yozgat adıyla da anılan ilimizin adı, Cumhuriyet döneminde T.B.M.M'nin 1. Dönem Milletvekili Süleyman Sırrı İçöz'ün 4 Kasım 1922 tarihli teklifi üzerine 1923 senesinde Yozgat olarak değiştirilmiştir.[29]

[26] Uzunçarşılı, s.227-250.
[27] Karadavut, s.4.
[28] Özcan Mert, "Çapanoğulları", İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1993, Cilt VIII, s.223.
[29] Karadavut, s.4.

3.YOZGAT NİZAMOĞLU KONAĞI ETNOĞRAFYA MÜZESİ

Yozgat'ın İstanbulluoğlu mahallesi Emniyet Caddesi No:21de yer almaktadır.

Vasilika ve Joannaliden hazineye kalan Hicri 1292/ Miladi 1875'de Abdullah Kızı Fatma Hanım'a ondan da Nizamzade Ali Efendi'ye geçen bu yapı, 1871'den önce yapılmış olduğu tahmin edilmektedir.

Bugün müze olarak kullanılan yapı kırma çatılı, iki katlı, meyilli bir araziye oturan, doğu yüzü sokağa bakan, etrafı ufak bir bahçeyle çevrili bir konuttur. Kuzey ve güney cepheden iki ayrı girişi bulunmaktadır. Doğu cephesi caddeye diğer cepheleri bahçeye bakmaktadır. Bugün giriş kapısı olarak güney cephedeki kapı kullanılmaktadır Kuzeyde çift kanatlı büyük kemerli bir kapı güneyde ise kuzey kapısından daha küçük bir kapı yer almaktadır. Zemin kat 'u' planlı sofa etrafında sıralanan depo ve servis odalarından bulunmaktadır. U'nun yatay kolu kareye yakın dikdörtgen şeklindedir. Kuzeyde bahçeye çıkış kapısı ile doğu ve batıda; güney–kuzey doğrultusunda dikdörtgen planlı düz tavanlı odalar yer alır. Girişin tam karşısında bir kiler (günümüzde konferans salonu olarak kullanılmaktadır), sofanın dikey kolları üzerinde ise ikişer oda bulunmaktadır. Bu odaların arasında dikdörtgen koridorlar görülür. Bu koridorların batı kanattakine üst kata çıkış merdiveni yerleştirilmiştir. Merdivenin kuzeyindeki oda fırını olan mutfak şeklinde kullanılmaktadır. Üst katla alt katın planları aynıdır. Farklı yanı odalar, daha büyük ve süslü, sofanın geniş ve eyvanlı olmasıdır. Bir sofa etrafına "U'' şeklinde odalar sıralanmıştır. Sofanın güneyinde önü balkonlu bir eyvan bulunmaktadır. Odaların ön kısmını, sofa zemininden 1 m. kadar yüksek bir galeri çevreler. Galerilerin ön kısmı birbirlerine bağdadi kemerlerle bağlanmış 10 ince ağaç sütun ve araları parmakla örülmüştür. Sofaya kuzey cephe ekseninde yer alan yuvarlak kemerli bir kapıdan girilmektedir. Eyvanın iki yanındaki güneydoğu ve güneybatı köşe odaları özenle süslenmiştir. Bunlar gerek ahşap işçiliğinin, gerekse geç devir duvar resimlerinin çok değişik birer örneğini sunar. Bu odaların tavanları oyma, çakma ve aplike tekniği ile yapılmış süslemelerle kaplıdır. Göbek kompozisyonu ortasında baş aşağı sarkan çeşitli

kıvrım ve çiçeklerden oluşan ajurlu bir sarkıt süsleme vardır. Bu sarkıtın dışa doğru güneş ışını gibi, kıvrımlı dal ve çiçeklerden oluşan uzantısı vardır. Tavanın içbükey kuşağında figürlü manzaralar gözükür. Kuru fresko tekniği ile yapılan bu resimler çok renkli bir anlayışla ele alınmıştır. Konu zenginliği göze çarpar. Tüm bu resimler birbirinin devamı gibidir. Güneybatı oda tavan eteğinde savaş sahnesi, Hz. Süleyman'ın adaleti atlı tablonun kenarında 1871 tarihi, Yozgat yangını, güneydoğu odada; av sahneleri yer alır. Kuzeybatı oda mutfak olarak düzenlenmiştir. Çeşme ve fırını vardır. Kırma çatılı iki katlı konağın bodrum katıda bulunmaktadır. Bodrum katı sarı kesme taştan yapılmış zemin kat ve birinci kat ahşap çatlı arası helik dolgu, üzeri kıtık sıva ile sıvanmıştır. Konağın güney tarafta geniş kuzey tarafta ise daha dar bir bahçesi vardır. Kuzeydeki bahçeye yuvarlak kemerli bir kapıdan girilir.

Nizamoğlu konağının resimleri üslup bakımından çok ileri bir teknik gösterir. Ayrıca resimlerde oldukça başarılı bir perspektif anlayışı, yer yer gölge ışık oyunları, renk tonlamaları ile batılı resim geleneğine bağlı olmakla birlikte çocuksu işleyişleri bakımından da "naif" karakter taşımaktadır.[30]Şu anda Etnografya müzesi olarak kullanılmaktadır. Günümüzde konağın odaları teşhir salonu olarak düzenlenmiştir. Konağın üzerinde kitabesi yoktur (Hz Süleyman'ın adaleti adlı tablonun kenarındaki 1871 tarihi dışında).

Bina günümüzde Kültür ve Turizm bakanlığınca Etnografya müzesi olarak hizmete sunulmak üzere 1979 yılında 4.000.000-TL sine kamulaştırılmıştır. Müze, İl Kültür ve Turizm müdürlüğünün büyük gayretleri sonucunda bakanlıkça onarımı tamamlanmış, 1985 yılı nisan ayında müze olarak ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştur.[31]

[30] Süheyla IŞIKSOY, "Geleneksel Yozgat Evlerinde Yaşam ve Anlam: Evin Sözlü Tarihi", Karadeniz Teknik Üniversitesi FBE, Trabzon 2010 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.95-96.
[31] Şener İLGÜN, "Geleneksel Yozgat Evleri", Selçuk Üniversitesi FBE, Konya 2007(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.34-37.

4.MADEN SANATININ ANADOLUDA'Kİ TARİHSEL GEÇMİŞİ

4.1.TARİH ÖNCESİ DÖNEMLERDE MADEN SANATI

Neolitik dönemde insanlar, yerleşik hayata geçmekle birlikte sosyal yaşama adım atmışlardır. Sosyal yasam sonucu ilişkilerde de ilerlemeler olmuştur. Ürettikleri ürünleri depolama ve saklama gereksinimleri, çanak çömlek yapımına yönlendirmiştir. Bu dönemde yoğun seramik ürünlerinin yanı sıra az da olsa madenleri işleyerek, eşya ürettiklerini, yapılan araştırmalar ortaya koymuştur.[32]

Neolitik çağın sonlarına doğru basta bakır olmak üzere madenlere olan talebin artması, bu alandaki gelişmelere ivme kazandırmıştır. Altın, gümüş ve kırmızı renkli bakır Neolitik Çağ insanının dikkatini çeken ilk madenler olmuştur.[33]

İnsanın, madenleri sıcak ve erimiş halde işleyerek gerçek maden karakterini öğrenmesi, metalürji tarihinin en büyük aşamalarından birini oluşturur. Bu değerlendirmenin öğrenilmesi, bugünkü maden endüstrisinin de temelini meydana getirmektedir.[34] Bu alandaki ilk önemli adım, tavlamanın[35] keşfidir. Arkeolojik kazılar tavlamanın, ilk olarak Neolitik Çağ'da gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Çayönü yerleşim yerinde ele geçen bakır bir boncuk, erken dönemden itibaren madenlerin tavlandığını ve dövme tekniğinin bilindiğini göstermiştir.[36] Ayrıca Çatalhöyük ve Suberde kazılarında ortaya çıkan ufak aletler ve süs eşyalarının, dövülerek yapıldığı bilinen en eski madeni örneklerdir.[37]

---

[32] Oktay Başak, "Diyarbakır Arkeoloji Müzesi İle Cahit Sıtkı Tarancı Müzesinde Bulunan Türk İslam Dönemine Ait Bir Grup Madeni Eser", Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van 2004 (Yayınlanmamış Doktora Tezi), s.13.
[33] Erginsoy, "Maden Sanatı", s.1140.
[34] İ.Gündağ Kayaoğlu, "Maden Sanatı İşçiliğinin Dünü Bugünü ve Yarını", Türkiye 'de Sanatın Bugünü ve Yarını I. UlAusal Sempozyumu Tebliğleri, Beytepe 1985, s.439.
[35] Doğan Hasol, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı – Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul 1975, s.492.
[36] Veli Sevin, Eski Anadolu ve Trakya (Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar), İletişim Yayınları, İstanbul 2003, s.45.
[37] Erginsoy, "Maden Sanatı", s.1141.

Kalkolitik çağda ise madenler, işletilerek insanlığın hizmetine sunulmuştur. Yapılan kazılar, madenin hemen her alanda kullanıldığını gösterir. Geç Kalkolitik Çağ'ın merkezlerinden olan Malatya yakınlarındaki Değirmentepe'de bulunan çok sayıdaki damga mühürden, buranın ufak çaplı bir ticaret merkezi olduğunu ve gelişmiş toplumsal bir yasamın varlığını anlayabiliyoruz.[38]

M.Ö. VII. binin sonu ve VI. binin ilk yarısına ait yerleşme merkezlerinden Çatalhöyük ve Çayönü kazılarından çıkan bakır topaklarının analizleri, doğal bakırın yanı sıra cevherinden arıtılmış bakırın da, kullanıldığını göstermiştir. Anadolu Neolitik Dönemde, metalürji alanında o kadar ileri gitmişti ki, cevherden arıttığı bakır madenini, büyük uygarlıklara ev sahipliği yapmış bölgelerden Mezopotamya ve Mısır'a ihraç etme başarısını dahi göstermiştir.[39]

Tunç Çağında Anadolu M.Ö. IV. Binin sonu III. Binin baslarında, Eski Tunç Çağı'nı yaşamıştır. Bu dönemde ticarette maden isçiliği ön plana çıkmıştır. Tunç devrine ait eski mezarlarda bulunan kemik ya da madenden yapılmış eşyaların biçim ve süsleme bakımından çok orijinal oldukları görülür.[40] Tunç Çağı'nda etkili silahların üretilmesine kaliteli, sağlam, ince ve hafif kaplarla daha zarif süs eşyalarının yapılmasına olanak tanıyan tuncu elde etme başarısını göstermişlerdir.[41] Bakıra bir miktar kalay karıştırarak elde edilen bu maden, bir devrim yaratmıştır. Tunç Çağı'nda sadece bronz kullanılmamış basta altın, gümüş, bakır, elektron ve demir olmak üzere birçok madenin işlenmesi öğrenilmiştir. İlk Tunç Çağı'nın ikinci evresinin sonlarına doğru, biri kuzeybatıda Troia bölgesinde diğeri ise Orta Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde, iki yerli madencilik okulu faaliyet göstermiştir.[42]

Eski Tunç Çağı'ndaki Anadolu uygarlıklarının eriştiği seviyeyi Alacahöyük "Prens Mezarlar" ve Troia'nın ikinci katındaki soy madenlerinden yapılmış buluntular gösterir. Altın, gümüş, tunç ve demirden oluşan örneklerin en ilginç olanları, prens mezarlarında ortaya çıkan geyikli ve boğalı diskler,[43]güneş kursları, sistrumlar, diadem,[44] iğne, bilezik, toka ve küpe gibi süs eşyaları ile altından yapılmış üzeri kabartmalı kadeh ve

[38] Sevin, s.34.
[39] Erginsoy, "Maden Sanatı", s.1141.
[40] Celal Esat Arseven, Türk Sanatı, Cem Yayınevi, İstanbul 1970, s.10.
[41] Sevin, s.36.
[42] Sevin, s.43.
[43] Ekrem Akurgal, Anadolu Uygarlıkları, Net Turistik Yayınlar, İstanbul, 1987, 66- 67.
[44] Metin Sözen ve Uğur Tanyeli, Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul 2001, s.67.

testiler oluşturur. M.Ö. II. ve I. binde, Anadolu'da maden teknolojisindeki çok önemli bir aşamada, demir cevherinin arıtılması ve demir-karbon karışımı olan çelik alaşımının icat edilmesidir. Demir cevherlerinin arıtılmasının ve dövme demirin elde edilmesinin ilk kez Anadolu'da Eski Hitit Krallığı döneminde (M.Ö.1800–1400) gerçekleştirildiğini, çeliğin de Hitit İmparatorluğu döneminde (M.Ö.1400–1200) yapıldığı belirtilmektedir.[45]

Birçok uygarlıkta olduğu gibi, Tunç Çağı'nın önemli siyasi güçlerinden olan Hititler için de madenler büyük önem taşımaktaydı. Bakraç türü kulplu kapların yanında, savaş arabası gibi madenden pek çok eser yapmış olduklarını, başta Türkiye'deki müzelerde olmak üzere, dünyanın değişik müzelerinde bulunan çok sayıdaki orthostat,[46] kabartmalı kap ve mühürler üzerinde bulunan av, savaş, din ve yemek sahnesi gibi konulu anlatımların işlendiği eserlerden izleyebilmekteyiz.[47]

Demir Çağına M.Ö. II. binin sonunda, demir ve çeliğin yaygın bir şekilde üretilmesinin ardından geçilmiştir.

Urartular bu döneme damgasını vurmuştur. Urartuların eserlerinde birçok madeni kullanmaları ne kadar zengin bir teknolojide olduklarını göstermektedir. Urartu Krallığı'nın Yakın Doğu siyasetinde, söz sahibi olmasında Urartuların demir madenciliğindeki başarısıyla ilintili olduğu düşünülmektedir.[48]Urartular üretmiş oldukları madeni eserlerin özgün örneklerini; basta çağdaşı ve komşusu Frigya olmak üzere Yunanistan'a, Etrüskler aracılığıyla da İtalya'ya ihraç etme başarısını göstermişlerdir. Urartular madeni her alanda kullandıkları halde, mutfak eşyasında kullanmamışlardır. Urartularda özellikle "Tunç Levha" işletmeciliği önemli bir yer tutar. Urartular demir ve tuncun yanı sıra, değişik yapım ve süsleme tekniklerini kullanarak altından da her türlü eşyayı yapmışlardır.[49]

M.Ö.1200–700 yıllarında Urartular ile birlikte Demir Çağa damgasını vuran bir başka uygarlık da Friglerdir. Kendilerine özgü bir sanatı ortaya koyan Frigler, maden sanatına farklı bir boyut getirmişlerdir. Pişmiş topraktan yapılmış kap formlarını metale uyarlayan Frigler, Anadolu'ya yeni kap formları kazandırmışlardı. Urartular'dan

[45] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.15.
[46] Sözen ve Tanyeli, s.179.
[47] Başak, s.15.
[48] Altan Çilingiroğlu, Urartu Krallığı Tarihi ve Sanatı, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, İzmir 1997, s.107.
[49] Başak, s.16.

esinlenerek yaptıkları kazanlar, testiler, maşrapalar, iğneler, taslar, kepçeler, tencereler, kap formlarından bazılarıdır.[50]

Frigler döneminde ise Hitit- Luvi kökenli Anadolu'nun yerli halklarından Lidyalılar'ın, M.Ö.7.yy.'da Yakındoğu'nun önde gelen devletleri arasına girme başarısını göstermelerinin temelinde, bölgedeki altın madenlerinin varlığı yatmaktadır. Bölgede daha hiç tanınmayan bu soylu madenin M.Ö.7. yy'ın başlarından itibaren başkent Sardes'te işletilmeye başlanması Lidyalılar'ı zenginleştirmiş ve güçlendirmiştir.[51]

M.Ö. I. Binin maden sanatına getirdiği yeniliklerden en önemlisi, halk arasında "Sarı Bakır" olarak adlandırılan bakır-çinko alaşımı olan pirinç alaşımının keşfidir. Rengi altın gibi sarı olan pirinç, dövme tekniği için olduğu kadar, döküm için de çok uygun bir malzemedir.[52]

4.2.ORTAÇAĞ ve SONRASINDA MADEN SANATI

Anadolu'da ki zengin kültürün şekillenmesinde, Ortaçağ ve sonrasında bu topraklarda yasamış medeniyetlerin katkıları, büyük olmuştur. Bunların başında Roma İmparatorluğu ve Bizans gelmektedir. Bizanslılar, mimarlık alanındaki başarıları kadar küçük el sanatları alanında da ileri bir seviyeye ulaştıklarını, dini törenlerde kullanılmak üzere yapılmış olan kupalar ve çeşitli kilise eşyası ve rölik mahfazaları ile şamdan, kandil[53] gibi günlük hayatta kullanılan eşyalarda görmekteyiz. Bizanslı maden sanatçıları sadece eserleri şekillendirmekle yetinmemiş, aynı zamanda onları değişik teknikler kullanarak süslemeyi de istemiştir. Süsleme tekniklerinden birisi olan ve İslam maden sanatına da Bizans sanatından geçtiği kabul edilen mine[54] tekniği ile süslenmiş en güzel örnekleri, Yakın Doğu'da IX ile XII. yüzyılları arasında, Bizans sanatında görülmektedir.[55] Mine işçiliği daha çok imparator ve ailesine ait taç, portre, madalyon gibi değerli eşyada kullanılmıştır.[56]

---

[50] Başak, s.17.
[51] Sevin, 281.
[52] Başak, s.18.
[53] Meryem Acara, "Bizans Döneminde Maden Aydınlatma Araçlarının Kullanımı ve Orta Bizans Dönemi Polykandilionları", Ortaçağ'da Anadolu, Aynur Durukan'a Armağan, Ankara, 2002, 23,39.
[54] Sözen, Tanyeli, s.162.
[55] Başak, s.19.
[56] Esra Erdoğan, " Bizans Küçük Sanatları", Tema Larousse Tematik Ansiklopedi, İstanbul, 1993, s.180–181.

4.3. ANADOLU SELÇUKLU ve BEYLİKLER DÖNEMİ MADEN SANATI

XI. yy 'ın ikinci yarısından sonra Anadolu'yu yurt edinmeye başlayan Selçuklular, Anadolu'ya gelmeden önce, geldikleri coğrafyada gelişmiş madencilik faaliyetleriyle de uğraşmışlardır.

XII. yy da sayıları çoğalan varlıklı tüccar ailelerinin İslam toplumu içinde daha önemli bir yer kazanmasına bağlı olarak, Selçuklu zanaatkar ve sanatkarlarının durumu değişmeye başlamıştır.

Selçuklular, Anadolu'ya yerleştikten sonra bir yandan faal durumda olan maden ocaklarını işletmişler, diğer yandan da yeni ocaklar bulma arayışına girmişlerdir. Kaynaklar, Anadolu Selçukluları zamanında başta bakır, gümüş, demir ve boraks madeni olmak üzere birçok madenin işletildiğinden, bu madenlerden üretilen eşyaların da ihraç edildiğinden söz edilmektedir. Selçuklu Döneminde altın, gümüş, tunç ve pirinçten yapıtlar üretilmiş, dövme, döküm, kazıma, çalma, kabartma, telkari, savat, delik-isi, kakma ve yaldız gibi teknikler de ustalıkla uygulanmıştır.[57]

XII. yy'dan itibaren Selçuklu toprakları giderek daha ufak ve daha bağımsız bölgelere ayrıldıkça bu bölgeleri idare eden Atabeklerin, Emirlerin, Meliklerin sayıları ve önemleri de artmış, böylece lüks eşya niteliğindeki madeni eserlerin alıcıları çoğalmıştır.

XII. yy Selçuklu dünyasında, ekonomik kalkınmaya bağlı olarak varlıklı bir tüccar sınıfının oluşması da, politik bölünmeler gibi kültür ve sanat hayatını olumlu biçimde etkilemiştir. XII. yy'ın ortalarından itibaren maden sanatı ustaları Sultan Emir ve Beylerden başka varlıklı tüccar ailelerinin de emrinde çalışmaya başlamıştır. Daha önce yalnızca asiller için yapılan değerli eserler, artık tüccar sınıfının sanat koruyucuları tarafından da ısmarlanmaya başlamış ve tüccar aileleri için yapılan eserlerin üzeri, asalet sembolleri olan geleneksel taht, krali av ve krali eğlence sahneleriyle süslenmiştir. Örneğin, Hermitage Müzesindeki, "Bobrinski bakracı" adıyla tanınan, krali konularla süslü bir bakracın kitabesinden bu eserin 1163 yılında, Herat şehrinde ve Zincanlı bir tüccar için yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu örnek yeni sanat koruyucuları olarak ortaya çıkan tüccar sınıfının toplum içindeki yerini açıkça göstermektedir.

---

[57] Erginsoy, "Maden Sanatı", s.1145.

XII. yy dan itibaren sanat patronlarının sayılarının çoğalmasıyla birlikte, sanatın her dalında olduğu gibi, madeni eserlerin yapımında da önemli artışlar olmuştur. Bunun tabii bir sonucu olarak malzeme ve teknikler, kap cinsleri, kap formları, süsleme konuları ve yazı tipleri daha çeşitlenmiştir.[58]

XIII. yy. tarihçilerinden İbn-i Bibi, Selçuklu Tarihi adlı eserinde İzzeddin Keykavus'un (1211-1219) düğününde altın ve gümüş tabaklardan yemek yenildiğini ve Anadolu Selçuklu çağında altın ve gümüş gibi değerli madenden yapılmış kapkacağın düğün, tören v.s. gibi önemli günlerde yönetici kesim tarafından kullanıldığına işaret etmekte ise de,[59] Anadolu Selçuklularına ait pek çok sayıda mimari eser mevcut olmakla birlikte, bu bölgeye ve devre mal edilebilen madeni eserlerin sayısı İran, Mezopotamya ve Suriye örneklerine kıyasla daha azdır.[60]

Selçuklu Çağı Anadolu'sunda madeni eşya üretim merkezinin Artuklu bölgesi, yaratıcı okulunun da Musul okulu olduğu, Konya'nın da ikinci bir merkez olduğu belirtilmektedir.[61] Siirt-Madenköy, Kastamonu-Küre, Muş, Bitlis, Erzincan, Maden (Ergani), Murgul, Erzurum ve Tokat ise dönemin önde gelen bakır işletme merkezleridir.[62]

Anadolu Selçuklu maden sanatı, değişik bölge ve kültürlerin etkilerini yansıtan etkileşimli bir sanat anlayışı gösterir. Orta Asya, İran ve Mezopotamya kökenli kompozisyonların yanı sıra Eski Çağ, Anadolu ve Bizans sanatından da alıntılar yapmıştır.

4.4.OSMANLI DÖNEMİ MADEN SANATI

Osmanlı Devleti, madenlere ve maden bölgelerine çok önem vermiş, ele geçirdikleri topraklardaki önemli maden ocaklarını da isletmişlerdir.[63] Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükselme dönemlerinde maden sanatı, özellikle askeri eşyalarda görülür. Az sayıda altın ve gümüş eşya üretiminin de yapıldığı bu dönemin en önemli parçalarını, kitabelerinde sultan adları bulunan örnekler oluşturur. Çoğu dış ülkelerdeki koleksiyonlara dağılmış olan bu yapıtlar büyük ölçüde Selçuklu, İlhanlı ve Memluk

[58] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.122-123.
[59] Bodur, s.33.
[60] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişimi, s.305.
[61] Doğan Kuban, Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002, 398.
[62] Emine Karpuz, " Anadolu Mutfaklarında Kullanılan Bakır Kaplar ve Osmanlı Dönemi Örnekleri", Türkler Ansiklopedisi, Ankara, 2002, cilt 12, s.426.
[63] Başak, s.20.

maden sanatı geleneğini sürdürür.[64] Bakır madeni, savaş sanayi, darphane ve sosyal hayattaki ihtiyaçları karşılamak için maden sanatı atölyelerinde bol miktarda kullanılmıştır. Bakırın birçok alanda kullanılmış olması, ekonomik sıkıntılara rağmen bakır ocaklarının XIX. yy.ın ortalarına kadar kesintisiz işletilmesinde etkili olmuştur.[65]

XVI. yy. birlikte birçok alanda olduğu gibi, maden sanatında da çok parlak bir dönem baslar. İmparatorluğun altın çağını yasadığı bu dönemin sağladığı olanaklarla yapılan eserler, kullanılan gereç ve tekniklerin çeşitliliği sonucunda Osmanlı maden sanatı en görkemli örneklerini vermiştir.[66] XVI. yy. madeni yapıtlar arasında bakır ve alaşımlarıyla, soy madenlerinden yapılan örnekler yoğunluktadır. Kazıma, telkari, çalma, yaldız, kabartma, delik işi, savat ve kakma teknikleriyle bezenmiş bu parçaların üstünde genellikle birkaç teknik bir arada kullanılmıştır. Yüzyılın en görkemli ve ilgi çekici örneklerini ise "murassa" yapıları oluşturur.[67] Erken örneklerine Yunan ve Roma devrinden kalma eserler üzerinde rastladığımız Oğuzlar arasında "altın yalatma" olarak tanınan tombaklı en güzel örnekler yine Osmanlı döneminde görülür. Bu yüzden tombak, Osmanlı maden sanatının karakteristik bir özelliği olarak karsımıza çıkar.[68]

Soy metallerden eserler yapılırken, devletin kontrol mekanizması sanatkârı yalnız bırakmamış, yapılan her eser, kontrolden geçirilip "şah" damgası ve devrinin sultanının tuğrası vurularak ürünün kalitesine devlet güvencesi verilmiştir.[69]

Selçuklu döneminde bakır, bronz ve tunçtan çok kaliteli eserler yapılmış iken, Osmanlı döneminde söz konusu madenlerden yapılan eserlerin yapısında azalma olmuştur.[70] İstanbul, Halep, Sam ve Diyarbakır bu dönemin önemli maden merkezleri olarak faaliyet göstermişlerdir.[71]

İbni Batuta ve Evliya Çelebi gibi ünlü gezginlerin seyahatnamelerinde Anadolu'nun ilgili bölümlerini gezerken buralardaki maden kaynaklarından ve üretilen eserlerden uygulanan işçilikten bahsederler. Mesela Erzincan ve Tokat bakır, Gümüşhane ise

[64] Erginsoy, "Maden Sanatı", s.1146.
[65] Kayaoğlu, s.441.
[66] Erginsoy, "Maden Sanatı", s.1146.
[67] M. Zeki Kuşoğlu, Dünkü Sanatımız -Kültürümüz, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1994, 142, 143.
[68] Sabahattin Türkoğlu, "Maden Sanatı ve Kuyumculuk" ,Geleneksel Türk Sanatları, İstanbul 1993, s.29.
[69] Eruz, s. 25.
[70] Türkoğlu, s.15.
[71] Başak, s.21.

gümüş memleketidir. Bu gibi bölgelerde adı geçen madenlerin işlendiği tecrübeli ustalar elinde sanatlı birer eşyaya dönüştürüldüğü atölyeler vardır.

Osmanlı öncesinden kalma metal eşyalar altın yada gümüş olmayıp daha çok tunç ve pirinçtendir. Selçuklular bu türden metal objeler üzerinde geliştirdikleri tekniklerle altın ve gümüşe olan talebi hafifletmeye çalışmışlar, tunç eşya üzerinde kırmızı bakır ve gümüş yapraklarla kakma yapmışlardır. Bugün müze ve özel koleksiyonları süsleyen paha biçilmez değerde sayısız eser üretilmiştir. Özellikle Osmanlı döneminde uygulama alanı bulmuş oyma, kakma, çalma, kazıma, vidalama, altın kaplama (tombak), savatlama, zincir işi daha çok takı ve tören eşyasında kullanılan telkari ve mine gibi geliştirilmiş birçok teknik söz konusudur. Bu tekniklerin uygulanmasında ayak çarkı, mengene, demirci makası, pençe, eğe ve kalem gibi aletler kullanılmıştır.[72]

XIX. yy. 'da, maden sanatında özden kopuk bir sanat anlayışı egemen olmuştur. Klasik Osmanlı biçimleri yerini, Avrupa'dan ithal edilen formlara ve desenlere bırakmıştır. Bugün az sayıda olsa da, geleneksel maden işleme sanatımız özellikle bakır mutfak eşyası, hediyelik ve turistik eşya üretimi birçok köy ve kasaba ile Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Siirt, Tokat, Kayseri, Çorum, Çankırı, Amasya, Konya, Denizli, Burdur, Kütahya, Afyon, İstanbul, Ankara ve Erzincan ile sınırlı sayıda da olsa Diyarbakır gibi, maden sanatı alanında eskiden beri söz sahibi olan birçok ilde yaşatılmaya çalışılmaktadır.[73]

[72] M. Hüsrev Subaşı, " Maden Sanatı", İslam Sanatları Tarihi, T.C Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2010, s.201-202.
[73] Başak, s. 22.

5.YOZGAT'TA MADEN SANATININ GELİŞİMİ

Yozgat ilinin merkezinin yerleşim alanı çok eskilere dayanmamasına rağmen yöre ilçe ve köyleriyle değişik ulus ve milletlere ev sahipliği yapmıştır. Özellikle Kalkolitik dönem ve Tunç çağında Alişar ve Mercimek tepe de önemli merkezlerdendir.[74] İnsanoğlunun bakırı bulması ve işlemesini öğrenmesi M.Ö. 5000-3000 tarihlerinde Kalkolitik Çağ denilen Bakır Çağı ile başlamıştır. Özellikle Tunç çağında bu yerleşim merkezlerinde madeni kullanım eşyaları görülmektedir. Kerkenes, Tavion gibi önemli yerleşim merkezleri bunlar arasındadır. Zaman zaman buralarda yapılan arkeolojik çalışmalarda çıkan buluntular maden sanatıyla da uğraşıldığını göstermektedir.

Maden Teknik Arma'nın araştırmalarına göre Bakır, Kurşun, Çinko gibi madenler Yozgat merkez, Akdağmadeni, Sarıkaya, Şefaatli ve Yerköy'de bulunmaktadır. Demir madeni ise Çayıralan, Sarıkaya, Saraykent, Yenifakılı ve Yerköy'de bulunmaktadır.[75]

1980 yıllarına kadar bakırcılık, gümüş işlemeciği, kalaycılık bıçakçılık ve nalbantçılık önemli el sanatları arasında görülmekte idi. 25-30 yıl öncesinde Tol çarşı içinde bakırcılar bulunmakta idi. Çarşıya plakalar halinde gelen bakır malzeme ustalar tarafından istenilen veya ihtiyaç duyulan mutfak ve vb eşyalara dönüştürülürdü. (helke, kazan, tas, tepsi, leğen, sahan, sini vb) Bakır levhalar istenilen eşyanın büyüklüğüne göre kesilip önceleri ayakla çalıştırılan daha sonra motorlu körüklerin kor halindeki ateşte iyice ısıtılıp tokmaklarla örs üzerinde dövülerek istenilen hale getirilirdi.[76]

Yozgat'ta 7 yaşında kalaycılık mesleğine başlayan 66 yaşındaki Abdullah Türkmen, şehirde iş yapan 45′e yakın kalaycıdan sadece iki kişi kaldıklarını söyledi**.** En eski el sanatlarından biri olan kalaycılık mesleği, teknolojinin gelişmesiyle birlikte yok olmaya yüz tutan meslekler arasına girdi. Yozgat'ta uzun yıllardır kalaycılık yapan Mustafa Türkmen, mesleğe 7 yaşında başladığını belirterek, "20 sene çıraklık ve kalfalık yaptım,

---

[74] Yozgat Kent Tarihi, Yozgat Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Bozok Ofset, s.86.
[75] Maden Teknik ve Arama Genel Müdürlüğü, İl Maden Haritaları
[76]Yozgat Kent Tarihi, s.176-177.

40 senelik ustalığım var. Şu anda işlerimiz bitme noktasında diyerek konuştu. Eskiden kalaycılık mesleğinin önemli ve rağbet gören mesleklerin başında geldiğini ifade eden Türkmen, "Yozgat'ta eskiden 20-25 tane kurulu tezgah, 20 tane seyyar olmak üzere 45′e yakın kalaycı vardı. Seyyar tezgahlar köylere gider köylerde kalaycılık yapardı. Şimdi kimse kalmadı iki kişi kaldık. Biz ölünce bunu yapacak kimse yok. Ben bir çırak yetiştirmek isterdim ama kimseyi bulamıyoruz. Çünkü sanat hiçbir zaman ölmez, bir kişi olsa bu meslek devam edebilir diye konuştu.[77]

Günümüzde ekmek kapısı olmaktan çıkan kalaycılık mesleği, turistlere yönelik bakır eşya imalatıyla az da olsa devam ediyor. Yozgat'ta kalaycılık yapan 2. Kişi Şükrü Aktürk'dür. Aktürk de kalaycılığın ve bakır kullanımının azaldığından yakınmakta ve hiçbir çırak bulamamaktan yakınmaktadır. Gençlerin bu işe rağbet göstermediğini yakında da bu işi yapabilecek kimsenin kalmamasından dolayı üzüldüğünü belirtmektedir.[78] Bu zanaatın gelecekte devam edip etmeyeceği konusunda ustalar gibi bizimde ciddi endişelerimiz var. Bakırcılığın öneminin azalması ve yaşanan ekonomik kriz nedeniyle çırakların başka mesleklere yönelmesi sonucu bu meslek alanı da eski değerini yitirmiştir. Bakır islemeciliğinin bugün geldiği durumu gözler önüne sermesi açısından bu işle uğrasan ustalardan alınan bilgiler her şeyi anlatmaktadır.

Yozgat'ta gümüş ve kuyumculukta 25-30 yıl önce genellikle kolye, bilezik, künye, küpe, kapı kolları ve kapı tokmakları gibi eşyalar yapılırdı. Mutfak eşyalarında ise gümüş ve altın sayılacak kadar azdır. Özel siparişlerde dikkate alınıp ustanın elinde şekil bulurdu.[79]

Yozgat'ta bıçakçılık ise 40-50 önce kamyon makaslarından yapılırdı. Şimdi ise hazır getirilen malzemeden bıçak yapılmaktadır. Çelik keskin hale getirilmek üzere çarka verilir.[80] Bıçakçılıkta ise yine diğer el sanatlarında olduğu gibi bitme noktasına gelmiştir. Şimdilerde daha çok Kurban Bayramlarında daha fazla iş gören bıçakçılık mesleğine pek rağbet yoktur.

[77] Kalaycı ustası Abdullah Türkmen'den alıntıdır.
[78] Kalaycı ustası Şükrü Aktürk'ten alıntıdır.
[79] Yozgat Kent Tarihi, "Gümüş işlemeciliği", s.177.
[80] Yozgat Kent Tarihi, "Bıçakçılık", s.176.

El sanatı işçiliği artık özel koleksiyon sahiplerince süs unsuru olarak yerli ve yabancı turistlerin beğenisine sunulmakta, şekil verilmekte ve sürdürülmektedir. Gerekli önlemler alınmazsa bu el sanatları tamamıyla kaybolup gidecektir.

6. MADEN SANATINDA KULLANILAN BAŞLICA MADENLER VE MADEN İŞLEME TEKNİKLERİ

6.1. MADENLER

Madenler, doğada metalik ve cevher olmak üzere iki şekilde bulunur. Metalik halde bulunan madenlere "doğal madenler", kimyasal bileşikler halinde, kayaların içinde bulunan madenlere ise "cevher" denir.[81] İlk keşfedilen ve islenen madenler altın, gümüş, bakır ve demir gibi doğada hem doğal, hem de cevher şeklinde bulunan madenlerdir.[82] Altın, gümüş, bakır, demir-çelik, kursun, kalay, bakır-çinko alasımı olan pirinç ve bakır-kalay karışımı olan tunç, maden sanatında en çok kullanılan madenlerdir.

6.1.1.GÜMÜŞ

Gümüş, doğada saf bir maden olarak pek bulunmaz, ancak, galena, sülfit ve klorit yataklarında ve bazı akarsuların taşıdığı alüvyonlar içerisinde "plaser" adı verilen aşınma ürünü parçacıklar seklinde görülür. Bunların yanında, basit biçimlerde, altın madeninin içeriğinde de gümüş görmek mümkündür.[83]

Doğal Gümüş Doğada seyrek olarak yeraltı yataklarında görülen gümüş rezervlerinin işletilmesi ekonomik olmadığı için kullanılmazlar.9 M.Ö. 4. Binin başlarından itibaren süs eşyası yapımında kullanılmıştır.[84]

Cevher Gümüş Gümüsün elde edildiği başlıca cevherler, bir kursun-kükürt bilesimi olan parlak ve madenimsi görünümlü galen ile gümüş klorürleridir. Galen cevherinin içinde hem gümüş hem de kursun bulunur. Galenin erime noktası kursun ve gümüsün erime noktalarından düşük olduğundan, üstü açık bir ocakta uzun süre bekletildiğinde ayrışma

---

[81] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s. 7.
[82] Eruz, s.15.
[83] Olcay Kenar, " M.Ö.I. Binyılda Doğu Anadolu'da Madencilik ve Maden Sanatı" , Ege üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1998,(Yayımlanmamıs Yüksek Lisans Tezi), s.35.
[84] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.10.

gerçekleşir. Galenin tasfiye edilmesi sonucu gümüş-kursun karışımı bir alasım elde edilir. Elde edilen bu alasım, uzun süre ısıtılarak kursunun da oksidasyon yoluyla gümüşten ayrılması sağlanır.[85] Soğuk haldeyken de islenebilen bir maden olan gümüsün, maden sanatı içinde yaygın bir kullanım alanı bulunmaktadır. İlk gümüş tasfiyesinin Anadolu'da gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir.[86] Takı, tepsi, tabak, tas ve ibrik gibi mutfak eşyalarının yapımında taşıyıcı malzeme olarak kullanılan gümüş, aynı zamanda samdan ve tunç aynaların yapımı ve yaldızlanmasında; bronz, pirinç ve bakırdan yapılan eserlerin ise kakma tekniği ile süslenmesinde kullanılmıştır.

6.1.2.BAKIR

Bakır, tarih boyunca kullanılan en eski maden olmuştur. Uzun süreli kullanımının en önemli sebeplerinden birisi, bakırın doğal olarak bulunup islenebilen tek metal olması ve doğadan toplanan bakırların, antik dönem bakır üretimi için çekiçlenerek kullanılmış olmasıdır.[87] Bakır da, altın ve gümüş gibi, doğada hem doğal, hem de cevher halinde bulunur.[88]

Doğal Bakır Doğal bakır, dere yataklarında ya da bakır cevherlerinin aşınmış üst katmanlarında görülür. Kızıl bir renge sahip olan bakır parçalarının yüzeyi zaman içinde morumsu yeşil bir renk aldığından kolay görünmez. Okside olan bakır parçaları, elle ovulunca alttaki kırmızı renk ortaya çıkar.[89]

Bakır cevherinden tasviye yoluyla bol miktarda metalik bakır elde edilir. Cevherinden ayrılan ilk maden bakır olmuştur. Bakır madeninin cevherinden ayrılabilmesi için minimum 800° ısı verebilecek kapalı bir fırın, ayrışmanın olması için de, odunun (karbon) yakıt olarak kullanılması gerekir.[90] Ayrıştırma işlemiyle direkt saf bakır elde edilmediğinden bakır ikinci bir isleme tabi tutularak saflaştırılır. Erimiş halde olan maddenin, üzerine hava vermek suretiyle oksidasyon sağlanır. Hava üflendiğinde bakırın içinde bulunan diğer madenler, bakırdan önce okside olarak yüzeye çıkarlar. Yüzeye çıkan bu cürufun patodan alınması sonucunda, geriye saf bakır kalır. Ancak saflaştırma esnasında, bakırın da okside olması için fazla havanın verilmemesi gerekir.[91]

---

[85] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.10.
[86] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.10.
[87] Kenar, s.46.
[88] Kayaoğlu, Maden İşçiliğinin Dünü, Bugünü ve Yarını, s.439.
[89] Başak, s.28.
[90] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.12.
[91] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.12.

Doğada bol miktarda bulunan bakırın, gerek tek basına gerekse modern sanatında önemli yeri olan alaşımlardan tunç ve pirinç ile birlikte geniş bir kullanım alanı bulması, onun maden sanatındaki önemini arttırmıştır. Bakırdan, tas, tepsi, samdan, buhardan, ibrik, maşrapa, iğne, biz, kanca gibi günlük yasamda kullanılan eserlerin haricinde, bilezik, yüzük ve boncuk gibi çeşitli süs eşyaları da yapılmıştır.

Kolay işlenebilirliğinden dolayı erken çağlardan beri kullanılmakta olan bakır aynı zamanda çok iyi bir ısı ve elektrik iletkeni olduğundan, sanayide de tercih edilen madenlerin başında gelmiştir. Kolay dövülen bakır işlenir olduğundan eski çağlardan beri türlü işlerde kullanılagelen ısı ve elektrik geçirgenliği yüksek bir madendir. Rengi kızıl, simgesi Cu, yoğunluğu 8,93'tür.[92]

6.1.3. KURŞUN

Doğadaki kurşun, gümüşle aynı maden yataklarında birlikte bulunduklarında oran olarak gümüşten daha fazla miktarda görülmektedir. Kurşunun asıl madeni galenadır (kursun sülfit). Bunun anlamı, galena yani kurşun yatakları aslında çok sık olarak gümüş madeni mineralleri ile de ilişkilidir ve aynı yataklarda bulunabilirler.[93]Galen cevheri tasfiye edilince, gümüş kursun karışımı bir alasım verir. Daha sonra kupelasyon yöntemi uygulanarak gümüş ve kurşun birbirinden ayrılır. Erimiş haldeki gümüş-kurşun alaşımın üzerinden hava akımı geçirilerek, kurşunun okside olması sağlanır. Bu şekilde gümüşten ayrılan kursun-oksidi, tekrar tasfiye edilerek metalik kursun elde edilir.[94] Neolitik çağda tasfiye edildiği anlaşılan[95] kursun, mavimsi gri renkte katı bir madendir. Korozyona uğramadığı zaman parlaktır. Bıçakla kesilecek kadar yumuşak olan kurşuna soğukken de sekil verilebilir. Mavimsi esmer renkte 11.3 yoğunluğunda, yumuşakça ve bükülgen olarak geniş bir kullanım alanı vardır. Kurşun Romalılardan beri yapıda kullanılmaktadır.[96]

Çatı kaplamalarında da kullanılan kurşun, sanayinin gelişmesiyle birlikte otomotivden matbaaya, elektrik enerjisi iletiminde kullanılan kabloların yapımından su ve gaz döşemeyle ilgili boru donanımlarının yapımına kadar birçok sektörde kullanılmaktadır.

---

[92] Hasol, s.68.
[93] Kenar, s.88.
[94] Başak, s.29.
[95] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.12.
[96] Hasol, s.315.

6.1.4. PİRİNÇ

Altın gibi sarı ve parlak renge sahip olan pirinç,[97] bakır ve çinko karışımından elde edilir. M.Ö. I. Binin ilk yarısında keşfedilmiştir. Bakır ile çinko cevheri kamin (tutya) ile birlikte tasfiye edilerek, pirinç madeni elde edilir. Tavlanmadan islenmez.[98] Altına en çok benzeyen maden olan pirinç alasımı içinde %20 oranında çinko bulunan bakır alaşımıdır. Bu oran arttıkça madenin rengi beyazlaşır, sağlamlık ve parlaklığını da kaybeder.

Pirinçte genellikle % 67 bakır ve % 33 çinko bulunur. Yoğunluğu 8,7'den az olmamalı, işlenecek prinçlerde çinko miktarı az olmalıdır.[99]

6.1.5. TUNÇ (BRONZ)

Doğada, doğal olarak bulunmayan tunç, bir bakır, kalay ve çinkodan oluşan bir metal alaşımıdır. Bronz da denir. Özellikle heykel dökümünde kullanılır. Bu amaçla kullanımına Antik Yunan dünyasında başlanmıştır.[100] Bir Çağ'a adını veren bu çok önemli madenin keşfi, maden teknolojisinde yeni bir çığır açmış ve bu alanda yeni maden sanatı tekniklerinin gelişmesine olanak sağlamıştır. Bu çağda Anadolu'da yasayan insanlar bakıra bir miktar kalay katarak, tunç elde etmeyi ve bu alasımdan, silah, kap-kacak, süs eşyası, törensel semboller, boğa, geyik, kadın heykelcikleri gibi eserler yapmayı başarmışlardı.[101] Bakıra, % 10–15 oranında kalayın karıştırılmasıyla elde edilen tunç, saf bakırdan daha sert ve sağlamdır. Bu özelliklerinin yanında, bakır gibi eriyik halde iken gazlanıp kabarcıklaşmadığından, döküm işlerinde öncelikle tercih edilmiştir.[102] Bakırdan daha sert olan tunç, soğuk olarak islenmez. Çekiçlenen tuncun sık sık tavlanması gerekir. Kızılımtırak sarı rengi kimyasal yapısına ve karşılaştığı etkenlere göre sarıdan griye, kahverenginden siyaha kadar değişebilir.[103]

---

[97] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.30.
[98] Eruz, sss.19.
[99] Hasol, s.403.
[100] Sözen – Tanyeli, s.241.
[101] Başak, s.30.
[102] Eruz, s.19.
[103] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.13.

6.1.6. DEMİR ÇELİK

6.1.6.1.DEMİR

Doğada hem metalik hem de cevher halinde bulunan demir, kullanılan madenler arasında en sağlam olanıdır. Çok yumuşak olduğu için, kimyasal saf demir uygulamada kullanılmamaktadır. Doğada en fazla oksijenli ve kükürtlü bileşikler halinde bulunur. Demirin elde edilme işleminde genellikle oksitli demir cevherleri kullanılmaktadır. Belirli bir plastisiteye sahip olan demir, normal sıcaklıkta yaklaşık 800°–1000° arasında uzamaya ve mekanik işlemlerle biçimlendirilmeye elverişli bir duruma gelir. 1530° 'ye doğru eriyen demir 1000°-1300° sıcaklıkta dövülerek biçim verilebilir bir yapı kazanır.[104]

Doğal demir bünyesinde %5–26 oranında nikel bulunan meteorik demirdir. Cevherden tasfiye edilen demirde nikel olmadığından, analiz yoluyla birbirlerinden kolayca ayırt edilebilir. İlk kullanılan demir olan meteorik demir, gökten geldiğinden olsa gerek Sümer dilinde ve diğer birçok eski dillerde bu maden için " gök madeni" veya "gökten gelen tas" tanımlaması kullanılmıştır.[105]

Cevher demir doğada bol miktarda ve yaygın bir halde bulunan demir cevherleri parlak ve metalik görünümleri olan demir oksitleridir.[106] Cevherlerden ayrılması için çok yüksek sıcaklık veren tasfiye fırınlarına gereksinim duyulan demirin, yaygın bir şekilde kullanılması M.Ö.2. binin baslarında mümkün olabilmiştir.[107] Ancak buluntular, demirin bu tarihten çok daha önce işlendiğini göstermiştir. Alacahöyük Prens Mezarları buluntuları arasında bulunan altın kabzalı demir bir hançer, demirin M.Ö.3.Binin ikinci yarısında kullanıldığını belgelemektedir.[108]

6.1.6.2. ÇELİK

Çelik, demirden çok daha sert ve daha hafif olup, daha iyi işlenebilir. Elde edilmesi ve içinde bulunan madenlerin oranları bakımından çeşitli adlar alır. Çelik çeşitlerinin ortak özelliği, içlerinde belli ölçüde karbon ve birazda manganez bulunmasıdır.[109]

---

[104] Halit Yasar Ersoy, " Demir", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul, 1997, cilt1,s. 441.
[105] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.14.
[106] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.14.
[107] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.14.
[108] Başak, s.32.
[109] Hasol, s.126.

M.Ö. XIII. yy. baslarına kadar Hititler tarafından sır olarak saklanan çelik yapımı, Hitit konfederasyonun çözülmesiyle beraber, sır olmaktan çıkarak Yakın Doğu ülkelerinde de üretilmeye başlanmıştır. Üretimi tunca göre daha ekonomik olduğundan M.Ö. X.yy'ın basından itibaren özellikle alet ve silahların yapımında tuncun yerini almıştır. Çelik aletlerin kullanılması maden sanatı tekniklerin gelişimine olanak sağlamıştır.

6.1.7. KALAY

Kalay gümüş beyazlığındadır. 7.29 yoğunluğunda yumuşak bir madendir. Kalay birçok alaşımlarda ve sacların, bazen de bakır levhaların üzerine ince bir koruyucu kaplama yapmakta kullanılır.[110]

İçinde % 78 oranında kalay bulunan kalay taşlarından elde edilir. Cevher halinde bulunan kalayın dayanıklılığını arttırmak için bünyesine antimon, bakır ya da kursun karıştırılır. Uzama yeteneği fazla olan kalay, döküme çok elverişli bir madendir.[111] Kalay, yüzyıllar boyu yalnızca tunç imalatında kullanılmıştır. Roma İmparatorluğu Dönemi'nde (M.Ö.30–395) bakır alaşımlarından yapılan yiyecek kaplarının iç kısımlarının, kalayla kaplanması yöntemi keşfedilmiş, bu devirden itibaren kalay, hem tunç imalatında hem de yiyecek ve içecek kaplarının kalaylanmasında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kalay madeninden yoksun olan Anadolu, bu ihtiyacını ilk çağda Afganistan'dan Asurlu tüccarlar tarafından getirilen kalayla karşılarken, Ortaçağ'da ise, hem doğudan hem de batıdan getirilen kalaylarla karşılamıştır.[112]

Kalay, hem sosyal hem de askeri alanda yaygın olarak kullanılmıştır. Halkın günlük yasamda kullandığı bakır kaplar, gıda zehirlenmesine karsı sık sık kalaylanmıştır.[113]

6.1.8.ALÜMİNYUM

Gümüş parlaklığında kolay işlenebilen, hafif beyaz bir madendir. Alüminyum bileşikleri vardır bunlar; alümin (oksit), silikat (kil), boksit, feldispat ve mikadır. Alüminyum, tel ve levha haline getirilebilir, çekiçle dövülür. Elektrik akımı ve ısı için iyi bir iletkendir. 1827'de bulunan alüminyum 1890 yılından beri sanayide kullanılmakta ve hafifliği dolayısıyla saf veya alaşım halinde birçok kullanış alanı bulunmaktadır. Alüminyum

[110] Hasol, s.253.
[111] Başoğlu, s.11.
[112] Başak, s.33.
[113] Belli,s.30.

genellikle iskelette, perde duvarlarda, doğrama işlerinde tenekecilik işlerinde ve çeşitli eşyada kullanılmaktadır.[114]

6.2. MADEN İŞLEME TEKNİKLERİ

6.2.1. YAPIM TEKNİKLERİ

6.2.1.1. Dövme Tekniği

Bakır işlemede en eski tekniklerden biri dövme çekiç tekniğidir. M.Ö.7.bin yılına ait Çatalhöyük'te yapılan kazılarda ele geçen süs eşyaları ve bazı basit aletlerin yapımında da dövme tekniği uygulandığı anlaşılmıştır. Bu teknikte bakır külçeleri kalhanelerde eritilerek hazırlanan kalıplara dökülmekte ve ağır çekiçlerle dövülerek bakır levha haline getirilmektedir. 20.yy başlarına kadar kullanılan bu yöntem bundan sonra şahmerdan denilen otomatik çekiçlerle dövülerek şekillendirilmeye başlanmış, geçimini döğme işi ile kazanan çekiççilerin işini kolaylaştırmıştır. Ne var ki çekiççiler "Şahmerdan gelince biz aç mı kalacağız"[115] diyerek teknolojinin bu zanaat kolunu ortadan kaldırmasına karşı sitemlerini dile getirmişlerdir. Dövülerek levha haline getirilen bakırın istenilen kalınlığa getirilmesi için silindirlerden geçirilmesi gereklidir. İstenilen kalınlığa getirilmesi için silindirlerden geçirilmesi gerekmektedir. İstenilen kalınlığa gelinceye kadar silindirleme işi tekrarlanmaktadır.[116]

Dövme tekniği iki ayrı usulde yapılır. Bunlardan biri hazırlanan bakır levhanın dövme ile kenardan başlayarak kademe kademe dibe doğru inmesi yani çökertme usulüdür. Diğeri ise yükseltme usulüdür. Bu da çökertmenin tam tersidir.[117]

6.2.1.2. Döküm Tekniği

Eğritilmiş madenlerin, hazırlanmış kaplara dökülerek doldurulması anlamına gelen döküm tekniği, Kalkolitik Çağdan beri değişik alanlarda kullanılmıştır. Sanatçı bu teknikte, dövme tekniğinde olduğu gibi her bir parçası ile ayrı ayrı uğraşmadığından, hazırlanmış kalıplara çok sayıda eseri kısa bir sürede dökebilmektedir.[118] İslamlık

[114] Hasol, s.34.
[115] Kazmaz, s.10.
[116] Karpuz, s.311.
[117] Karpuz, s.311.
[118] Leventoğlu, s.34.

devirlerde dövme tekniğinin yanı sıra kullanılmış havan, mangal, şamdan, buhurdan, ayna gibi eserler genellikle bu teknikte yapılmıştır.[119]

6.2.1.3. Tornada Çekme (Sıvama) Tekniği

M.Ö. IV. binden itibaren madeni eserlerin şekillendirmesinde kullanılan tornada çekme, İslam maden sanatında da kullanılmıştır.[120] Çömlekçi çarkında, ekseni etrafında dönme hareketinden faydalanarak, ıslak kilden eser yapılabileceği gibi, aynı prensiple çalışan torna tezgâhında da, yuvarlak madeni levhalar kullanılarak, yuvarlak gövdeli içi boş eserler yapılabilir.[121]

Madeni eserler, tornada iki farklı yöntemle şekillendirilebilir. Birinci yöntemde yapılması arzu edilen eserin şeklinde hazırlanmış tahta bir kalıp torna tezgâhına yerleştirilir ve kabın yapılacağı disk seklindeki madeni levha tavlanıp, bu kabın üzerine orta yerinden çivi ile tutturulur. Sonra torna tezgâhı çalıştırılarak bir yandan kalıbın hızla dönmesi sağlanırken, öte yandan da uzun ve ucu madene zarar vermeyecek şekilde yuvarlatılmış çelik bir alet kullanılarak kalıba tutturulmuş olan levhaya dıştan bastırılır. Bir süre sonra kalıbın üzerine dönerek kalıbın şeklini alır. İkinci yöntemde bir tahta blokun içine istenen kabın şeklinde bir çukur oyularak kalıp hazırlanır ve bu kalıp torna tezgâhına yerleştirilir. Madeni levha tavlandıktan sonra, bu oyuğun üzerine konup kenarları çivilerle tespit edilir. Torna çalıştırılıp kalıp dönmeye başlayınca, gene uzun kollu ve ucu yuvarlatılmış alet ile levhaya bastırılarak, levhanın oyuğun içine girmesi ve oyuğun şeklini alması sağlanır.[122]

6.2.1.4. Preste Basma Tekniği

Bu teknik daha çok seri imalatta kullanılmaktadır. Kullanılan en modern yöntemdir. Pres adı verilen makinelere, yapılacak eserin çelikten bir kalıbı bağlanır. Makineye bağlanan bu kalıbın, büyük bir güçle altına yerleştirilmiş olan madeni levhaya vurulmasıyla eser ortaya çıkarılmış olur.[123]

---

[119] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.25.
[120] Eruz, s.29.
[121] Eruz, s.29.
[122] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.27.
[123] Başak, s.39.

6.2.2. MADENİ PARÇALARI BİRLEŞTİRME YÖNTEMLERİ

6.2.2.1. Lehim

Lehim, erime noktası alçak olan bir maden ve maden alaşımıdır. Birleştirilmesi istenen parçaların kenarları yan yana getirilerek, ek yeri üzerine erimiş lehim sürülür, sonra bu kısım ateşe tutularak, lehimin iyice sıvılaşıp ekin içine akması ve kendini eserin madeni ile alaşımlayarak iki kenarın birleşmesi sağlanır.[124] Lehim yapmak için birleştirilecek uçların çok iyi temizlenmesi gerekir.[125] Lehimin renginin eserin rengine benzemesi için, içine daha başka madenler de karıştırılır. Bakır ve tunç eserlere lehim olarak kalay oranı yüksek bir tunç alaşımı kullanılır.[126]

Adi lehimde %36 kurşun, %64 kalay bulunur. Bu alaşım 181°C ergir. Buna yumuşak lehimde denir. Bu basınca dayanıklı olmadığından basınca dayanıklı lehim yapmak için alaşıma antimon, bakır, bazen de çinko katılır. Bu lehime sert lehim denir. Kurşun lehimlemek için iki ölçü kurşuna bir ölçü kalay katılır. Yiyecek maddelerinin konulacağı kapları lehimlemekte kullanılan lehimde %10 dan çok kurşun bulunmamalıdır.[127]

6.2.5.2. Perçin

Birkaç parça halinde olan eserin perçin çivileri ile sabitleştirilmesi tekniğidir. Parçalar üzerine açılan deliklere geçirilen bakır çiviler örs üzerinde çekiçlenir. Bu birleştirme tekniği genellikle kazan, ibrik, bakraç, gibi eşyaların oynak kısımlarında ve kulplarında kullanılabildiği gibi büyük boy eserlerin birleştirilmesinde de kullanılmaktadır.

6.2.5.3. Kaynak

Çinko ile pirinç karışımı eritilerek önce külçe haline, daha sonra külçe dövülerek toz haline getirilir. Hazırlanan bu karışım ısıtılan bakırın birleştirilen kısımlarına dökülür. Isıdan dolayı eriyen kaynak, boşluklara dolar ve birleştirir. Bu usul diş açarak parçaların üst üste getirilmesinde veya birleştirilecek parçaların uç uca getirilerek kaynatma usullerinde kullanılır.[128]

---

[124] Muharrem Çeken, "Anadolu Selçuklu Dönemi Maden Sanatı" ,Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1999,(Yayınlanmamıs Yüksek Lisans Tezi), s.142.
[125] Kayaoglu, s. 225.
[126] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.29-30.
[127] Hasol, s.326.
[128] Karpuz, s.312.

6.2.3.SÜSLEME TEKNİKLERİ

Geleneksel maden sanatında imal edilmiş yapıtların, üzerleri çeşitli teknik ve bezemelerle süslenir. Son derece ince bir zevke sahip olan bakırcı ustası, ürününü kendi zevki doğrultusunda, deseni ürüne geçirmeden, içinden geldiği gibi bezer. Maden sanatında kullanılan teknikleri inceleyelim.

6.2.3.1. Kazıma

Ucu keskin çelik kalemlerle açılan yivlerdeki madenin kesilerek çıkarılması ile gerçekleştirilen süsleme tekniğidir. Tunç çağından itibaren kullanılmaya başlanan ve sonraki yüzyıllardan günümüze kadar kullanılmaya devam etmiş olan bu tekniğin tek başına veya diğer süsleme teknikleriyle birlikte kullanıldığı da görülmektedir.[129]

6.2.3.2. Kabartma

Bu teknikte çeşitli çekiç ve diğer aletler kullanılarak zemin çökertilerek hazırlanan motiflerin yüksekte kalması ile kabartma yapılmış olur ya da hazırlanan motiflere ters taraftan vurularak istenilen şekilde kabartılması sağlanır.[130] İki tür kabartma vardır. Alçak kabartma ve yüksek kabartmadır. Kabartmaya rölyef de denir.[131]

6.2.3.3. Telkari

İnce altın ya da gümüş telleri bir yüzey veya üç boyutlu nesne oluşturacak biçimde, çeşitli desenler oluşturarak, henüz ısıyla edindiği plastik niteliği kaybetmeden işleme tekniğidir. Tel kari mutfak eşyalarında daha çok fincan zarflarında görülmektedir.[132] Bazen de delik işi olarak karşımıza çıkmaktadır.

6.2.3.4. Kakma

Maden üzerinde açılan yiv veya yuvalara istenilen cins ve renkteki başka madenlerin kakılmasıyla yapılan süslemeye denir.[133]

---

[129] Karpuz, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yy)" s.313.
[130] Karpuz, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yy)" s.313.
[131] Sözen-Tanyeli, s.119.
[132] Sözen-Tanyeli, s.233.
[133]Karpuz, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yy)" s.313.

6.2.3.5. Savatlama (Niello)

Maden üzerine açılan yivlere kükürt ve maden karışımı olan niello (savat) doldurularak eser üzerine renk kontrastı sağlanabilir. Genellikle gümüş malzeme üzerine uygulanır. 3 tür savat vardır. Düz savat, tırtıllı savat (perdaz), oyma savat (şikaf) tır.[134]

6.2.3.6. Mineli Süsleme

Maden üzerine açılan yuvalara değerli bir taş, renkli cam veya mine ile doldurularak süsleme yapılabilir. Mineli süsleme de toz cam ve maden oksidinden yapılan karışım kullanılmaktadır.[135] Mineli süslemenin birçok çeşidi bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri bölmeli mine, oyma mine ve boyalı minedir.[136]

6.2.3.7. Kaplama ve Yaldız

Eserin bütün yüzeyi ya da istenilen kısımları mekanik ve kimyasal usuller kullanılarak kaplanabilir. Cıva, altın karışımı ile de yaldızlanabilir. Çinko ve sarı bakırdan meydana getirilen karışım olan Tombak'la da madeni eserler yaldızlanmışlardır.[137] Genellikle altın veya gümüş görünüşü vermek yapılır.

---

[134] Sözen-Tanyeli, s.211.
[135] Karpuz, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yy)" s.313.
[136] Ağce Leventoğlu, s.45.
[137] Karpuz, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yy)" s.313.

7.KATALOG

7.1.LENGERLER

KATALOG NO **:** 01

MÜZE ENVANTER NO **:** 312

FOTOĞRAF NO **:** 1-2-3

ÇİZİM NO **:** 1

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Depo

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 30.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 300 tl

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 31cm

: Yükseklik: 3cm

: Dip çap: 16

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, bakırdan yapılmış olup, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan

eser, küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-1-2). Halk arasında ilenger olarak ta bilinmektedir.

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır. Süslemede yarım baklavanın içlerine baklava dilimleri oluşturulmuştur. Sırayla bir yarı baklava, daha sonra üçlü yaprak motifleri oluşturulmuştur (Fotoğraf-3).

Ağızın en ucunda ise bordürle ayrılmış ortasına çizgilerle desen oluşturmaya çalışılmış (Fotoğraf-3). Göbek kısmı bezemesiz olan lengerin, arkası süslemesizdir. Her iki yüzü de kalaylanmış olan lengerin, iç yüzündeki kalayların bir kısmı silinmiştir.

Günümüze sağlam olarak ulaşmıştır.

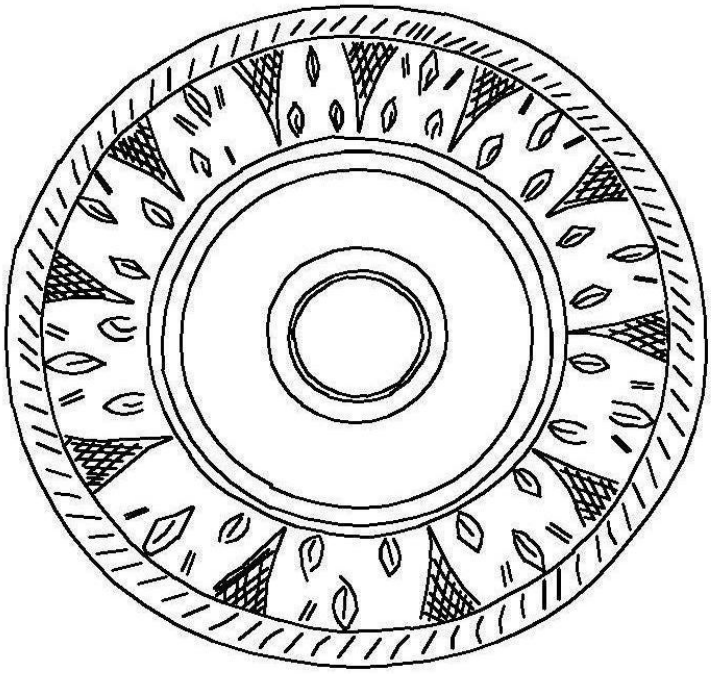
Fotoğraf-1: Katalog No: 1'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-2: Katalog No: 1'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-3: Katalog No: 1'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No: 1'deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 02
MÜZE ENVANTER NO **:** 313
FOTOĞRAF NO **:** 4-5-6
ÇİZİM NO **:** 2
ESERİN ADI **:** Bakır Lenger
MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 30.12.1977
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 200 tl
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 30cm
: Yükseklik: 3
: Dip çap: 19
KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır (Fotoğraf-4-5).

Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer.

Yüzeyi kazıma tekniği ile yapılan lengerin ortasında daire içinde 8 kollu çiçek motifi vardır. Ağız kısmında ise şemse motifleri arasında küçük salbekli şemse motifleri ve yukarı doğru yanıyor gibi duran alev motifleri yapılmıştır(Fotoğraf-6). Lengerin her iki yüzü de kalaylanmış.

Günümüze sağlam olarak ulaşmıştır.

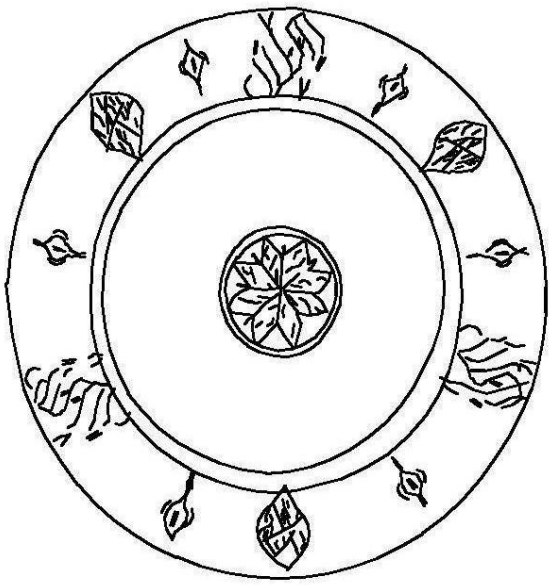
Fotoğraf-4: Katalog No: 2'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-5: Katalog No: 2'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-6: Katalog No: 2'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:2'deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 03

MÜZE ENVANTER NO **:** 314

FOTOĞRAF NO **:** 7-8

ÇİZİM NO **:** 3

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 30.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 200 tl

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 28,5

: Yükseklik: 3

: Dip çap: 17

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır (Fotoğraf-7).

Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer. Bir tarafı tamir görmüştür (Fotoğraf-7).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

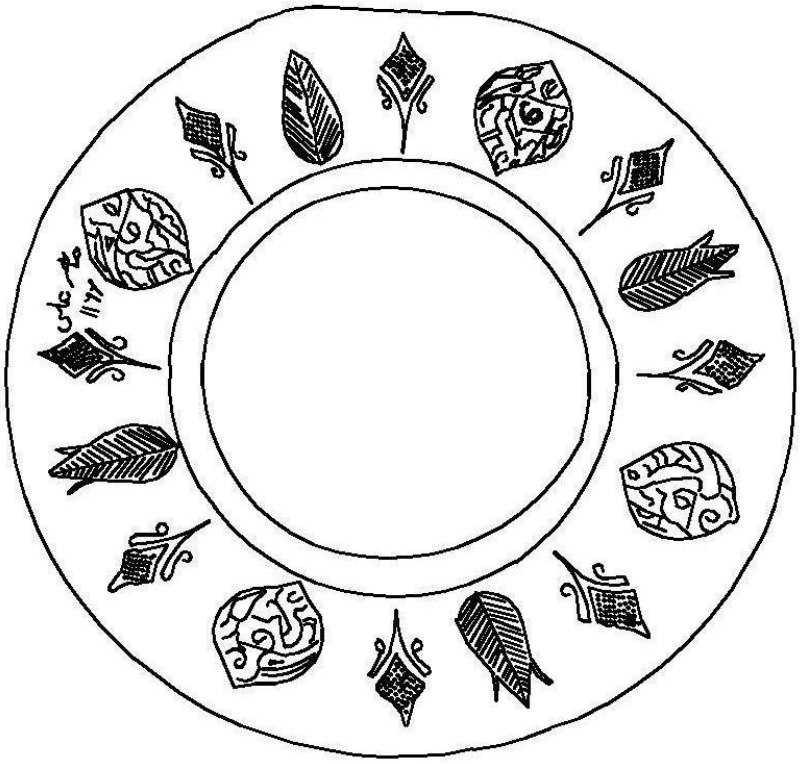
Göbek kısmı bezemesiz olan lengerin, geniş ağız kısmında birer atlamalı olarak, yarım salbekli şemse, selvi yaprağı, içi kıvrık dal ve rumilerden oluşan şemse motifleri ile bezenmiştir (Fotoğraf-8). İçi ve dışı kalaylı olup sağlam durumdadır.

Fotoğraf-7: Katalog No: 3'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-8: Katalog No: 3'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:3'deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 04

MÜZE ENVANTER NO **:** 315

FOTOĞRAF NO **:** 9-10

ÇİZİM NO **:** 4

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 30.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 200 tl

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 30

: Yükseklik: 2,5

: Dip çap: 15,5

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-9).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

Göbek kısmı bezemesiz olan lengerin, geniş ağız kısmında birer atlamalı olarak, şemse, stilize çiçek, stilize kıvrık dallardan oluşmaktadır. Şemsenin içerisinde rumiler bulunmaktadır(Fotoğraf-10).

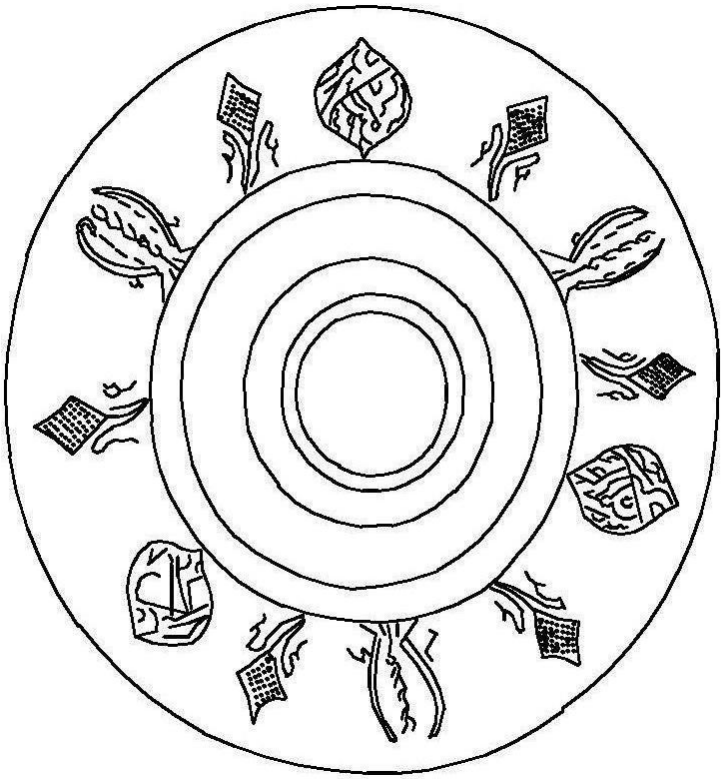
Günümüze sağlam gelebilmiştir.

Fotoğraf-9: Katalog No: 4'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-10: Katalog No: 4'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:4'deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 05

MÜZE ENVANTER NO **:** 339

FOTOĞRAF NO **:** 11-12-13

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 300

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 36

: Yükseklik: 5

: Dip çap: 21

KİTABE **:** Yok

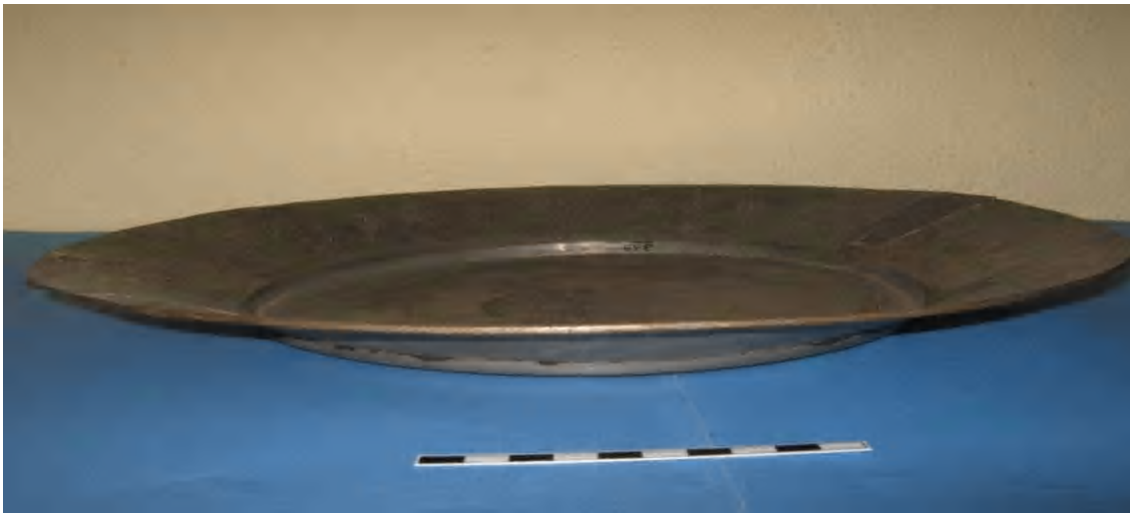
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, büyük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-11).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, göbekte ve geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

Göbek kısmında 6 kollu yıldızın ortalarında yarım yaprak motifi bulunmaktadır. Geniş ağız kısmında birer atlamalı olarak, Salbekli şemse ve selvi yapraklarının dallara ayrılmış yapraklarından oluşmaktadır (Fotoğraf-13).

İki tarafı lehimlenerek onarım görmüşse de (Fotoğraf-12) günümüze sağlam gelebilmiştir.

Fotoğraf-11: Katalog No: 5'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-12: Katalog No: 5'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-13: Katalog No: 5'deki Lengerin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 06
MÜZE ENVANTER NO **:** 340
FOTOĞRAF NO **:** 14-15-16-17
ÇİZİM NO **:** 5
ESERİN ADI **:** Bakır Lenger
MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 3500
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 33
: Yükseklik: 3,5
: Dip çapı: 18
KİTABE **:** yok
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer(Fotoğraf-14).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, göbekte ve geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

Göbek kısmında sırasıyla lale motifi daha sonra selvi yaprağı motifi bulunmaktadır. 3 lale 3 selvi yaprağı bulunmaktadır. Ağız kısmında ise salbekli şemseyi kuşatan küçük şemselerden oluşan motif ve aralara selvi yaprağı sıralanmıştır. En uç kısımda ise çizgilerden oluşturulmuş bordürlerle kuşatılmıştır (Fotoğraf-15-16-17).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-14: Katalog No: 6'daki Lengerin genel görünüşü

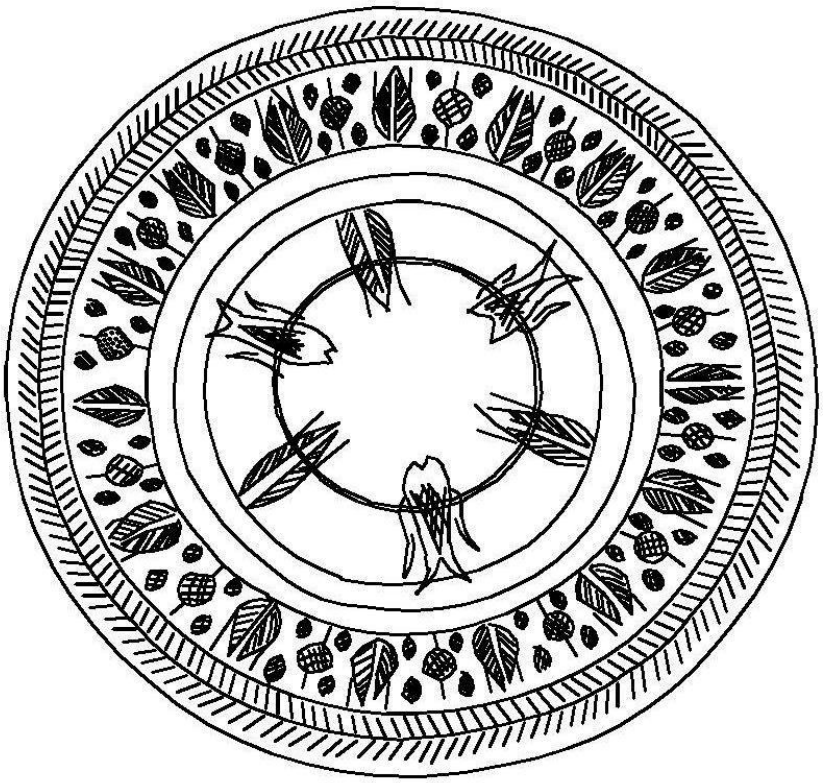
Fotoğraf-15: Katalog No: 6'daki Lengerin detay görünüşü

Fotoğraf-16: Katalog No: 6'daki Lengerin detay görünüşü

Fotoğraf-17: Katalog No: 6'daki Lengerin detay görünüşü

Çizim No 5'deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 07

MÜZE ENVANTER NO **:** 341

FOTOĞRAF NO **:** 18-19-20

ÇİZİM NO **:** 6

ESERİN ADI **:** Bakır Küçük Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 300

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 26

: Yükseklik: 3,5

: Dip çapı: 15

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-18-19).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

Göbek kısmı bezemesizdir. Ağız kısmında sırasıyla bir salbekli şemse, bir kaz ayağı, bir selvi yaprağı motifleriyle sıralanmıştır. Salbekli şemsenin içerisinde sonsuzluğu simgeleyen motif uygulanmıştır (Fotoğraf-20).

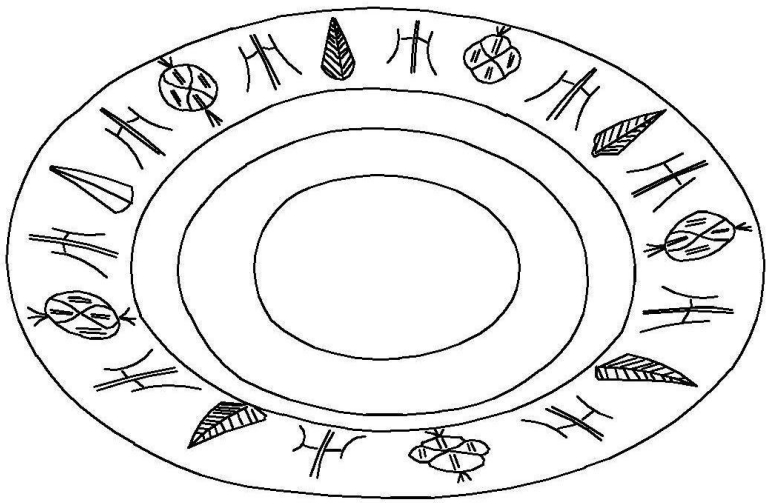
Fotoğraf-18: Katalog No: 7'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-19: Katalog No: 7'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-20: Katalog No: 7'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:6'daki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 08
MÜZE ENVANTER NO **:** 812
FOTOĞRAF NO **:** 21-22-23
ÇİZİM NO **:** 7
ESERİN ADI **:** Bakır Lenger
MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 25.10.1978
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 250
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 30,5
: Yükseklik: 4
: Dip çapı: 17
KİTABE **:** yok
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-21).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır (Fotoğraf-22).

Göbek kısmı bezemesizdir, dairevi bordürlerle oluşturulmuştur. Ağız kısmında sırasıyla bir şemse, stilize bitki motifi ve küçük bir salbekli şemseden oluşturulmuştur. Şemse motifinin içerisinde Rumiler görülmektedir (Fotoğraf-23).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir, yer yer kalayları bozulmuştur.

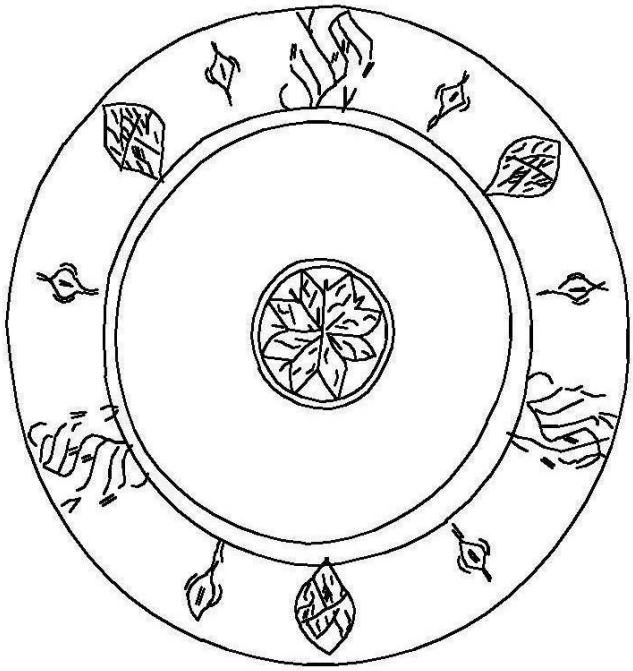
Fotoğraf-21: Katalog No: 8'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-22: Katalog No: 8'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-23: Katalog No: 8'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:7'dekiLengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 09
MÜZE ENVANTER NO **:** 1429
FOTOĞRAF NO **:** 24-25-26-27
ÇİZİM NO **:** 8
ESERİN ADI **:** Bakır Lenger
MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 23.10.1979
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 800
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Selçuklu
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 30cm
: Yükseklik: 4cm
: Dip çapı: 17cm
KİTABE **:** Sahib-i Hasan 1223 yazılıdır.
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-24-25).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır (Fotoğraf-24-25).

Göbek kısmı bezemesizdir. Ağız kısmında sırasıyla bir stilize bitki motifi birde lale yaprağı ve filizlerinden oluşmaktadır (Fotoğraf-26). Lengerin arkasında sahibi Hasan 1223 yazan kitabesi bulunur (Fotoğraf-27).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir, yer yer kalayları bozulmuştur.

Fotoğraf-24: Katalog No: 9'daki Lengerin genel görünüşü

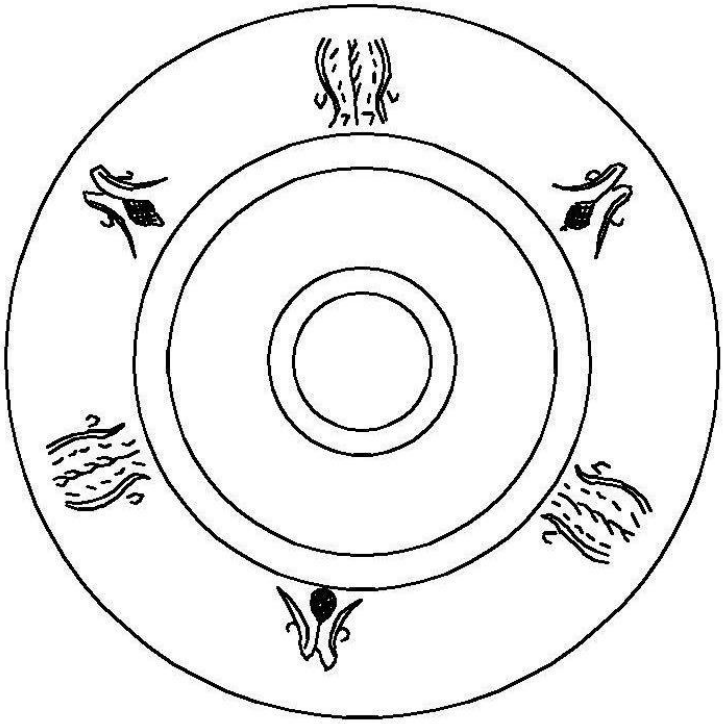
Fotoğraf-25: Katalog No: 9'daki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-26: Katalog No: 9'daki Lengerin detay görünüşü

Fotoğraf-27: Katalog No: 9'daki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:8’deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 10

MÜZE ENVANTER NO **:** 1431

FOTOĞRAF NO **:** 28-29-30

ÇİZİM NO **:** 9

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 23.10.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 800

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 33,5

: Yükseklik: 5,5

: Dip çapı: 20

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, büyük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-28-29).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kenarına yerleştirilen bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

Göbek kısmı bezemesizdir. Ağız kısmında sırasıyla bir madalyon daha sonra dalları ayrılmış selvi yaprakları bulunmaktadır. Madalyon ve selvi yapraklarının arasında kaz ayağı bulunmaktadır (Fotoğraf-30).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

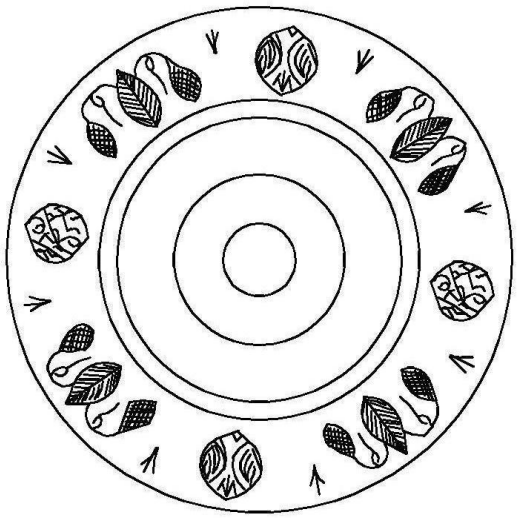
Fotoğraf-28: Katalog No: 10'daki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-29: Katalog No: 10'daki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-30: Katalog No: 10'daki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:9'daki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 11

MÜZE ENVANTER NO **:** 1678

FOTOĞRAF NO **:** 31-32-33-34

ÇİZİM NO **:** 10

ESERİN ADI **:** Bakır Büyük Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:**

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 2000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 31cm

: Yükseklik: 4cm

: Dip çapı: 18cm

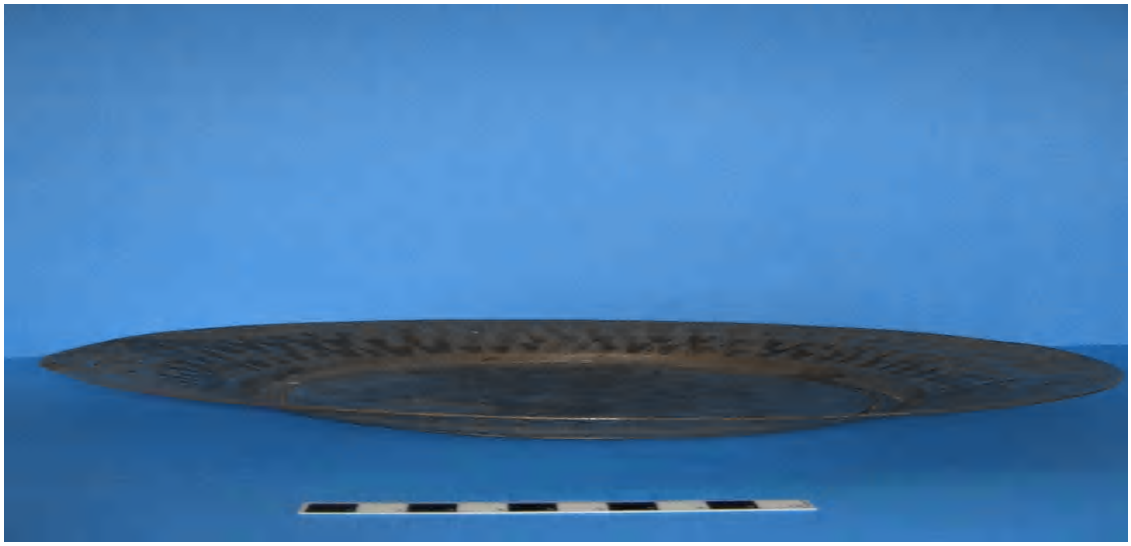
KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, büyük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-31-32-33).

Yüzeyi kabartma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kısmına kabartılıp çökertilerek motif oluşturulmuştur. Kabartma tekniği 3 sıra halinde yapılmıştır. Göbekte süslemeye yer verilmemiştir (Fotoğraf-34). Kenarı tamir görmüştür (Fotoğraf-33).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-31: Katalog No: 11'deki Lengerin genel görünüşü

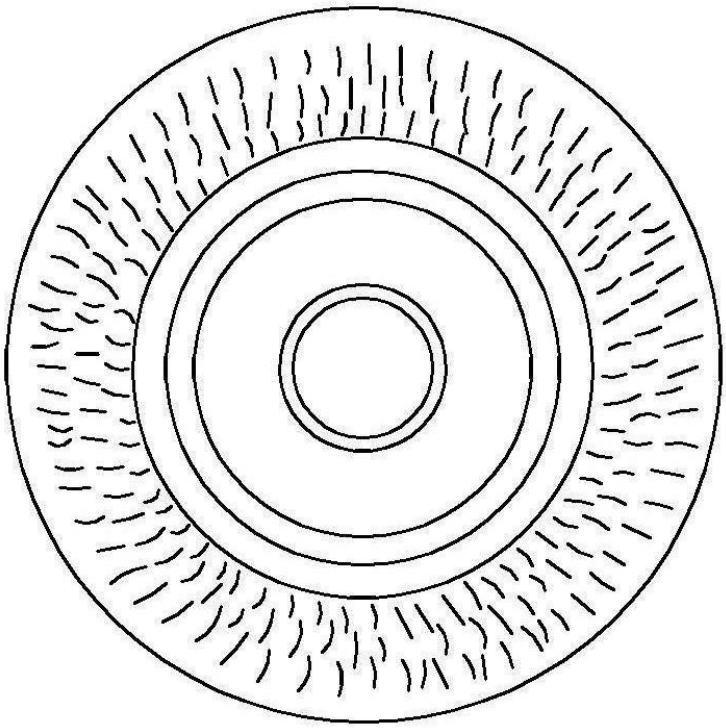
Fotoğraf-32: Katalog No: 11'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-33: Katalog No: 11'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-34: Katalog No: 11'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:10'daki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 12

MÜZE ENVANTER NO **:** 1682

FOTOĞRAF NO **:** 35-36-37

ÇİZİM NO **:** 11

ESERİN ADI **:** Bakır Büyük Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 21.06.1683

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma Ali AKTÜRK ten 3000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 28cm

: Yükseklik: 4cm

: Dip çapı: 18cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, büyük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-35-36).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kısmında sırasıyla madalyon lale ve stilize bitki motifinden oluşmaktadır. Madalyonun içerisinde stilize rumi motifleri bulunmaktadır. Göbek kısmında sapak motifleri dairesel olarak yer almıştır (Fotoğraf-37).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

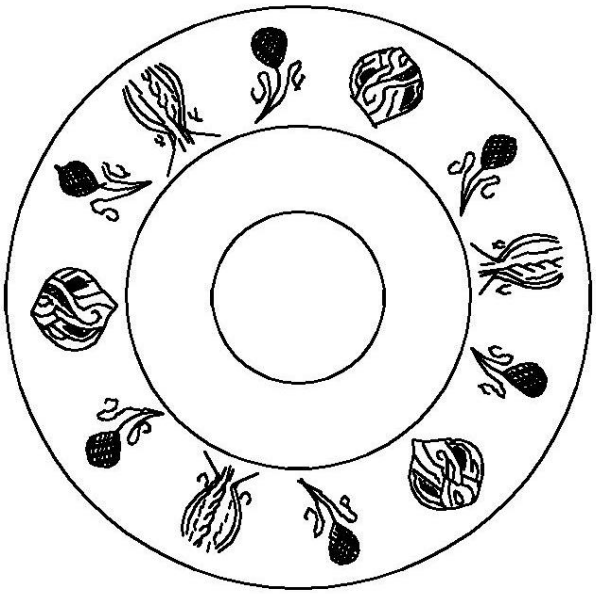
Fotoğraf-35: Katalog No: 12'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-36: Katalog No: 12'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-37: Katalog No: 12'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:11'deki Lengerin Çizimi

KATALOG NO **:** 13

MÜZE ENVANTER NO **:** 1796

FOTOĞRAF NO **:** 38-39-40

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 28.12.1984

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alınma 1625

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 30cm

: Yükseklik: 2,5cm

: Dip çapı: 17,5cm

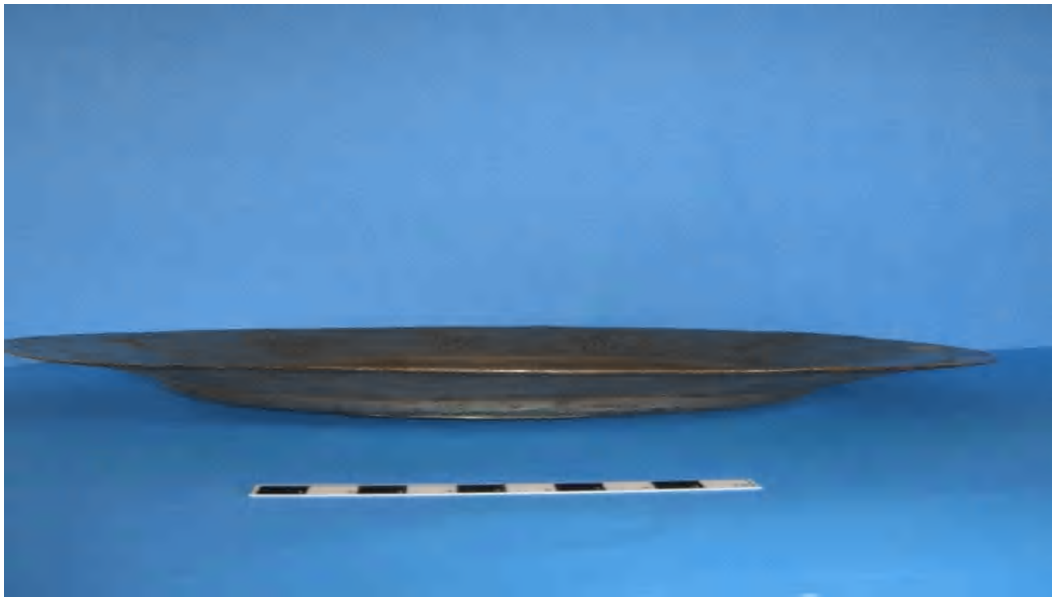
KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser,küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-38-39) .

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kısmında sırasıyla madalyon, şemsenin salbeklerinde oluşturulmuş s kıvrımları ve stilize bitki motifinden oluşmaktadır. Madalyonun içerisinde stilize rumi motifleri bulunmaktadır. Göbek kısmında dairevi içiçe geçmiş bordürler yer almıştır (Fotoğraf-40).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-38: Katalog No: 13'deki Lengerin genel görünüşü

Fotoğraf-39: Katalog No: 13'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-40: Katalog No: 13'deki Lengerin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 14

MÜZE ENVANTER NO **:** 2774

FOTOĞRAF NO **:** 41-42-43-44

ÇİZİM NO **:** 12

ESERİN ADI **:** Bakır Lenger

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 30.04.2002

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Rıza TEKİN den satın alma 40.000.000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 38cm

: Yükseklik: 5cm

: Dip çapı: 21,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Lenger, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eser, küçük boy lengerler grubuna girer (Fotoğraf-41-42-43).

Yüzeyi kazıma tekniği ile bezenen eserin süslemeleri, geniş ağız kısmında sırasıyla madalyon, lale motifi, stilize bitki motifinden oluşmaktadır. Madalyon içerisinde rumi motifleri bulunmaktadır (Fotoğraf-44).

Günümüze oldukça sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-41: Katalog No: 14'deki Lengerin genel görünüşü

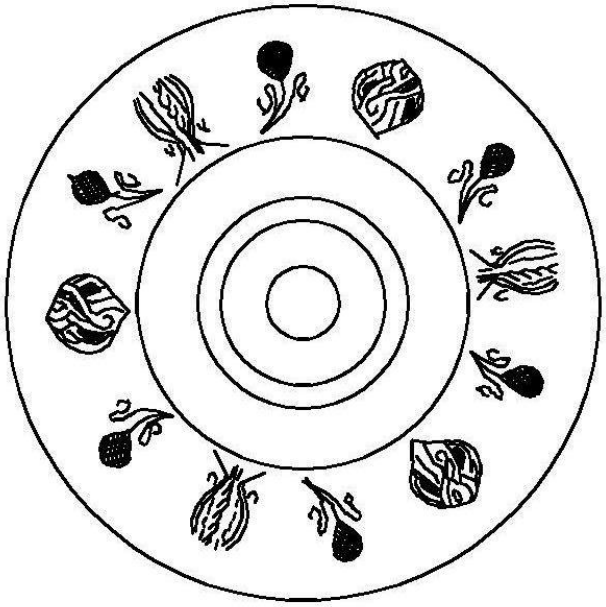
Fotoğraf-42: Katalog No: 14'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-43: Katalog No: 14'deki Lengerin üstten görünüşü

Fotoğraf-44: Katalog No: 14'deki Lengerin detay görünüşü

Çizim No:12'deki Lengerin Çizimi

7.2. SAHANLAR

KATALOG NO **:** 15

MÜZE ENVANTER NO **:** 343

FOTOĞRAF NO **:** 45-46

ÇİZİM NO **:** 13

ESERİN ADI **:** Bakır Sahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 50

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 27,5cm

: Yükseklik: 4cm

: Dip çapı: 15cm

KİTABE **:** Sahib-i Lailahe Bahri Recep yazmaktadır

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan düz dipli, derin gövdelidir. Genellikle yemek pişirildikten sonra soğumasını önlemek için bu tip kaplar kullanılmaktaydı. Yozgat yöresinde zehen[138] olarak ta adlandırılmaktadır.

Sahan zeminden yukarı doğru yükseltilmiş muhtemelen yemek pişirme amacıyla yapılmıştır (Fotoğraf-45

Dış yüzeyinde sahanı yapan kalaycı ustası ya da sahanın sahibi olduğu düşünülen bir kitabe yazısı vardır. Kitabe kazıma tekniği ile yapılmıştır (Fotoğraf-46).

Günümüze oldukça sağlam olarak gelmiştir.

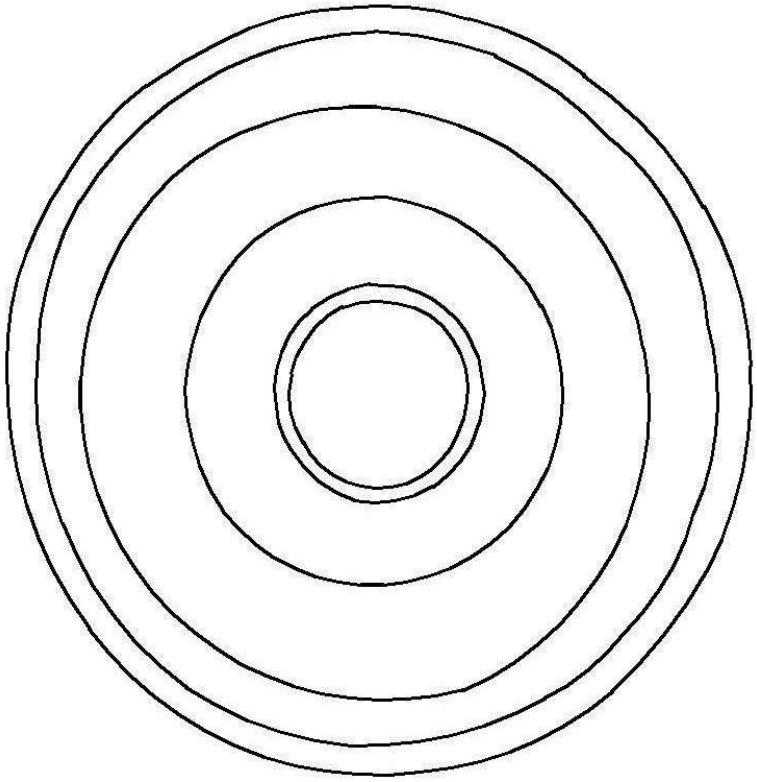
[138]Mahi Gözeltaş'tan alıntıdır.

Fotoğraf-45: Katalog No: 15'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-46: Katalog No: 15'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:13'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 16

MÜZE ENVANTER NO **:** 345

FOTOĞRAF NO **:** 47-48-49

ÇİZİM NO **:** 14

ESERİN ADI **:** Kapaklı Bakır Sahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 250

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak: 20,5cmcm -Tabak: 23cm

: Yükseklik: Kapak: 10cm- Tabak: 3cm

: Dip çapı: Tabak: 10cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan yayvan ve geniş ağızlıdır (Fotoğraf-48). Halk dilinde kirpikli sahan olarak ta bilinmektedir. Genellikle yemek pişirildikten sonra soğumasını önlemek için bu tip kaplar kullanılmaktaydı.

Kalaylı olup üzerinde herhangi bir süslemeye yer verilmemiştir. Sadece sahanın ağız kısmında ki kirpiklerin içerisinde yıldız motifine yer verilmiştir (Fotoğraf-49). Diğer kısımlarda süslemeye yer verilmemiştir.

Kapak ağızdan yukarıya doğru daralır şekilde yapılmıştır. Tepesinde tutmak için bir topuz bulunmaktadır (Fotoğraf-47).

Günümüze oldukça sağlam olarak gelmiştir.

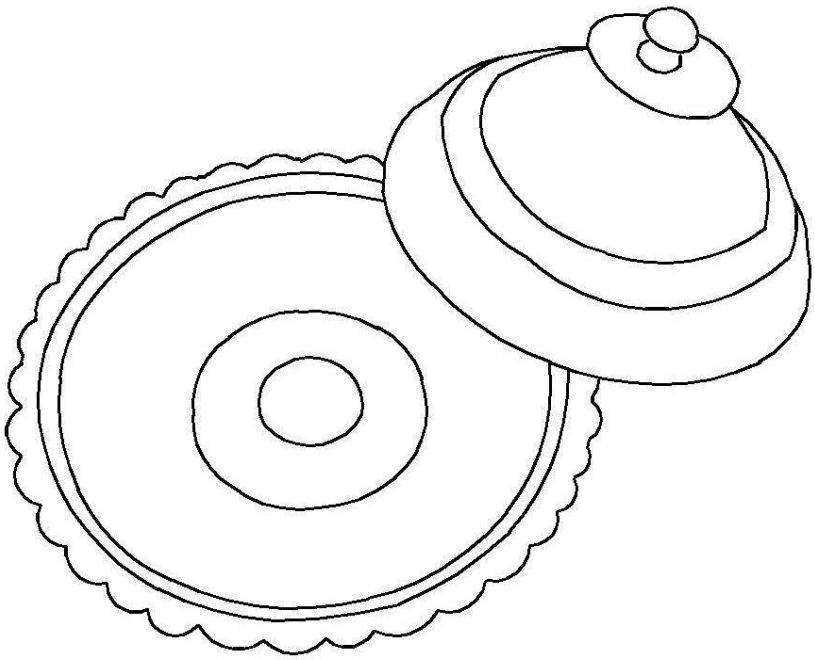
Fotoğraf-47: Katalog No: 16'daki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-48: Katalog No: 16'daki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-49: Katalog No: 16'daki sahanın üstten görünüşü

Çizim No:14'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 17
MÜZE ENVANTER NO **:** 346
FOTOĞRAF NO **:** 50-51-52-53
ÇİZİM NO **:** 15
ESERİN ADI **:** Kapaklı Bakır Sahan
MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 250
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Selçuklu
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:**
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak 19,5cm- Tabak: 23,5cm
: Yükseklik: Kapak: 10cm-Tabak: 3cm
: Dip çapı: Tabak: 10cm
KİTABE **:** Sahibi……. Bey Abdülcebbar zade sene 1275 yazmaktadır.
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan fazla derin olmayan tabak olarak kullanılan sahanlardandır (Fotoğraf-50-51). Halk dilinde kirpikli sahan olarak ta bilinmektedir.

Kalaylı olup üzerinde herhangi bir süslemeye yer verilmemiştir. Sadece sahanın ağız kısmında ki kirpiklerin içerisinde yıldız motifine yer verilmiştir (Fotoğraf-51). Diğer kısımlarda süslemeye yer verilmemiştir.

Kapak ağızdan yukarıya doğru daralır şekilde yapılmıştır. Kapağın üst kısmında kitabeye yer verilmiştir (Fotoğraf-52-53). Tepesinde tutmak için bir topuz bulunmaktadır.

Günümüze oldukça sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-50: Katalog No: 17'deki sahanın genel görünüşü

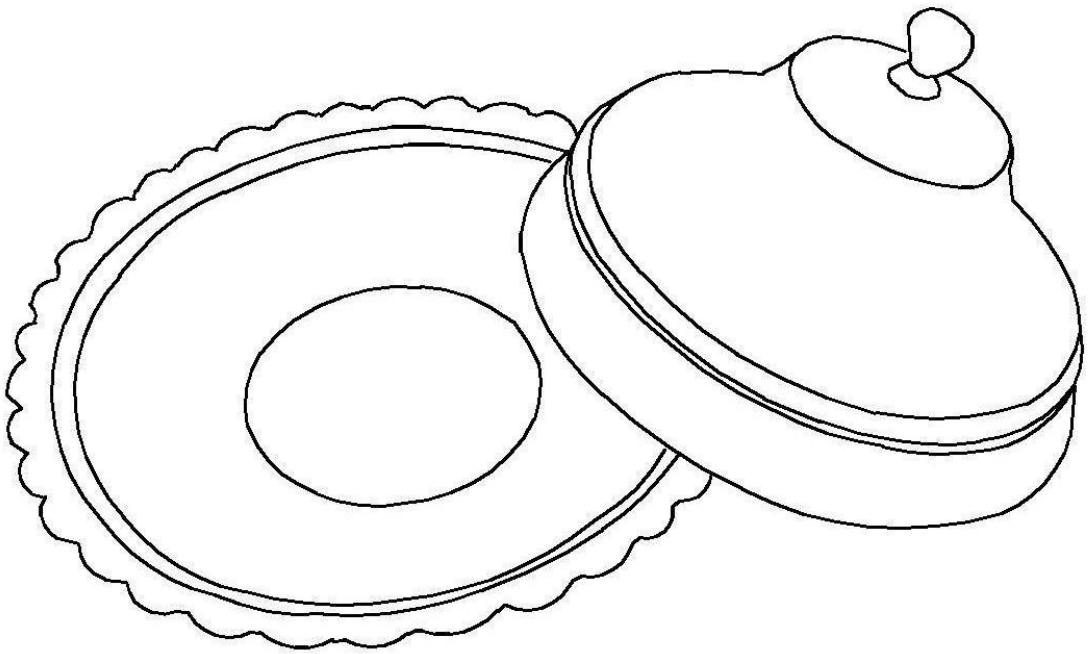
Fotoğraf-51: Katalog No: 17'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-52: Katalog No: 17'deki sahanın detay görünüşü

Fotoğraf-53: Katalog No: 17'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:15'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 18

MÜZE ENVANTER NO **:** 560

FOTOĞRAF NO **:** 54-55-56

ÇİZİM NO **:** 16

ESERİN ADI **:** Bakır **S**ahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 24.05.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 150

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 25,5cm

: Yükseklik: 4cm

: Dip çapı: 15cm

KİTABE **:** Ermenice yazıların yanında 1249 yazılıdır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahanın ortası düz, yumuşak bir kavisle yukarı yükselen ağız kısmı bulunmaktadır (Fotoğraf-54-55).

Sahanda süslemeye yer verilmemiştir. Ancak sahanın alt kısmında ya yapan ustanın adı ya da sahibinin adının yazdığı düşünülen Ermenice yazıların yanın da bir de tarih atılmıştır (Fotoğraf-56).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

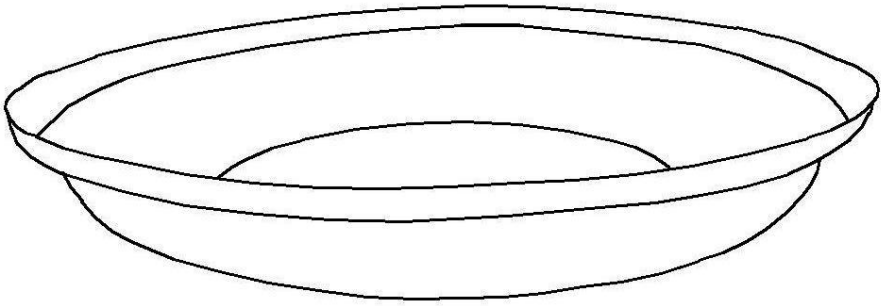
Fotoğraf-54: Katalog No: 18'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-55: Katalog No: 18'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-56: Katalog No: 18'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:16'daki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 19
MÜZE ENVANTER NO **:** 1434
FOTOĞRAF NO **:** 57-58-59
ÇİZİM NO **:** 17
ESERİN ADI **:** Bakır **S**ahan
MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 1979
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 1000
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 25,5cm
: Yükseklik: 5cm
: Dip çapı: 14,5cm
KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan kaidesiz, yumuşak bir kavisle ağıza doğru genişleyen derin bir sahandır (Fotoğraf-57).

Ortasında çiçek motifi bulunur ve bu motifi noktalı bordürler çevrelemiştir, bu bordürün etrafında da üçgen motifleri bulunmaktadır. Zeminden yukarı doğru dilimler oluşturulmuştur (Fotoğraf-58-59).

Ağız kısmında ortada ki dilimlerin daha küçük şekilli halleri görünmektedir (Fotoğraf-57).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

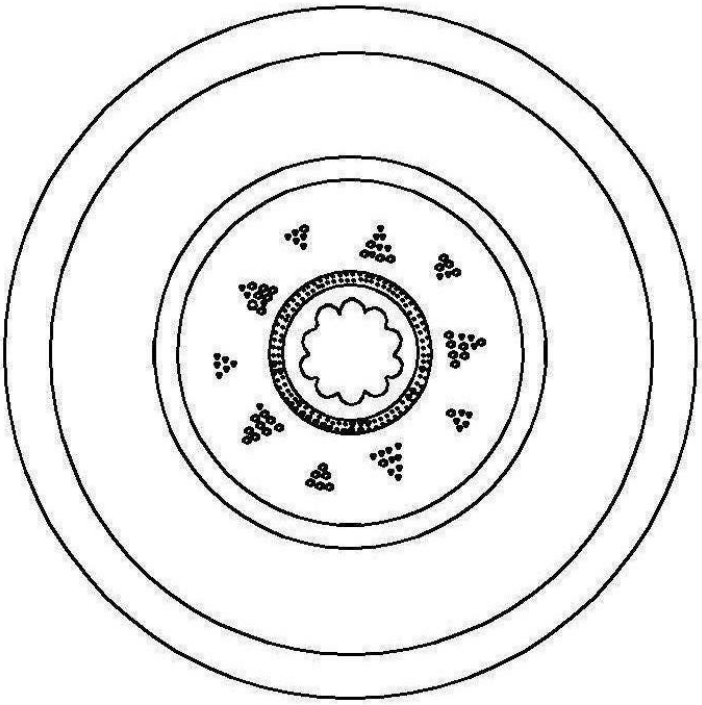
Fotoğraf-57: Katalog No: 19'daki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-58: Katalog No: 19'daki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-59: Katalog No: 19'daki sahanın detay görünüşü

Çizim No:17'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 20

MÜZE ENVANTER NO **:** 1458

FOTOĞRAF NO **:** 60-61-62-63

ÇİZİM NO **:** 18

ESERİN AD **:** Bakır **S**ahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 30.09.1980

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Sorgun'dan Hasan Torun'dan bağış

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 22cm

: Yükseklik: 3,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** 1277 Kerimesi Hanım Ağa

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:**Sahan yemekleri servis yapmak amacıyla kullanılmaktadır. Kirpikli sahan olarak ta kullanılmaktadır (Fotoğraf-60).

Ağız kısmında kirpikleri bulunur, yarım daire kirpikler üzerinde yıldız motiflerine benzer süslemeler yer alır (Fotoğraf-62).

Sahanın arka kısmında kitabeye yer verilmiştir, kitabe çok net okunmamaktadır ve kazıma olarak yapılmıştır (Fotoğraf-63).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-60: Katalog No: 20'deki sahanın genel görünüşü

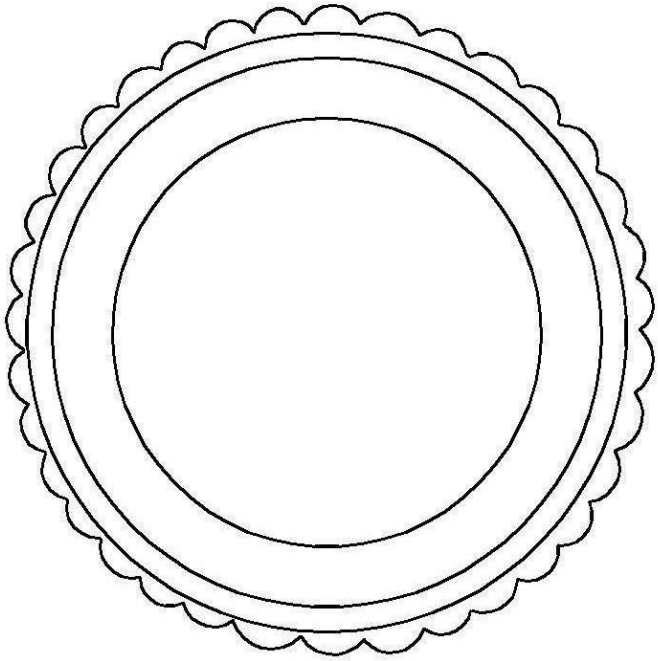
Fotoğraf-61: Katalog No: 20'deki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-62: Katalog No: 20'deki sahanın detay görünüşü

Fotoğraf-63: Katalog No: 20'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:18'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 21

MÜZE ENVANTER NO **:** 1572

FOTOĞRAF NO **:** 64-65-66

ÇİZİM NO **:** 19

ESERİN ADI **:** Kapaklı Bakır **S**ahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.05.1981

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** 7.500 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Sarı Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak: 17,5cm-Tabak: 19,5cm

: Yükseklik: Kapak: 7,5cm- Tabak: 4cm

: Dip çapı: 12cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kapaklı sahanlardandır. Yemek konulan sahanın tabak kısmı derin olmayıp, sahan zeminden çok yüksek değildir. Sahan'ın kapak kısmı ise yukarı doğru yükseltilmiştir. Kapağın tepesinde tutmak için yapılmış bir topuzu bulunmaktadır (Fotoğraf-64-65-66).

Sahanın üzerinde herhangi bir süslemeye yer verilmemiştir. Sahan sarı olmasından dolayı pirinç madenine de benzemektedir (Fotoğraf-64).

Günümüze sağlam olarak gelen sahanın içi ve dışı kalaylıdır.

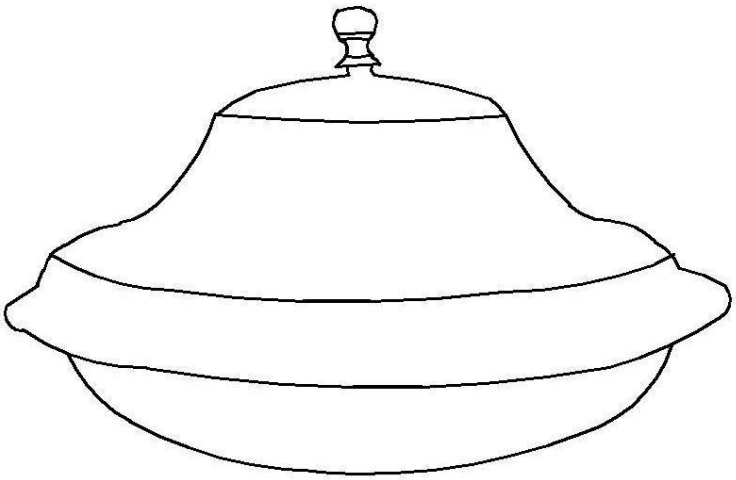
Fotoğraf-64: Katalog No: 21'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-65: Katalog No: 21'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-66: Katalog No: 21'deki sahanın üstten görünüşü

Çizim No:19'daki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 22
MÜZE ENVANTER NO **:** 2150
FOTOĞRAF NO **:** 67-68-69-70
ÇİZİM NO **:** 20
ESERİN ADI **:** Kapaklı Bakır **S**ahan
MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 07.09.1987
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** 10.000
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Selçuklu- Osmanlı
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:**
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak: 29cm- Tabak: 30cm
: Yükseklik: Kapak: 12,5cm- Tabak: 5cm
: Dip çapı: 14cm
KİTABE **:** Kapakta Sahibi Elhac Mehmed Emin Efendi 1245 ve Kerimesi Emine Hanım 1260 yazmaktadır. Sahanda ise Sahibi Musa Ağa 1914 yazılıdır.
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan kapaklıdır. Yemek konulan sahanın tabak kısmı derindir. Sahan'ın kapak kısmı ise yukarı doğru yükseltilmiştir. Büyüklüğünden dolayı tencere olarak da kullanılmaktadır (Fotoğraf-67-68).

Kapağın ve sahanda farklı kitabeler görülmektedir (Fotoğraf-69-70), bundan dolayı kapak sahanın üzerine sonradan konulmuş olabilir. Kapakta Sahibi El hac Mehmed Emin Efendi 1245 ve Kerimesi Emine Hanım 1260 yazmaktadır (Fotoğraf-70). Sahanda ise Sahibi Musa Ağa 1914 yazılıdır (Fotoğraf-69).

Kapak kısmı ağızdan tepeye doğru yükseltilmiştir. Silmelerle yukarı doğru yumuşakça daraltılmıştır. En tepede sivriltilerek tutma yeri oluşturulmuştur (Fotoğraf-37).

Günümüze sağlam olarak gelen sahanın içi ve dışı kalaylıdır

Fotoğraf-67: Katalog No: 22'deki sahanın genel görünüşü

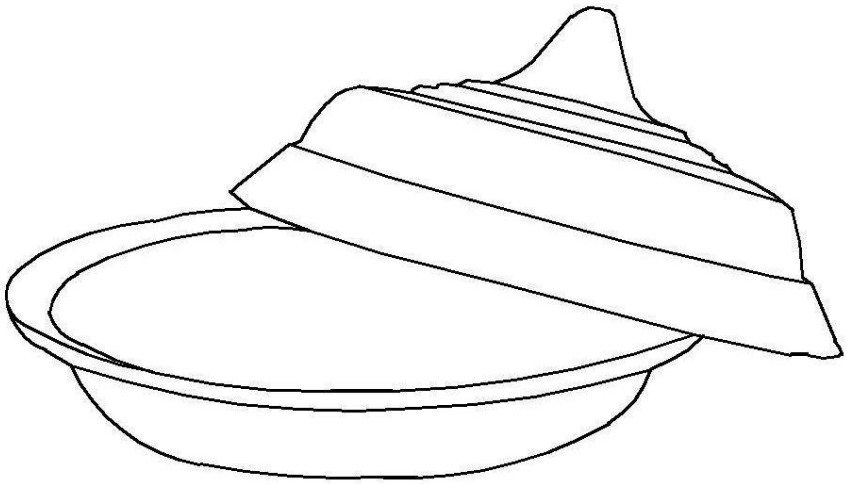
Fotoğraf-68: Katalog No: 22'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-69: Katalog No: 22'deki sahanın detay görünüşü

Fotoğraf-70: Katalog No: 22'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:20'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 23

MÜZE ENVANTER NO **:** 2378

FOTOĞRAF NO **:** 71-72-73

ÇİZİM NO **:** 21

ESERİN ADI **:** Bakır **S**ahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 27.12.1989

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** A. M. G. M'nin 844 sayılı emri ile

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 22,5cm

: Yükseklik: 3,3cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Yemek konulan sahanın tabak kısmı yayvandır (Fotoğraf-71-72). Sahan yemek servis etmek içindir. Kirpikli sahan olarak ta adlandırılmaktadır (Fotoğraf-73).

Ortası düz, yumuşak hatlı olarak ve bezemesizdir. Sadece yarım daire şekilli ağız kısmındaki kirpiklerde yıldız motifleri görülmektedir (Fotoğraf-73).

Sahan kalaylıdır, günümüze sağlam olarak gelmiştir.

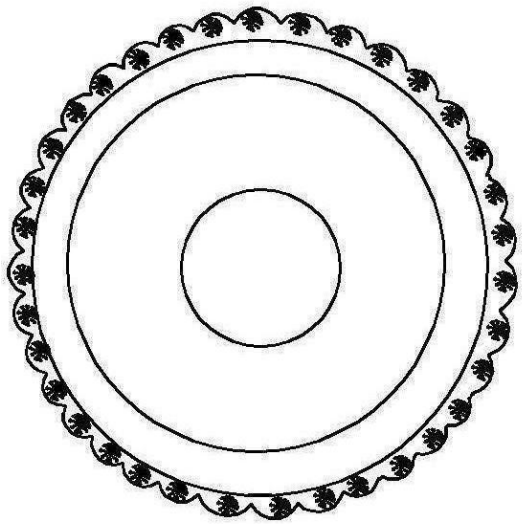
Fotoğraf-71: Katalog No: 23'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-72: Katalog No: 23'deki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-73: Katalog No: 23'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:21'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 24

MÜZE ENVANTER NO **:** 2611

FOTOĞRAF NO **:** 74-75-76

ÇİZİM NO **:** 22

ESERİN ADI **:** Bakır Sahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt Kat Mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 18.12.1990

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Raşit Cebeci'den 50.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 24cm

: Yükseklik: 3cm

: Dip çapı: 10,5cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:**Yemek konulan sahanın tabak kısmı yayvandır (Fotoğraf-74-75). Sahan yemek servis etmek içindir. Halk dilinde kirpikli sahan olarak ta adlandırılmaktadır.

Ortası düz, yumuşak hatlı olarak ve bezemesizdir. Sadece yarım daire şekilli ağız kısmındaki kirpiklerde yıldız motifleri görülmektedir (Fotoğraf-76), bu motiflerde tahrip olmuş ve fazlaca belirgin değildir.

Sahan kalaylıdır, günümüze tamir edilerek gelmiştir.

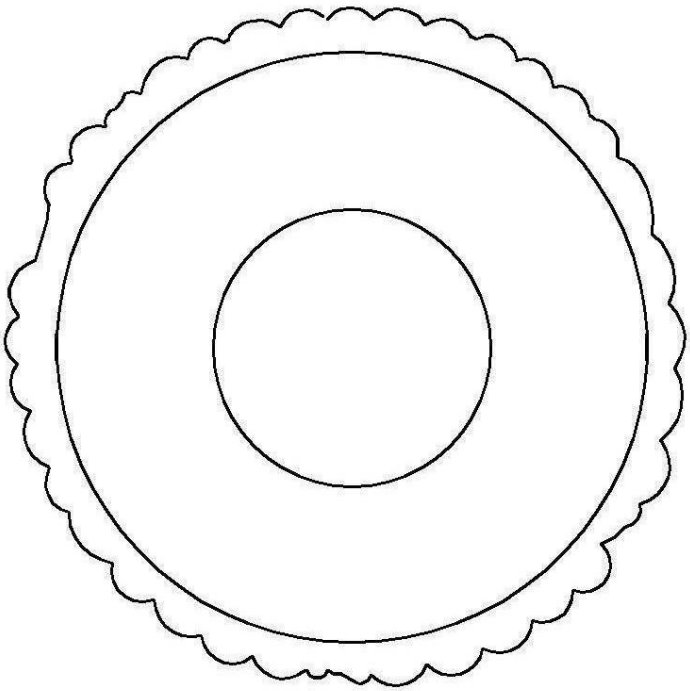
Fotoğraf-74: Katalog No: 24'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-75: Katalog No: 24'deki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-76: Katalog No: 24'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:22'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 25
MÜZE ENVANTER NO **:** 2799
FOTOĞRAF NO **:** 77-78-79-80
ÇİZİM NO **:** 23
ESERİN ADI **:** Kapaklı Bakır Sahan
MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu
MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 22.10.2002
MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Mehmet Orak tan 10.000.000 TL satın alma
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak. 15,5cm- Tabak: 19,8cm
: Yükseklik: Brüt: 10cm
: Dip çapı: 9cm
KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan kapaklı olup bakırdan yapılmıştır. Derin olmayan ağıza doğru genişleyen sahanlardandır (Fotoğraf-77).

Sahanın sadece görsel olarak ağız kısmında içeri ve dışarı yumuşak çıkıntılı gedikler yapılmıştır (Fotoğraf-78-79-80).

Kapak kısmı diğer sahanlarda olduğu gibi yukarı doğru daralır şekildedir. Kapakta da silmeli bordürlere yer verilmiştir (Fotoğraf-80).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir. Kalaylıdır.

Fotoğraf-77: Katalog No: 25'deki sahanın genel görünüşü

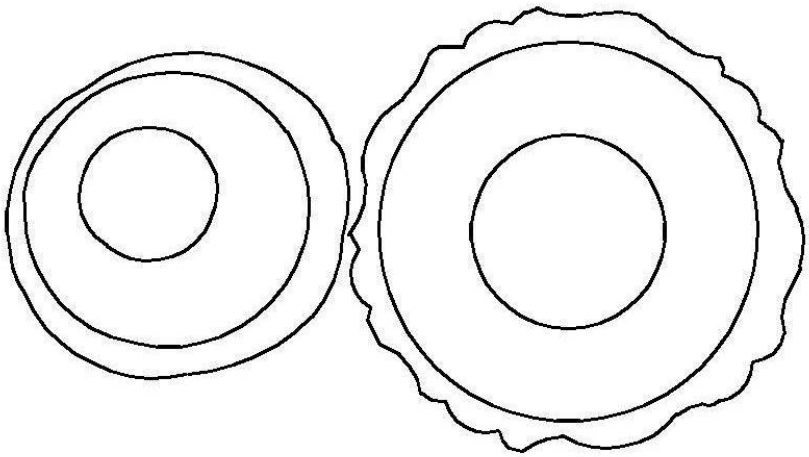
Fotoğraf-78: Katalog No: 25'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-79: Katalog No: 25'deki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-80: Katalog No: 25'deki sahanın yandan görünüşü

Çizim No:23'deki Sahanın Çizimi

KATALOG NO **:** 26

MÜZE ENVANTER NO **:** 2800

FOTOĞRAF NO **:** 81-82-83-84-85

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Kapaklı Bakır Sahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 22.10.2002

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Mehmet Orak tan 10.000.000 TL satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak: 15cm-Tabak: 19cm

: Yükseklik: Brüt: 9cm

: Dip çapı: 8cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sahan kapaklı olup bakırdandır. Sahanın çukur sahanlardandır. Kapak kısmı diğer sahanlarda olduğu gibi yukarı doğru daralır şekildedir (Fotoğraf-81-82-83-84-85).

Sahanın sadece görsel olarak tabağının ağız kısmına içeri ve dışarı yumuşak çıkıntılı gedikler yapılmıştır. Kapakta da silmeli bordürlere yer verilmiştir (Fotoğraf-82-84-85).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir. Kalaylıdır, yer yer oksitlenmiştir

Fotoğraf-81: Katalog No: 26'daki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-82: Katalog No: 26'daki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-83: Katalog No: 26'daki sahanın yandan görünüşü

Fotoğraf-84: Katalog No: 26'daki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-85: Katalog No: 26'daki sahanın yandan görünüşü

KATALOG NO **:** 27

MÜZE ENVANTER NO **:** 813

FOTOĞRAF NO **:** 86-87-88

ÇİZİM NO **:** 24

ESERİN ADI **:** Bakır Sahan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 25.10.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 100 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 15cm

: Yükseklik: 2,2cm

: Dip çapı: 8cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tabak olarak kullanılan sahandır. Küçük formlarda oluşturulmuştur. Kaidesi yoktur, fazla derin değildir (Fotoğraf-86).

Sahanın ortasında herhangi bir süsleme yoktur, fakat ağız kısmında bitkisel süslemeye yer verilmiştir. Çiçek motifleri arasında rumi ve stilize yapraklara yer verilmiştir. Bu süsleme bir bordür içerisinde yer almaktadır (Fotoğraf-87-88). Bunun dışında süslemesi yoktur.

Sahanın kalayı bozulduğu için günümüze çok iyi şekilde gelememiştir.

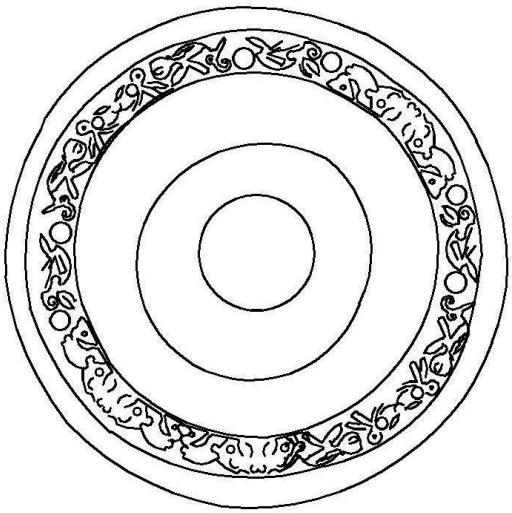
Fotoğraf-86: Katalog No: 27'deki sahanın genel görünüşü

Fotoğraf-87: Katalog No: 27'deki sahanın üstten görünüşü

Fotoğraf-88: Katalog No: 27'deki sahanın detay görünüşü

Çizim No:24'deki Sahanın Çizimi

7.3.TASLAR

KATALOG NO **:** 28

MÜZE ENVANTER NO **:** 2

FOTOĞRAF NO **:** 89-90

ÇİZİM NO **:** 25

ESERİN ADI **:** Bakır Çorba tası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 10.11.1976

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Yılmaz Göksoy'dan bağış

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 20cm

:Gövde çapı: 20cm

: Yükseklik: 12cm

: Dip çapı: 13cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Çorba tası olarak kullanılmaktadır. Oldukça derin olarak yapılmıştır. Çorba tasının gövdesi bombelidir, gövde ikiye ayrılmıştır. Yüksekçe bir kaidesi vardır. Genellikle sulu yemekler ve çorba pişirmek için kullanılmaktadır (Fotoğraf-89).

Çorba tasında hiçbir süslemeye yer verilmemiş bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır.

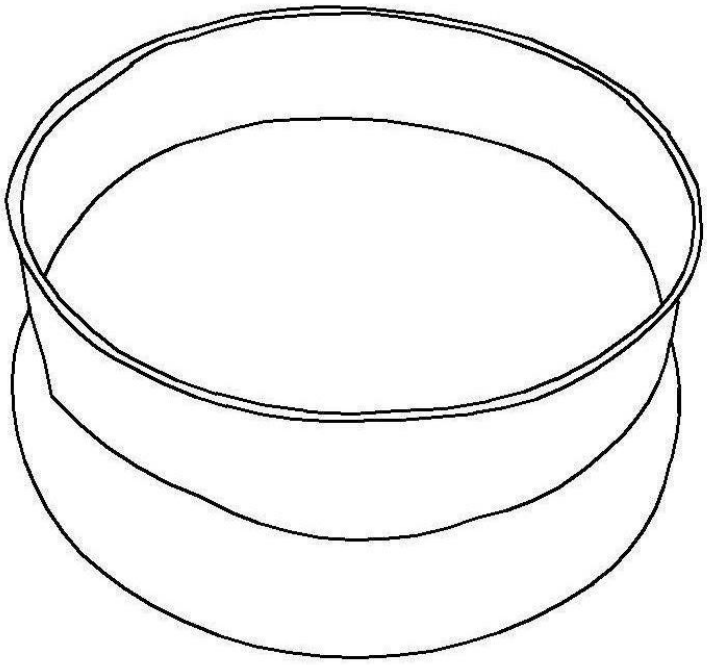
Tas kalaylıdır. Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-89: Katalog No: 28'deki çorba tasının genel görünüşü

Fotoğraf-90: Katalog No: 28'deki çorba tasının üstten görünüşü

Çizim No:25'deki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 29

MÜZE ENVANTER NO **:** 852

FOTOĞRAF NO **:** 91-92

ÇİZİM NO **:** 26

ESERİN ADI **:** Bakır Çorba Tası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 05.11.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** 100

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 23cm

: Yükseklik: 10,5cm

: Dip çapı: 13,2cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Çorba tası olarak kullanılmaktadır. Oldukça derin olarak yapılmıştır. Yemek servisinde küçük çorba tasının içerisinde yemekler sunulmaktadır.

Derin olan kabın üzerinde süslemeye yer verilmemiştir, fakat kirpikli tas olarak ta bilinen ağız kısmında yarım daire kirpiklere yer verilmiştir. Tasın kaide kısmı ayak görevini üstlenir ve yüksekliğini arttırır (Fotoğraf-92).

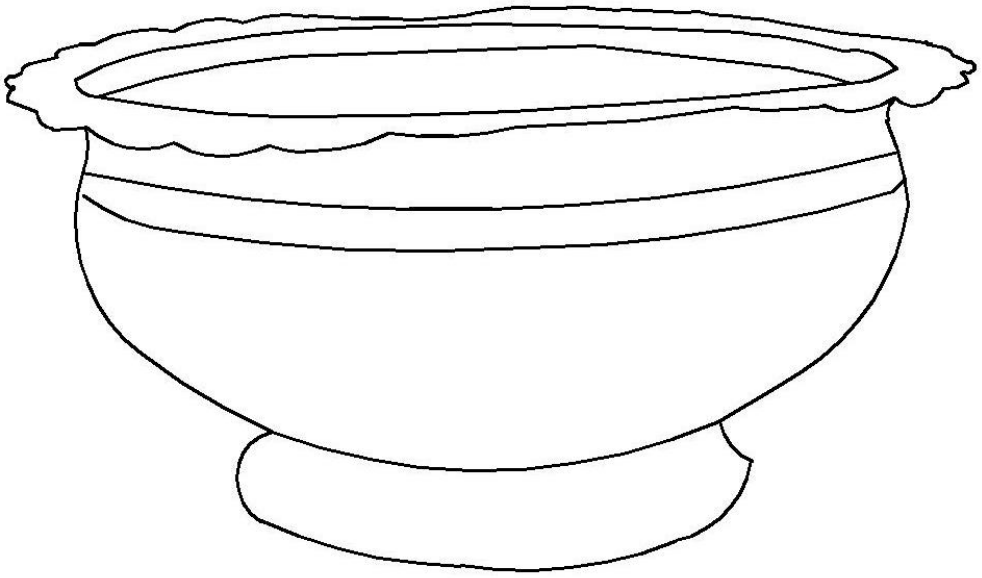
Bakırdan dövme tekniğinde yapılmış, tas kalaylıdır. Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-91: Katalog No: 29'daki çorba tasının genel görünüşü

Fotoğraf-92: Katalog No: 29'daki çorba tasının genel görünüşü

Çizim No:26'daki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 30

MÜZE ENVANTER NO **:** 348

FOTOĞRAF NO **:** 93-94

ÇİZİM NO **:** 27

ESERİN ADI **:** Bakır Kapaklı Çorba Tası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 200

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: Kapak: 14cm- Tas: 15cm

: Yükseklik: Kapak: 7,5cm- Tas: 9,5cm

: Gövde: 13cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kapaklı çorba tası olarak kullanılmaktadır. Oldukça derin olarak yapılmıştır. Yemek servisinde küçük çorba tasının içerisinde yemekler sunulmaktadır.

Tasın kaidesi yerden yüksektedir. Kaide üzerinden gövdeye geçişte tek bir bordürle gövde ikiye ayrılmıştır, Kapak kısmı ise tepeye doğru daralır şekilde ve bombelidir, elle tutmak için topuz yapılmıştır (Fotoğraf-94).

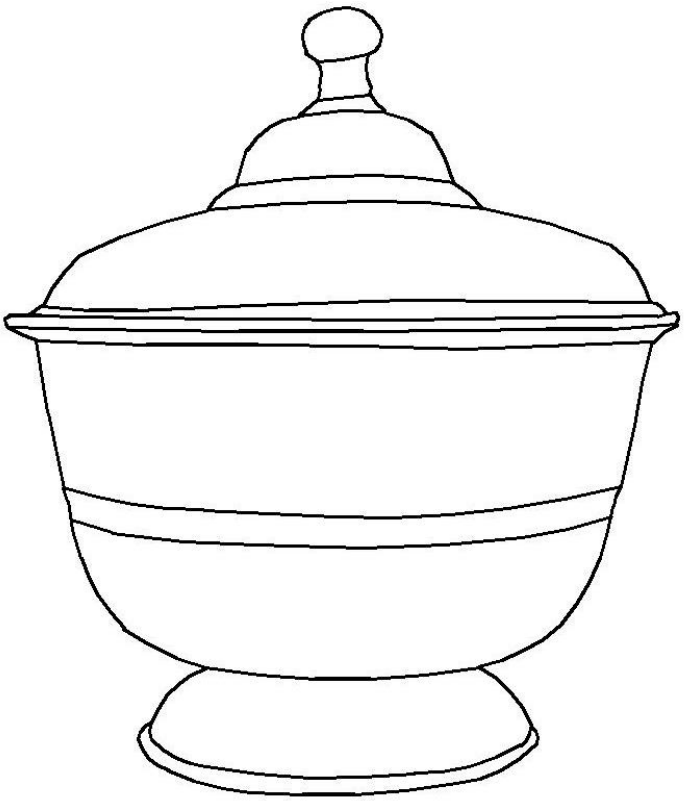
Derin olan kabın üzerinde süslemeye yer verilmemiştir, Bakırdan dövme tekniğinde yapılmış, tas kalaylıdır. Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-93: Katalog No: 30'daki çorba tasının üstten görünüşü

Fotoğraf-94: Katalog No: 30'daki çorba tasının genel görünüşü

Çizim No:27'deki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 31

MÜZE ENVANTER NO **:** 653

FOTOĞRAF NO **:** 95-96

ÇİZİM NO **:** 28

ESERİN ADI **:** Bakır Süt Tası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR. **:** 23.05.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Satın alma 50

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 12,3cm

: Yükseklik: 5cm

: Dip çapı: 8cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tas küçük boyutlarda bakırdan yapılmıştır, kaidesi yoktur, gövde ve kulp bölümünden oluşmaktadır (Fotoğraf-95).

Kulplu olarak yapılan tasın kulp bölümü hariç bütün gövdede süslemeye yer verilmiştir. 8 tane gül ya da gülce denilen motif bulunur bu güllerin etrafında da yaprak motifleri oluşturulmuştur, bakırdan kabartma tekniğinde yapılmış (Fotoğraf-95-96).

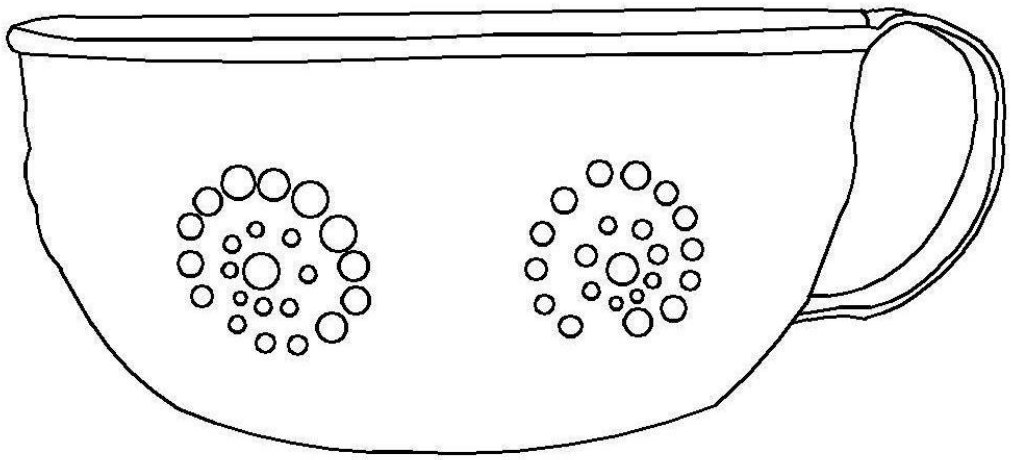
Tasın kalayları yer yer oksitlenmiştir. Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-95: Katalog No: 31'deki süt tası genel görünüşü

Fotoğraf-96: Katalog No: 31'deki süt tası genel görünüşü

Çizim No:28'deki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 32
MÜZE ENVANTER NO **:** 1574
FOTOĞRAF NO **:** 97-98-99
ÇİZİM NO **:** 29
ESERİN ADI **:** Bakır Tas
MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu
MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 12.05.1981
MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Satın alma 2.000
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Bakır
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 11,2cm
: Yükseklik: 4cm
: Dip çapı:
KİTABE **:** yok
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tas küçük boyutlarda bakırdan yapılmıştır, kaidesi yoktur, gövdeden oluşmaktadır (Fotoğraf-97-98).

Tasın iç bölümünde süslemeye yer verilmesine rağmen dışında herhangi bir süsleme yoktur. İç bölümdeki süslemede sırasıyla en ortada daire motifleri dolanmaktadır, onun çevresini ince bir bordür çevrelemektedir. Bordürün etrafında ise "V" biçimli çizgiler dolanmaktadır, v'nin etrafında ise çizgi bordürler çevrelenmiştir. Çizgi bordürün etrafını ise yarım daireler çevrelemiştir. En üstte üçgenler oluşturulmuş ve üçgenlerin içinde ise dairevi motifler bulunmaktadır. Üçgenlerin üzerinde belli aralıklarla üzeri çizilmiş çiçeklerle süslemeye son verilmiştir (Fotoğraf-99).

Bakırdan yapılmış tas küçük boylarda olmasına rağmen kazıma tekniği ile süslemesi oldukça fazladır. Kalayları yer yer oksitlenmiştir.

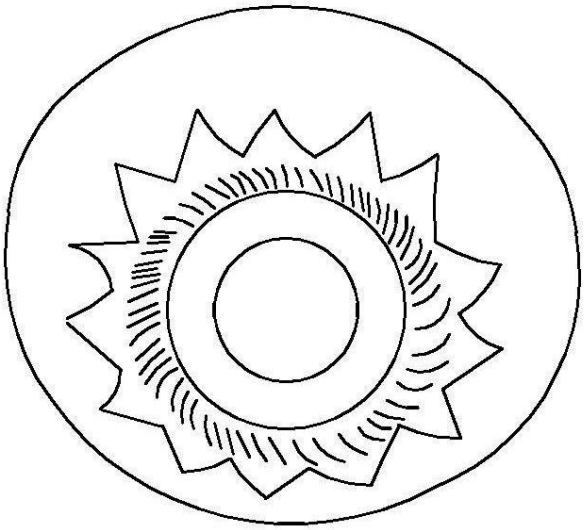
Fotoğraf-97: Katalog No: 32'deki tasın genel görünüşü

Fotoğraf-98: Katalog No: 32'deki tasın üstten görünüşü

Fotoğraf-99: Katalog No: 32'deki tasın detay görünüşü

Çizim No:29'daki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 33

MÜZE ENVANTER NO **:** 2391

FOTOĞRAF NO **:** 100-101-102-103

ÇİZİM NO **:** 30

ESERİN ADI **:** Bakır Çorba Tası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt Kat Mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **: ---**

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** A. M. G. M emri ile

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma ve Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 16cm

: Yükseklik: 12,5cm

: Dip çapı: 15,8cm

KİTABE **:** Sahibi Güzel 1203 yazmaktadır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tas bakırdan yapılmıştır, tas oldukça derindir. Kaidesi bulunmaktadır (Fotoğraf-100).

Kaideden gövdeye geçilir gövdenin tam ortası geniş olarak yapılmıştır. Geniş gövdenin ortasında dairevi çemberler oluşturulmuştur, çemberin ortasında ve yanlarında çizgilerle oluşturulmuş desenler yer alır. Çemberlerin üzerinde 3 tane ince bordürlere yer verilmiştir (Fotoğraf-102-103).

Tasın ağız kısmına doğru çintemaniler tasın her tarafından görülecek şekilde sıralanmıştır. En üstte ise yine çiziklerle oluşturulmuş bordüre yer verilmiştir (Fotoğraf-102-103).

Üzerinde sahibi güzel 1203 yazan kitabesi de bulunmaktadır (Fotoğraf-102).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-100: Katalog No: 33'deki çorba tasının genel görünüşü

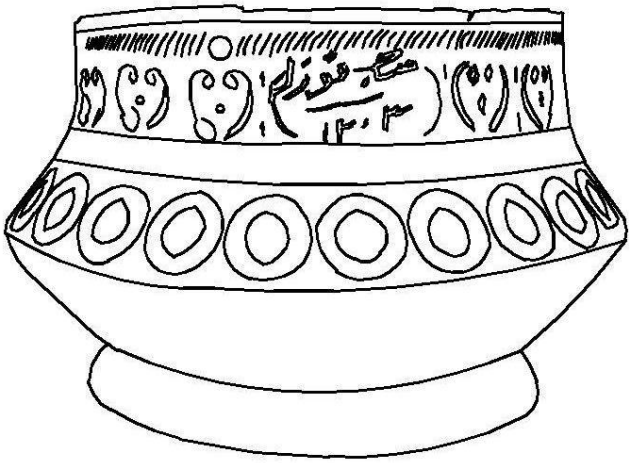
Fotoğraf-101: Katalog No: 33'deki çorba tasının üstten görünüşü

Fotoğraf-102: Katalog No: 33'deki çorba tasının detay görünüşü

Fotoğraf-103: Katalog No: 33'deki çorba tasının detay görünüşü

Çizim No:30'daki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 34

MÜZE ENVANTER NO **:** 2771

FOTOĞRAF NO **:** 104-105-106

ÇİZİM NO **:** 31

ESERİN ADI **:** Bakır Çorba Tası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 23.10.2002

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Ömer Türkmen'den 50.000.000 TL satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 17cm

: Yükseklik:10,9cm

: Dip çapı: 14cm

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kalaylı olan tasın altta kaidesi bulunmaktadır. Kaideden yukarı gövdeye doğru keskin bir şekilde dışa taşırılmış gövdenin ortası vardır. Dışa doğru taşınmış gövdeden ağız kısmına doğru hafif daraltılarak daha sonra ağız kısmı düz olarak yapılmıştır (Fotoğraf-104).

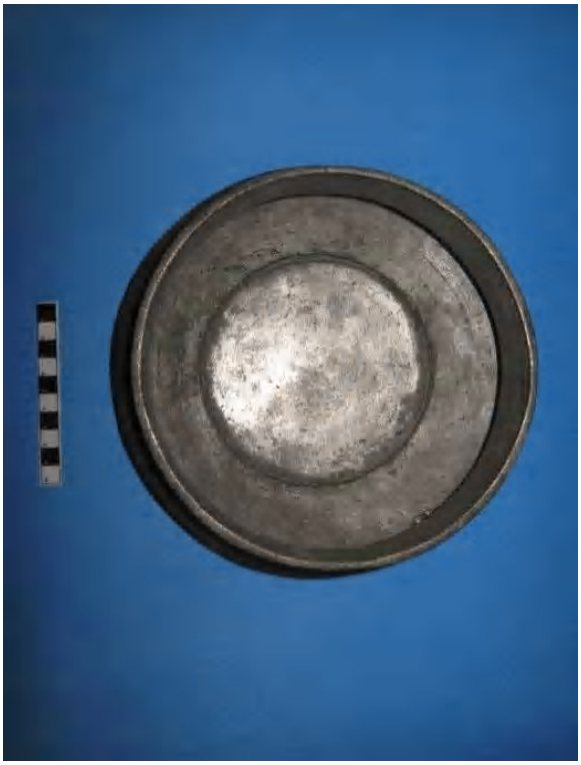
İçinde ve dışında herhangi bir süslemeye yer verilmeyen tas sade olarak yapılmıştır. İçi ve dışı kalaylıdır, iyi durumda günümüze gelebilmiştir.

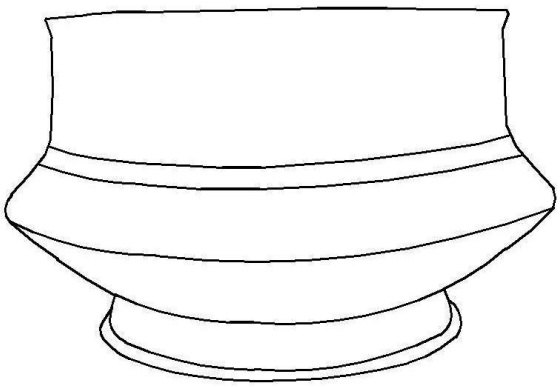
Fotoğraf-104: Katalog No: 34'deki çorba tasının genel görünüşü

Fotoğraf-105: Katalog No: 34'deki çorba tasının üstten görünüşü

Fotoğraf-106 Katalog No: 34'deki çorba tasının üstten görünüşü

Çizim No:31'deki Tasın Çizimi

KATALOG NO **:** 35

MÜZE ENVANTER NO **:** 860

FOTOĞRAF NO **:** 107-108-109

ÇİZİM NO **:** 32

ESERİN ADI **:** Bakır Tas

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 05.11.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 1500'e satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 15,7cm

: Yükseklik: 12,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Tasın kaidesi vardır kaide üzerinden gövdeye geçilmektedir (Fotoğraf-107).

Gövde üzerinde süslemeye yer verilmiştir. Gövde de selvi motifi vardır. Selvi'nin etrafında yaprak motifleri yer alır. Onun yanında ise V motifinin içerisinde tel örgüler oluşturulmuştur. Ağıza yakın gövdenin sonunda ise zikzaklar yer almaktadır. Ağız yukarı doğru genişlerken çizgilerle süslemeye son verilmiştir (Fotoğraf-109).

Günümüze sağlam ulaşmıştır.

Fotoğraf-107: Katalog No: 35'deki tasın genel görünüşü

Fotoğraf-108: Katalog No: 35'deki tasın üstten görünüşü

Fotoğraf-109: Katalog No: 35'deki tasın detay görünüşü

Çizim No:32'deki Tasın Çizimi

7.4.KAPAKLAR

KATALOG NO **:** 36

MÜZE ENVANTER NO **:** 357

FOTOĞRAF NO **:** 110-111

ÇİZİM NO **:** 33

ESERİN ADI **:** Bakır Kapak

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Satın alma 100

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 16cm

: Yükseklik: 7cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kapak 5 kademeden bombeli olarak oluşturulmuştur, muhtemelen sahan kapağı olduğu düşünülmektedir (Fotoğraf-111).

Kapağın ağız kısmından tutma yerine doğru daraltılarak oluşturulmuştur, en üstte ise kapağı tutmak için topuz yapılmıştır (Fotoğraf-110).

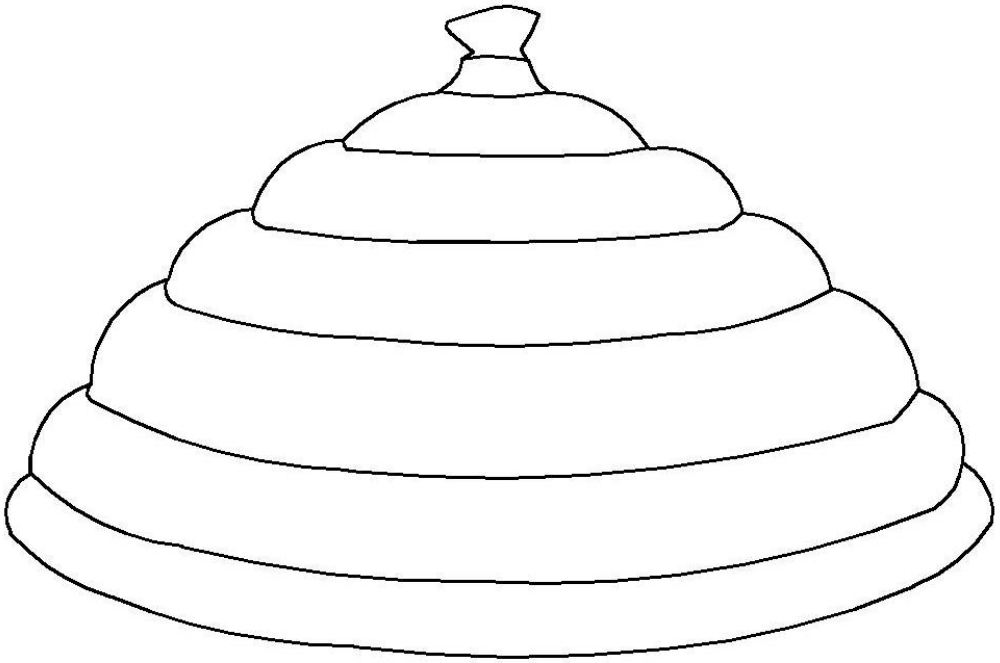
Kapak günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-110: Katalog No: 36'daki kapağın genel görünüşü

Fotoğraf-111: Katalog No: 36'daki kapağın yandan görünüşü

Çizim No:33'deki Kapağın Çizimi

KATALOG NO **:** 37
MÜZE ENVANTER NO **:** 30
FOTOĞRAF NO **:** 112-113
ÇİZİM NO **:** 34
ESERİN ADI **:** Pirinç Kapak
MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu
MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 10.01.1977
MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Mehmet Zeynioğlu'ndan bağış
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Pirinç
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 12cm
: Yükseklik: 17cm
: Dip çapı:
KİTABE **:** yok
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM: Kapak pirinçten yapılmış olup oldukça ağırdır.

Kapağın ağız kısmı sıçandişi şeklinde yapılmıştır. Ağız kısmında karşılıklı 2 delik vardır. Asıl süsleme 8 köşede oluşturulmuş tıpkı başak motifine benzer süslemedir, burada kıvrık dallar, Rumiler bulunmaktadır. Kalın bordürlerle bu 8 ayrı başak birbirinden ayrılır. En üstte ise çiçek motifi ile sonlanmaktadır (Fotoğraf-113).

Kapağı tutmak için 2 karşılıklı rumi'den tutma yeri yapılmıştır. Rumi'nin ortasında büyük birleştiği kısımda ise küçük bir delik oluşturulmuştur (Fotoğraf-112).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-112: Katalog No: 37'deki kapağın genel görünüşü

Fotoğraf-113: Katalog No: 37'deki kapağın detay görünüşü

Çizim No:34'deki Kapağın Çizimi

7.5.MÜCVER TAVALARI

KATALOG NO **:** 38

MÜZE ENVANTER NO **:** 2047

FOTOĞRAF NO **:** 114-115-116

ÇİZİM NO **:** 35

ESERİN ADI **:** Bakır Mücver Tavası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 25.03.1986

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Satın alma 6.000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Tava, bakır – Kulp, demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 31cm

: Yükseklik: 6cm

: Kulp: 33,5

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan oluşturulan tavanın ortasında 6 adet çukur bölüm vardır. Bu çukur bölümler mücver yahut yumurta pişirmek için yapılmıştır (Fotoğraf-114-115-116).

Tava derin formda oluşturulmuştur.

Tavanın kulpu demir den yapılmıştır, perçinle tavaya tutturulmuştur. Kulp uzun tutulmuştur (Fotoğraf-114-115-116).

Günümüze sağlam gelmiştir.

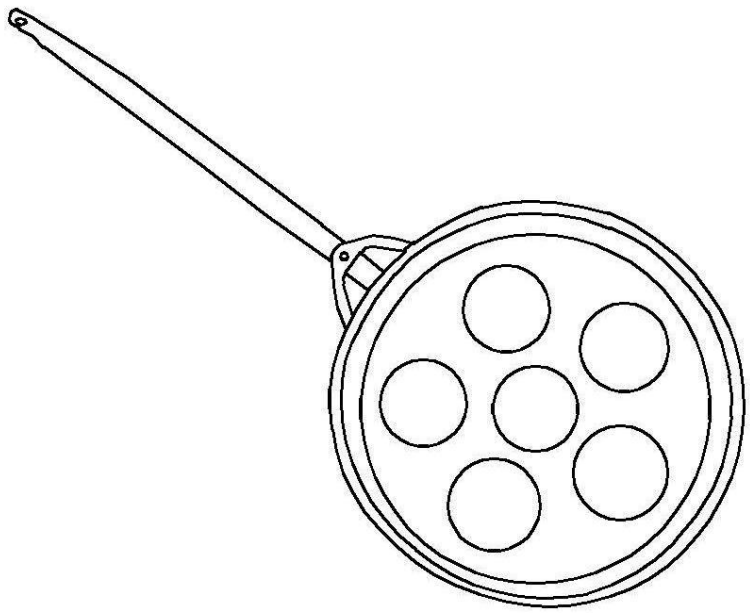
Fotoğraf-114: Katalog No: 38'deki mücver tavasının genel görünüşü

Fotoğraf-115: Katalog No: 38'deki mücver tavasının üstten görünüşü

Fotoğraf-116: Katalog No: 38'deki mücver tavasının üstten görünüşü

Çizim No:35'deki Mücver Tavası Çizimi

KATALOG NO **:** 39

MÜZE ENVANTER NO **:** 2668

FOTOĞRAF NO **:** 117-118-119

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Mücver Tavası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 23.12.1992

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Serkan Boztepe'den 200.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Tava, bakır – Kulp, demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 29cm

: Yükseklik: 6cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan oluşturulan tavanın ortasında 5 adet çukur bölüm vardır (Fotoğraf-117-118-119). Bu çukur bölümler mücver yahut yumurta pişirmek için yapılmıştır.

Tava derin formda oluşturulmuştur.

Tavanın kulpu demir den yapılmıştır, perçinle tavaya tutturulmuştur. Kulp uzun tutulmuştur (Fotoğraf-118-119).

Günümüze sağlam gelmiştir.

Fotoğraf-117: Katalog No: 39'daki mücver tavasının genel görünüşü

Fotoğraf-118: Katalog No: 39'daki mücver tavasının üstten görünüşü

Fotoğraf-119: Katalog No: 39'daki mücver tavasının yandan görünüşü

7.6. KEVGİRLER

KATALOG NO **:** 40

MÜZE ENVANTER NO **:** 2728

FOTOĞRAF NO **:** 120-121

ÇİZİM NO **:** 36

ESERİN ADI **:** Bakır Kevgir

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 09.10.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Veysel Yaşar'dan 50.000.000 TL satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır –Kulp, demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Delik işi

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 33,5cm

: Yükseklik: 8,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan oluşturulan kevgirin geniş iç haznesi bulunmaktadır, kulp kısmı ise demir den asmak için yapılmıştır (Fotoğraf-120).

Kevgirin iç kısmında deliklerle yapılmış çiçek motifi bulunmaktadır (Fotoğraf-121). Kevgir yemeklerin suyunu akıtmak için yapılmıştır.

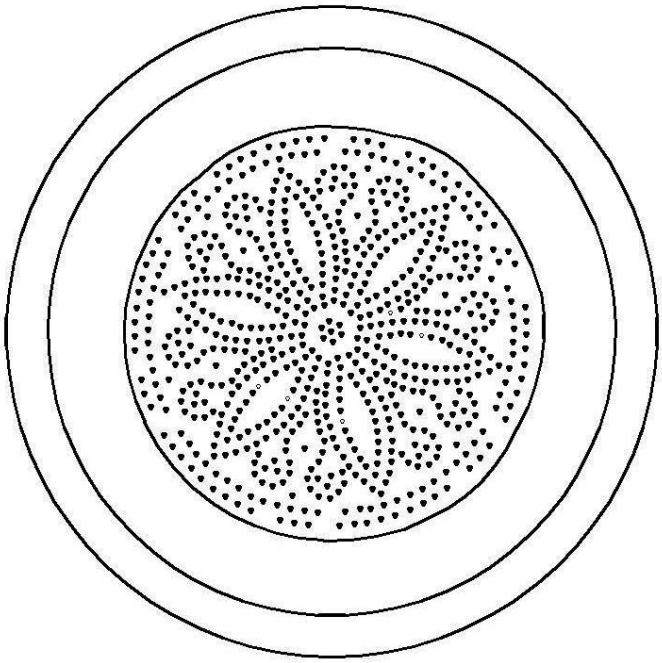
Günümüze sağlam gelmiştir.

Fotoğraf-120: Katalog No: 40'daki kevgirin genel görünüşü

Fotoğraf-121: Katalog No: 40'daki kevgirin üstten görünüşü

Çizim No:36'daki Kevgir Çizimi

KATALOG NO **:** 41

MÜZE ENVANTER NO **:** 2671

FOTOĞRAF NO **:** 122-123

ÇİZİM NO **:** 37

ESERİN ADI **:** Demir Kevgir

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 23.12.1992

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Serkan BOZTEPE den 50.000 TL satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Delik işi

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 14cm

: Kulp: 41,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Demir den oluşturulan kevgir, kaşık kevgirdir.

Tutma yeri uzun ve düz oluşturulmuş ve kaşık kısmı ise deliklerle yapılmış ve çiçek motifi oluşturulmuştur. Asmak için kulp yapılmıştır (Fotoğraf-122-123).

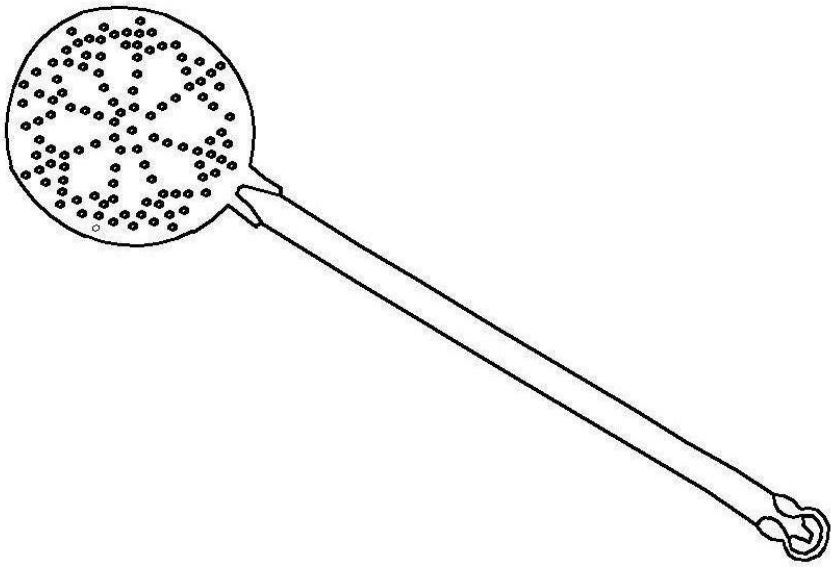
Günümüze sağlam gelmiştir.

Fotoğraf-122: Katalog No: 41'deki kevgirin genel görünüşü

Fotoğraf-123: Katalog No: 41'deki kevgirin üstten görünüşü

Çizim No:37'deki Kevgir Çizimi

7.7. SİTİL

KATALOG NO **:** 42

MÜZE ENVANTER NO **:** 2672

FOTOĞRAF NO **:** 124-125-126-127-128

ÇİZİM NO **:** 38

ESERİN ADI **:** Bakır Sitil (Bakraç)

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 23.12.1992

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Serkan BOZTEPE den 25000 TL satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 18cm

: Yükseklik: 16cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Sitil bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Yuvarlak dipli silindirik gövdeli, üstten tek kulpludur (Fotoğraf-124).

Yuvarlak dip kısmı geniş olup gövde 2 boğumla sonlandırılmıştır, bu boğumlar ağız kısmına yakındır (Fotoğraf-126). Ağız kısmı yukarıya doğru genişlemektedir. Ağızda karşılıklı iki halka bulunur, bu halkalara üstteki hareketli tek kulp takılmıştır. Kulp'un uç kısımları dışarı doğru çevrilmiştir (Fotoğraf-125).

Sitil üzerinde yoğun süslemelere yer verilmiştir. Dipte sırasıyla büyük çiçek motifi, dallar ve selvi yaprağı sıralanmıştır. Onun üzerinde ince bir bordür, arada örgü motifi sonrasında yine ince bordür onun üzerinde ise zikzak motifi vardır (Fotoğraf-127-128). Boğumların üzerine de yine zikzak motifleri tekrar edilmiştir. Zikzakların içlerine çizikler atılmıştır.

Kulp kısmında da süslemeye yer verilmiş, sitilin dışında uygulanan süslemenin benzeri burada da uygulanmıştır. Kulpun elle tutulan bölümlerine yine zikzaklar yapılmış, zikzakların ortalarına ise noktalar oluşturulmuştur (Fotoğraf-125).

İçi ve dışı kalaylı olan sitilin kalayları yer yer bozulmuştur, günümüze sağlam gelebilmiştir.

Fotoğraf-124: Katalog No: 42'deki sitilin genel görünüşü

Fotoğraf-125: Katalog No: 42'deki sitilin üstten görünüşü

Fotoğraf-126: Katalog No: 42'deki sitilin detay görünüşü

Fotoğraf-127: Katalog No: 42'deki sitilin detay görünüşü

Fotoğraf-128: Katalog No: 42'deki sitilin detay görünüşü

Çizim No:38'deki Sitil Çizimi

7.8.KULPLU KAZAN

KATALOG NO **:** 43

MÜZE ENVANTER NO **:** 2674

FOTOĞRAF NO **:** 129-130-131

ÇİZİM NO **:** 39

ESERİN ADI **:** Bakır Kulplu Kazan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 23.12.1992

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Serkan BOZTEPE den 500.000tl satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 34,5cm

: Yükseklik: 24cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kazan bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Yuvarlak dipli silindirik gövdeli, üstten tek kulpludur (Fotoğraf-129-130-131).

Yuvarlak dip kısmı geniş olup, dipten gövde kısmının sonuna doğru daralmıştır, ağız kısmı tekrar genişlemiştir. Ağız kısmında karşılıklı 2 halka bulunur, bu halkalara üstteki hareketli tek kulp takılmıştır. Kulpun uç kısımları dışarı dönüktür (Fotoğraf-130).

Kazan bölümü bakırdan yapılmış kulp kısmı ise demir madeninden oluşturulmuştur. Üzerinde hiçbir süslemeye yer verilmemiştir.

Kalaylı olan kazanın içindeki kalay bozulmuştur.

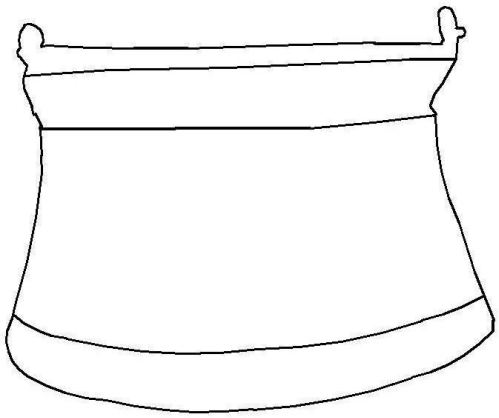
Fotoğraf-129: Katalog No: 43'deki kazanın detay görünüşü

Fotoğraf-130: Katalog No: 43'deki kazanın genel görünüşü

Fotoğraf-131: Katalog No: 43'deki kazanın üstten görünüşü

Çizim No:39'daki Kazan Çizimi

7.9.SİNİLER

KATALOG NO **:** 44

MÜZE ENVANTER NO **:** 382

FOTOĞRAF NO **:** 132-133-134-135

ÇİZİM NO **:** 40

ESERİN ADI **:** Bakır Sini

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 30.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 1000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 62cm

: Yükseklik: 2cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** Sahibi Mehmet Ağa 1165 yazılıdır

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Dairevi gövdeli olan sininin kenarı yukarı doğru yüksek ve geniştir (Fotoğraf-132).

Sininin bütün yüzeyi kazıma tekniği ile süslenmiştir. Zamanla yıpranmış olan eserin göbek kısmında 6 kollu yıldız ya da çiçek motifi diyebileceğimiz süsleme vardır. Yıldızın etrafı kafes biçiminde şekillerle örülmüştür, onunda etrafında kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Bordürün etrafı ise güneş ışınlarını andıran ışınlar görülür (Fotoğraf-134).

Göbek ile ağız arasında kalan kısımda 4 adet selvi, 4 adet salbekli şemseler yerleştirilmiştir.

Kökü çatallı olarak verilen ve gövdesi verev olarak taranan selvi motifinin çift çizgili kenarından dışarıya doğru dal şeklinde hafif taşmalar mevcuttur. Salbekleri bitkisel karakterli olan şemselerin içi rumi kıvrımlarla süslenmiştir (Fotoğraf-133).

Sininin ağız kenarında ise iç içe geçen sarmal örgü motifleri yer alır. Bir yerde ise Sahibi Mehmet Ağa 1165 yazmaktadır (Fotoğraf-135).

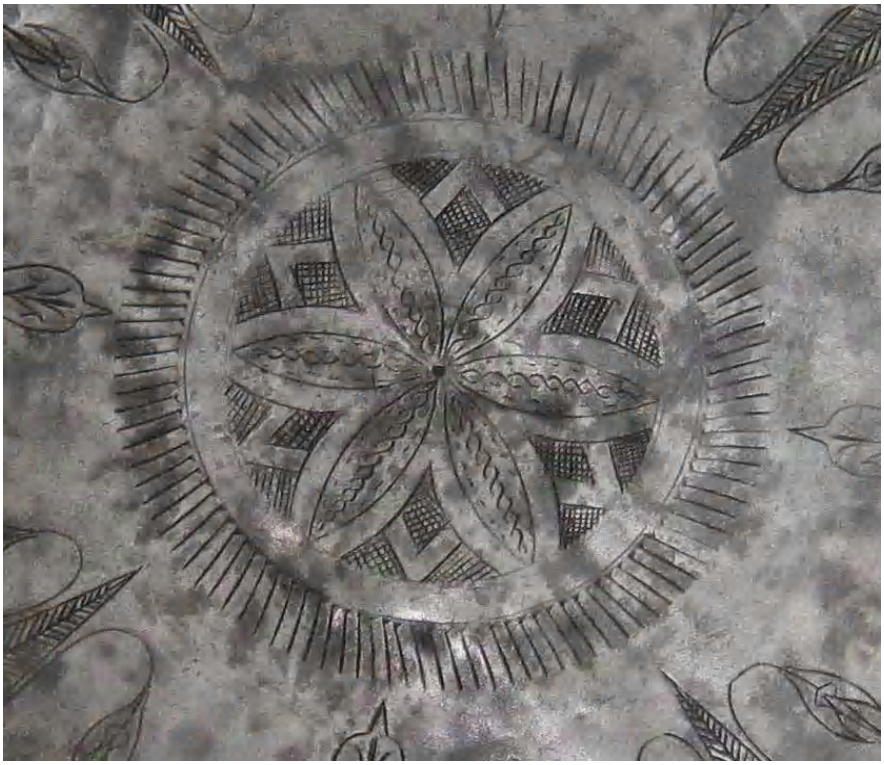
Kalayı yer yer bozulmuş olan sini günümüze gelebilmiştir.

Fotoğraf-132: Katalog No: 44'deki sininin genel görünüşü

Fotoğraf-133: Katalog No: 44'deki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-134: Katalog No: 44'deki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-135: Katalog No: 44'deki sininin detay görünüşü

Çizim No:40'daki Sininin Çizimi

KATALOG NO **:** 45

MÜZE ENVANTER NO **:** 1247

FOTOĞRAF NO **:** 136-137

ÇİZİM NO **:** 41

ESERİN ADI **:** Bakır Sini

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 100 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

KİTABE **:** Yok

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 57cm

: Yükseklik: 2,5cm

: Dip çapı:

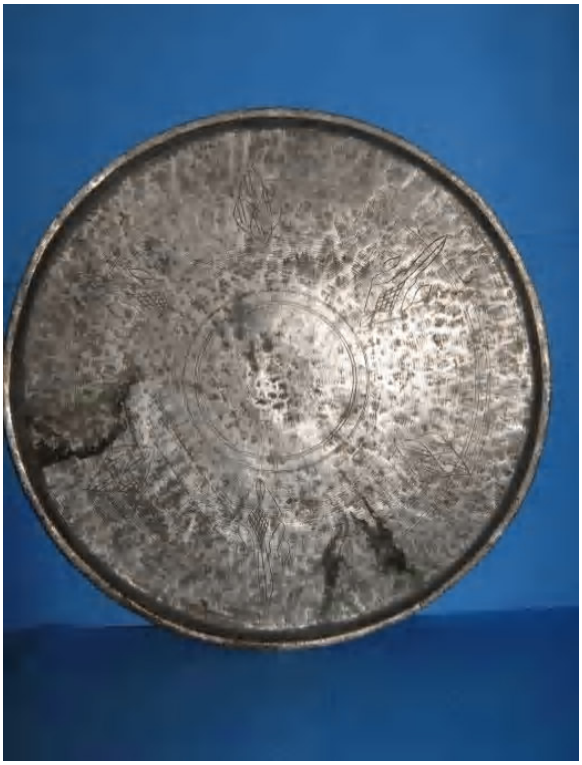
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Dairevi gövdeli olan sininin kenarı yukarı doğru yüksek ve geniştir (Fotoğraf-136).

Sininin bütün yüzeyi kazıma tekniği ile süslenmiştir. Zamanla yıpranmış olan eserin göbek kısmında sadece bir çember şeklinde ince bordürler vardır. Çemberin dışında ise 3 kandil, 3 tane de iç içe geçmiş damla motifi vardır (Fotoğraf-137).

Sininin ağız kenarında ise süslemeye yer verilmemiştir.

Kalayı yer yer bozulmuş olan sini günümüze gelebilmiştir.

Fotoğraf-136: Katalog No: 45'deki sininin genel görünüşü

Fotoğraf-137: Katalog No: 45'deki sininin detay görünüşü

Çizim No:41'deki Sininin Çizimi

KATALOG NO **:** 46

MÜZE ENVANTER NO **:** 855

FOTOĞRAF NO **:** 138-139-140-141-142

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Sini

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 05.11.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Satın alma 5.000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 96cm

: Yükseklik: 1,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:**Mührü içerisinde Sahibi El hac İsmail Efendi ve 1168 tarihi bulunur.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Dairevi gövdeli olan sininin kenarı hafif yükseltilmiştir (Fotoğraf-138).

Sininin bütün yüzeyi kazıma tekniği ile süslenmiştir. Zamanla yıpranmış olan eserin göbek kısmında 6 kollu yıldız bulunur onun etrafını çizgi bordürler dolanır, onun dışında ince bir bordür, onun dışında da örgü bordür dolanmakta en dışta ise güneş ışıltısına benzer ışınlar yer alır. Toplam 5 bordür sıralanmıştır (Fotoğraf-139).

Sininin orta bordürlerinin dışında ise 3 vazoda çiçek, 6 selvi, 3 salbekli şemse bulunur. Vazo da çiçek olan motifte ayaklı bir vazo iki kulpludur ve vazonun üzeri rumi ve

stilize çiçeklerle bezenmiştir. Vazonun içinde ise 3 top nar ve yapraklardan oluşur (Fotoğraf-142). Salbekli şemsenin içerisinde Rumi ve palmetler görülmektedir. Selvi motifinin ise kök salmış uçları bulunur, ve selvinin içi de rumi ve stilize bitkilerden oluşur (Fotoğraf-140).

Bir selvi ve salbekli şemse arasında 1168 yazılıdır. Bir selvi ve salbekli şemsenin arasında ise Mührü Süleyman vardır (Fotoğraf-141).

Onun dışındaki bordürde ise çintemani bordürü vardır.

Kalayı yer yer bozulmuş olan sini günümüze gelebilmiştir.

Fotoğraf-138: Katalog No: 46'daki sininin genel görünüşü

Fotoğraf-139: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-140: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-141: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-142: Katalog No: 46'daki sininin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 47

MÜZE ENVANTER NO **:** 2729

FOTOĞRAF NO **:** 143-144-145-146

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Sini

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 22.11.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Yüksel Darı'dan Satın alma 500.000.000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:**

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 102cm

: Yükseklik: 1,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** Kenarında Ermenice yazılar var.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır. Dairevi gövdeli olan sininin kenarı hafif yükseltilmiştir (Fotoğraf-143).

Sininin bütün yüzeyi kazıma tekniği ile süslenmiştir. Zamanla yıpranmış olan eserin göbek kısmında çarkıfelek motifine benzer bir motif vardır. Etrafında zincir bordür, onun etrafında düz bordür, onun etrafında rumi palmet ve lotus çiçekli bordür, onun etrafında ince bordür, onun etrafında zincir bordür, onun etrafında ince bordür, onun etrafında zikzak bordür, onun dışında düz bordür, onun dışında zincir bordür, onun dışında yine düz bordür, en dışta da ışınlara yer verilmiştir. Toplam 10 yada 11 bordür yer alır (Fotoğraf-144).

Bunun dışında ise sininin ağız kısmında zincir motifi bulunmaktadır (Fotoğraf-145-146). Sini kalaylıdır.

Fotoğraf-143: Katalog No: 47'deki sininin genel görünüşü

Fotoğraf-144: Katalog No: 47'deki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-145: Katalog No: 47'deki sininin detay görünüşü

Fotoğraf-146: Katalog No: 47'deki sininin detay görünüşü

7.10.KAHVE DEĞİRMENLERİ

KATALOG NO **:** 48

MÜZE ENVANTER NO **:** 822

FOTOĞRAF NO **:** 147-148

ÇİZİM NO **:** 42

ESERİN ADI **:** Pirinç Kahve değirmeni

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 25.10.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 100'e satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

KİTABE **:** Yok

ÖLÇÜLERİ **:** Gövde: 5,5cm

: Yükseklik: 25cm

: Kulp: 10,8cm

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Pirinçten dövme tekniğinde yapılmıştır. Silindirik bir gövdesi olan kahve değirmeni oldukça sade yapılmıştır (Fotoğraf-147). Sadece çizgilerle bordürler oluşturulmuştur.

Gövdeyi ikinci bir gövdeye bağlayacak şekilde pirinçten vidalarla tutturulmuştur (Fotoğraf-148).

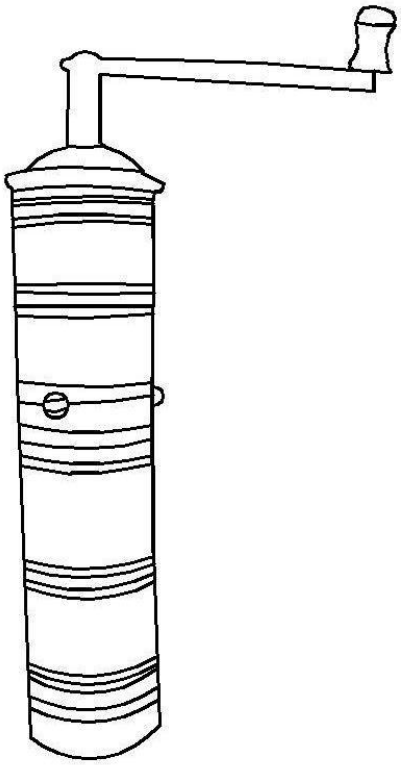
Kahve değirmeninin çevirme kolu ise demir den yapılmıştır. Elle çevirme topuzu ise pirinçtendir (Fotoğraf-148).

Fotoğraf-147: Katalog No: 48'deki kahve değirmeninin genel görünüşü

Fotoğraf-148: Katalog No: 48'deki kahve değirmeninin üstten görünüşü

Çizim No:42'deki Kahve Değirmeninin Çizimi

KATALOG NO **:** 49
MÜZE ENVANTER NO **:** 823
FOTOĞRAF NO **:** 149-150
ÇİZİM NO **:** 43
ESERİN ADI **:** Pirinç Kahve değirmeni
MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak
MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 25.10.1978
MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 100'e satın alma
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:** Cumhuriyet
MADEN CİNSİ **:** Pirinç
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma
ÖLÇÜLERİ **:** Gövde: 4,7cm
: Yükseklik: 25,2cm
: Kulp: 11,7cm
KİTABE **:** Yok
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:**Pirinçten dövme tekniğinde yapılmıştır, silindirik gövdelidir (Fotoğraf-149).

Kahve değirmeninin üzerinde bordürler içerisinde süslemelere yer verilmiş. En altta zincirlerle oluşturulmuş 3'lü bordürler vardır, onun üzerinde ise çok çeşitli bezemeleri olan gövdesi bulunur. Gövde pirinç vida ile tutturulmuştur. Gövde şeritler halinde bordürlere ayrılmıştır. Bu bordürler içerisinde yaprak motifleri, zincirler, örgü motifleri yer almaktadır. Gövdenin üst bölümünde yine altta görülen 3'lü zincir motifleri yer almaktadır. Gövdenin en sonunda bir bordür içerisinde yine zincir motifi yer alır (Fotoğraf-150).

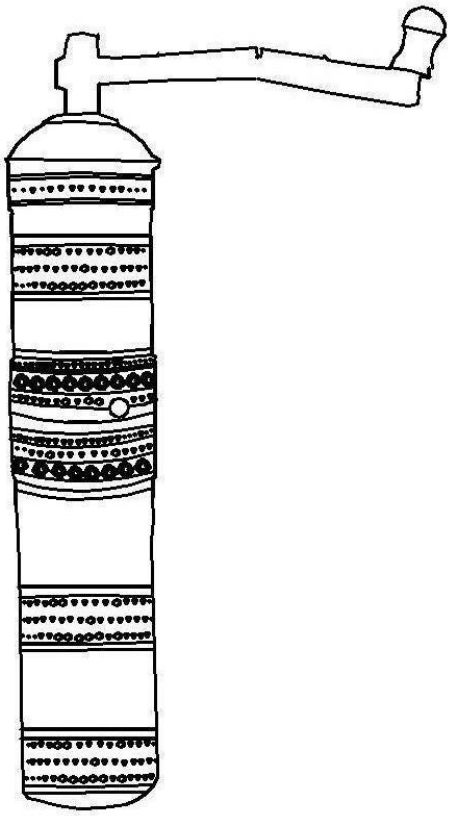
Kulp kısmı ise demirden oluşturulmuş ve hareketli olarak eğilip bükülebilir tarzdadır. Elle tutma topuzu ise pirinçtendir.

Fotoğraf-149: Katalog No: 49'daki kahve değirmeninin genel görünüşü

Fotoğraf-150: Katalog No: 49'daki kahve değirmeninin genel görünüşü

Çizim No:43'deki Kahve Değirmeninin Çizimi

KATALOG NO **:** 50

MÜZE ENVANTER NO **:** 2389

FOTOĞRAF NO **:** 151-152-153

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Pirinç Kahve değirmeni

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TAR **:** 27.12.1989

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** A.M. G. M'nin 844 sayılı emri ile

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Gövde: 4,8cm

: Yükseklik: 25cm

: Kulp:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:**Pirinçten dövme tekniğinde yapılmıştır. Silindirik bir gövdesi olan kahve değirmenidir (Fotoğraf-151-152).

Üzerinde bordürler içerisinde süslemelere yer verilmiş. Zincir motifleri oluşturulmuştur (Fotoğraf-153). Gövde vida ile 2 bölüm olarak birleştirilmiştir (Fotoğraf-153).

Kahve değirmeni oldukça yıpranmış durumdadır ve kahve çekme kolu kaybolmuştur

.

Fotoğraf-151: Katalog No: 50'deki kahve değirmeninin genel görünüşü

Fotoğraf-152: Katalog No: 50'deki kahve değirmeninin üstten görünüşü

Fotoğraf-153: Katalog No: 50'deki kahve değirmeninin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 51

MÜZE ENVANTER NO **:** 2390

FOTOĞRAF NO **:** 154-155-156

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Pirinç Kahve değirmeni

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TAR **:**

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** A. M. G. M'nin 844 sayılı emri ile

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Osmanlı

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Gövde: 4,6cm

: Yükseklik: 27,5cm

: Kulp: 9cm

KİTABE **:** Osmanlı Devlet arması

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:**Pirinçten dövme tekniğinde yapılmıştır. Silindirik bir gövdesi olan kahve değirmenidir (Fotoğraf-154-155).

Üzerinde bordürler içerisinde süslemelere yer verilmiş. Zincir motifleri oluşturulmuştur (Fotoğraf-156). Kitabesinde Osmanlı arması yer alır (Fotoğraf-156)

Gövde vida ile 2 bölümden oluşturulmuştur. Kahve öğütme kolu demirden yapılmıştır, topuzu ise pirinçtendir (Fotoğraf-155).

Kahve değirmeni oldukça yıpranmış durumdadır.

Fotoğraf-154: Katalog No: 51'deki kahve değirmeninin genel görünüşü

Fotoğraf-155: Katalog No: 51'deki kahve değirmeninin genel görünüşü

Fotoğraf-156: Katalog No: 51'deki kahve değirmeninin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 52

MÜZE ENVANTER NO **:** 2842

FOTOĞRAF NO **:** 157-158-159-160

ÇİZİM NO **:** 44

ESERİN ADI **:** Pirinç Kahve değirmeni

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 19.07.2010

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Mehmet İLDEMİR den satın alma 150. 000.000 TL

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** 1317 Osmanlı

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Gövde: 5,3cm

: Yükseklik: 29,3cm

: Kulp: 13,7cm

KİTABE **:**Damla içerisinde Sadık yazmakta altında tabela içerisinde 1317 yazılıdır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Silindirik bir gövdesi olan kahve değirmeni pirinçtendir (Fotoğraf-157).

Gövde vida ile 2 bölümden oluşturulmuştur. Vidalar pirinçtendir. Kahve öğütme kolu demir den yapılmıştır, topuzu ise pirinçtendir (Fotoğraf-158).

Üzerinde bordürler içerisinde süslemelere yer verilmiş. Bordürler içerisindeki süslemeler çok çeşitli değildir (Fotoğraf-159). Yine üzerinde 1318 ve damla içerisinde sadık yazmaktadır (Fotoğraf-160).

Kahve değirmeni oldukça iyi durumda günümüze gelmiştir.

Fotoğraf-157: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin genel görünüşü

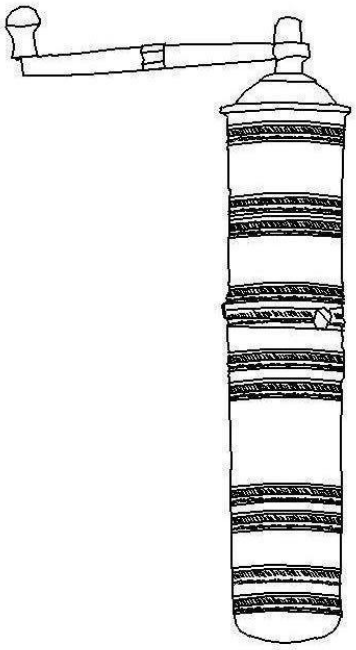
Fotoğraf-158: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin üstten görünüşü

Fotoğraf-159: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin detay görünüşü

Fotoğraf-160: Katalog No: 52'deki kahve değirmeninin detay görünüşü

Çizim No:44'deki Kahve Değirmeninin Çizimi

7.11.TEPSİLER

KATALOG NO **:** 53

MÜZE ENVANTER NO **:** 2048

FOTOĞRAF NO **:** 161-162-163-164

ÇİZİM NO **:** 45

ESERİN ADI **:** Pirinç Tepsi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 25.03.1986

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** satın alma 13.000 TL

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:**

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma-Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 75cm

: Yükseklik: 2cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Çay tepsisi olarak kullanılan tepsi, dikdörtgen formda, büyük boyutlarda yapılan tepsi pirinçten kazıma tekniğiyle gövdesi oluşur, kenarlarda ise kabartma tekniği uygulanmıştır (Fotoğraf-161).

Tepsinin ortası ve kenarları oldukça süslemelidir. Ortada 6 köşede lotus çiçeği görülmektedir, onların ortalarına ise stilize çiçekler, karanfil, gül ve yaprak motiflerinden oluşan tekli demetler yerleştirilmiştir. 6 köşede de bu demetlerden bulunmaktadır (Fotoğraf-162).

Tepsinin kenarındaki süsleme ise kabartmalı olarak uygulanmış, C kıvrık dalları içerisinde çiçek motifi görülmektedir. Kenarlardan kulplara geçişte Rumilerle geçiş yapılmıştır (Fotoğraf-161).

Kulplar ince çizgilerle oluşturulmuş ortada birleştirilmiş gibi yapılmıştır (Fotoğraf-163). Tepsinin bazı yerleri oksitlenmiştir.

Fotoğraf-161: Katalog No: 53'deki tepsinin genel görünüşü

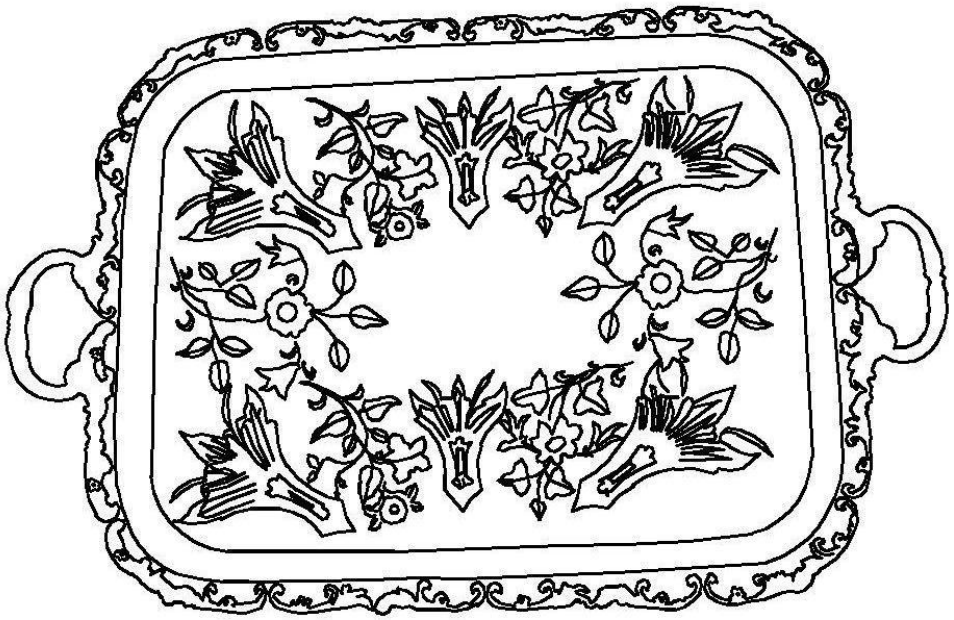
Fotoğraf-162: Katalog No: 53'deki tepsinin üstten görünüşü

Fotoğraf-163: Katalog No: 53'deki tepsinin detay görünüşü

Fotoğraf-164: Katalog No: 53'deki tepsinin detay görünüşü

Çizim No:45'deki Tepsinin Çizimi

KATALOG NO **:** 54
MÜZE ENVANTER NO **:** 2693
FOTOĞRAF NO **:** 165-166-167-168-169
ÇİZİM NO **:**
ESERİN ADI **:** Pirinç Tepsi
MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu
MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 03.11.1992
MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Sakarya İlkokulu Bağışı
İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012
DÖNEMİ **:**
MADEN CİNSİ **:** Pirinç
YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme
SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma- Kabartma
ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 78cm
: Yükseklik: 4cm
: Dip çapı:
KİTABE **:** Yok
BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam
TANIM **:** Tepsi çay tepsisi olarak kullanılmaktadır. Pirinçten tepsi dikdörtgen biçimdedir (Fotoğraf-165-166).

Tepsinin ortası ve kenarları oldukça süslemelidir. 4 köşede bir demet çiçek görülmektedir, iki demet arasında ise kurdeleler uzanmaktadır. Kurdeleler uzayan yapraklarla birbirine bağlanmıştır. Kurdelelerin ortasında 2 adet gül motifi vardır. Kurdeleler ortada bir dikdörtgen içerisine doğru kök salmış 4 tane kök vardır. İki dikdörtgenin arasına ise çizikler atılmıştır (Fotoğraf-166).

Tepsinin kenarı ise kabartma olarak yapılmış C kıvrımları, çiçek motifleri, kıvrık dallar ve yapraklar görülmektedir (Fotoğraf-168). Tepsinin kulpu da uzun kabartma çizgilerinden oluşturulmuştur (Fotoğraf-169).

Fotoğraf-165: Katalog No: 54'deki tepsinin genel görünüşü

Fotoğraf-166: Katalog No: 54'deki tepsinin üstten görünüşü

Fotoğraf-167: Katalog No: 54'deki tepsinin detay görünüşü

Fotoğraf-168: Katalog No: 54'deki tepsinin detay görünüşü

Fotoğraf-169: Katalog No: 54'deki tepsinin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 55

MÜZE ENVANTER NO **:** 2694

FOTOĞRAF NO **:** 170-171

ÇİZİM NO **:** 46

ESERİN ADI **:** Demir Tepsi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 03.11.1992

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Sakarya İlkokulu Bağışı

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:**

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Delik işi

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 45cm

: Yükseklik: 3,5cm

: Dip çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tepsi çay tepsisi olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen bir tepsidir.

Tepsinin ortası camdır, maden işçiliği ise tepsi kenarı ve kulplarında uygulanmıştır (Fotoğraf-170).

Kenarlarda demirden delik oymalarla yapılmıştır (Fotoğraf-171). Kulplar ise dairevi şekilde zarifçe yapılmıştır.

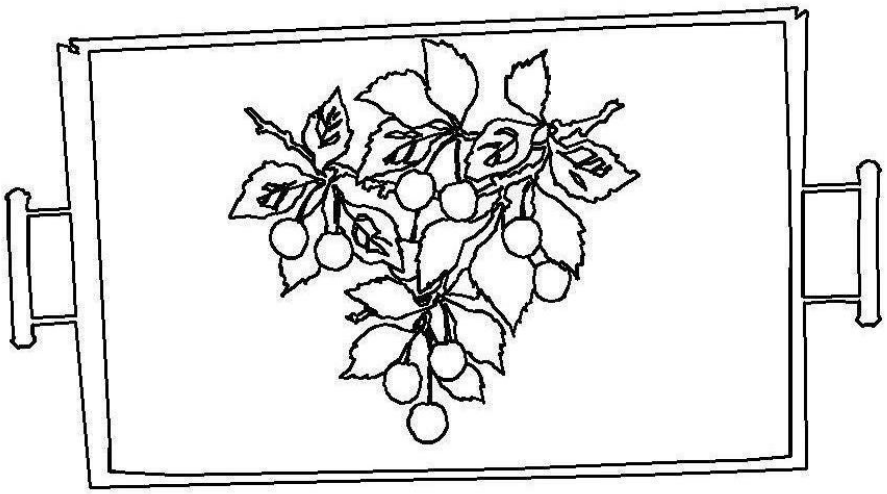
Sağlamdır, fakat demir paslanmıştır.

Fotoğraf-170: Katalog No: 55'deki tepsinin üstten görünüşü

Fotoğraf-171: Katalog No: 55'deki tepsinin genel görünüşü

Çizim No:46'daki Tepsinin Çizimi

KATALOG NO **:** 56

MÜZE ENVANTER NO **:** 2719

FOTOĞRAF NO **:** 172-173-174

ÇİZİM NO **:** 47

ESERİN ADI **:** Bakır Tepsi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 05.10.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Halil Koçer'den 20.000.000 TL satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 25cm

: Yükseklik: 2cm

: Dip çapı: 20,5

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tepsi çay tepsisi olarak kullanılmaktadır. Dairesel formda ve küçük bir tepsidir (Fotoğraf-172).

Tepsinin ortasında herhangi bir süslemeye yer verilmemiş, kenarında ise kabartmalı olarak süslemeler bulunmaktadır. Süslemede yoğun olarak kıvrık dallar görülür, dallar arasında kafes motifli tel örgüler görülmektedir (Fotoğraf-173-174).

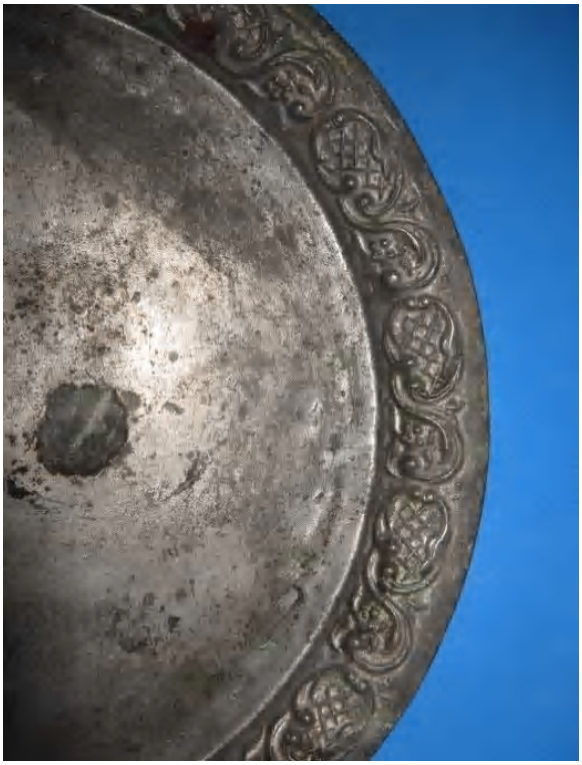
Bakır tepsi yıpranmış ve bazı kısımları oksitlenmiştir.

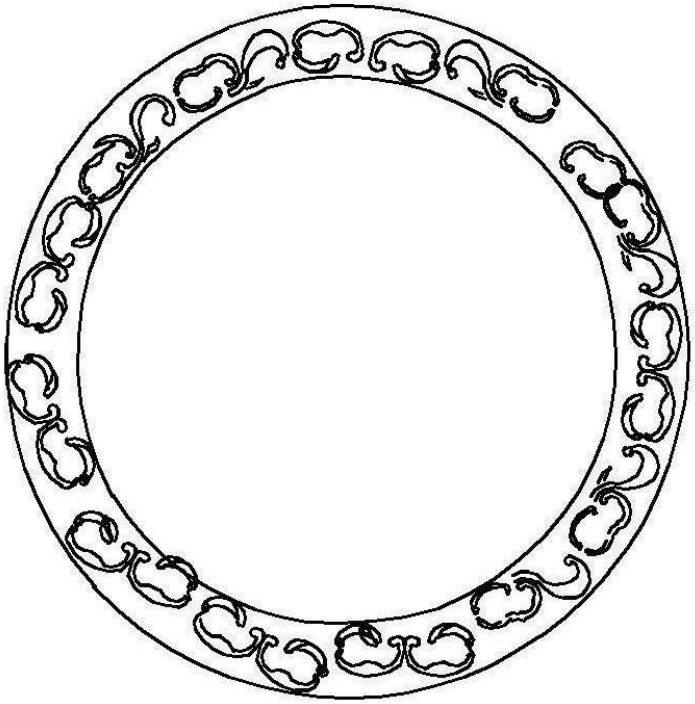
Fotoğraf-172: Katalog No: 56'daki tepsinin genel görünüşü

Fotoğraf-173: Katalog No: 56'daki tepsinin üstten görünüşü

Fotoğraf-174: Katalog No: 56'daki tepsinin detay görünüşü

Çizim No:47'deki Tepsinin Çizimi

KATALOG NO **:** 57

MÜZE ENVANTER NO **:** 1201

FOTOĞRAF NO **:** 175-176

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Kahve Tepsisi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 300 bin satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Yükseklik: 1,5cm

: Ağız çapı: 26cm

: Kalınlık:

: Dip çapı: 23cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:**Kahve tepsisi olarak kullanılmaktadır. Yuvarlak ve küçük bir tepsidir (Fotoğraf-175).

Tepsinin ortasında vazo içerisinde gül (gülçe) ve yaprakları görülür, 3sıra bordürle vazo çiçeği diğer güllerden ayrılmıştır. Bordürün çevresinde ise 13 gül sıralanmıştır. Tepsinin kenarında ise süslemeye yer verilmemiştir (Fotoğraf-176).

Bakır tepsi sağlamdır ve iyi durumdadır.

Fotoğraf-175: Katalog No: 57'deki tepsinin genel görünüşü

Fotoğraf-176: Katalog No: 57'deki tepsinin detay görünüşü

7.12.CEZVELER

KATALOG NO **:** 58

MÜZE ENVANTER NO **:** 1202

FOTOĞRAF NO **:** 177-178-179-180-181

ÇİZİM NO **:** 48

ESERİN ADI **:** Bakır Kahve Cezvesi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 1.500 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır-Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6cm

: Yükseklik: 10,4cm

: Kulp:12,6cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bakır kahve cezvesi tek bir boğumla ağız ve dip olarak iki bölümden oluşturulmuştur (Fotoğraf-177-178-179-180).

Ağızın altındaki dipte çiçek motifi yer alır (Fotoğraf-179), Kulp'un altındaki dipte ise ay yıldız vardır (Fotoğraf-178). Yan tarafta ise Arapça 'm' ve 'd' harfleri bulunur (Fotoğraf-177).

Boğumun üzerinde ağızda ise yine ay yıldız vardır (Fotoğraf-179).

Kulp kısmı ise pirinçten olup, kaynakla tutturulmuştur (Fotoğraf-178).

Fotoğraf-177: Katalog No: 58'deki cezvenin genel görünüşü

Fotoğraf-178: Katalog No: 58'deki cezvenin genel görünüşü

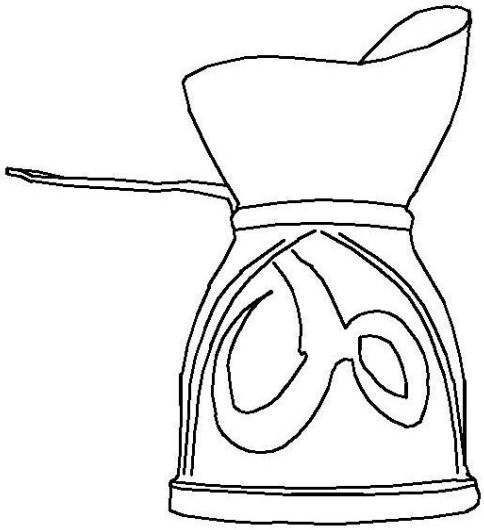
Fotoğraf-179: Katalog No: 58'deki cezvenin genel görünüşü

Fotoğraf-180: Katalog No: 58'deki cezvenin üstten görünüşü

Fotoğraf-181: Katalog No: 58'deki cezvenin yandan görünüşü

Çizim No:48'deki Cezvenin Çizimi

KATALOG NO **:** 59

MÜZE ENVANTER NO **:** 2393

FOTOĞRAF NO **:** 182-183-184

ÇİZİM NO **:** 49

ESERİN ADI **:** Bakır Kahve Cezvesi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 27.12.1989

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** A. M. G. M'nin 844 sayılı emri ile

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6,5cm

: Yükseklik: 11,2cm

: Kulp:11,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve cezvesi bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır.

Dipten gövdeye doğru daralmakta, gövdeden ise ağıza doğru tekrar genişlemektedir. Uzunca bir akıtma bölümü vardır, Kapak kısmı da bulunan cezvenin kapağı topuzlu olarak yapılmıştır (Fotoğraf-182-183-184).

Kulp kısmı ise demirden olup, perçinle tutturulmuştur. Kulp katlanabilir şekildedir (Fotoğraf-182).

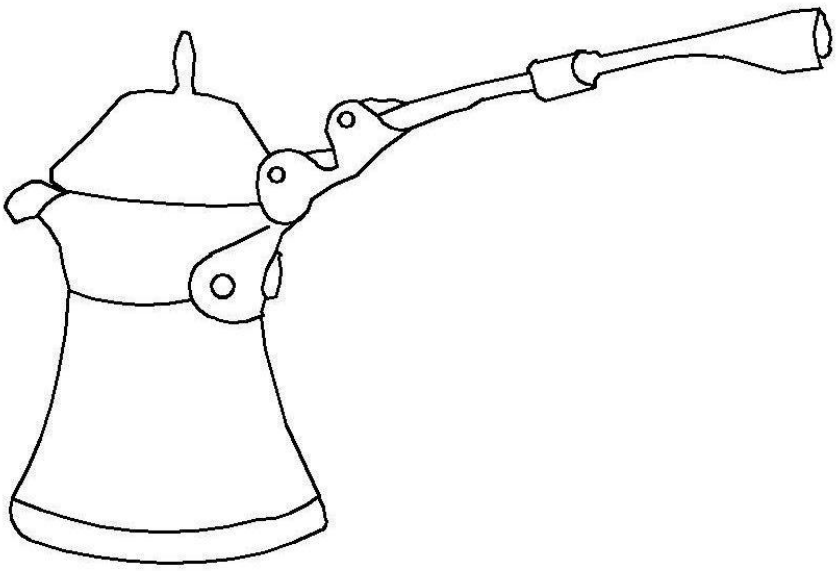
Fotoğraf-182: Katalog No: 59'daki cezvenin genel görünüşü

Fotoğraf-183: Katalog No: 59'daki cezvenin üstten görünüşü

Fotoğraf-184: Katalog No: 59'daki cezvenin yandan görünüşü

Çizim No:49'daki Cezvenin Çizimi

KATALOG NO **:** 60

MÜZE ENVANTER NO **:** 2281

FOTOĞRAF NO **:** 185-186-187-188

ÇİZİM NO **:** 50

ESERİN ADI **:** Bakır Kahve Cezvesi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 27.12.1989

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** A. M. G. M'nin 844 sayılı emri ile

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 7,7cm

: Yükseklik: 11,4cm

: Kulp:24cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve cezvesi bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır.

Dipten gövdeye doğru daralmakta, gövdeden ise ağıza doğru tekrar genişlemektedir. Uzunca bir akıtma bölümü vardır (Fotoğraf-185-186-187), Kapak kısmı da bulunan cezvenin kapağında ince bir topuz vardır. Kapakta yıldız motifi bulunur yıldız keskin üçgenlerle sonlandırılmıştır (Fotoğraf-188).

Kulp kısmı ise demirden olup, perçinle tutturulmuştur. Kulp katlanabilir şekildedir.

Günümüze sağlam gelebilmiştir. Kalaylıdır.

Fotoğraf-185: Katalog No: 60'daki cezvenin genel görünüşü

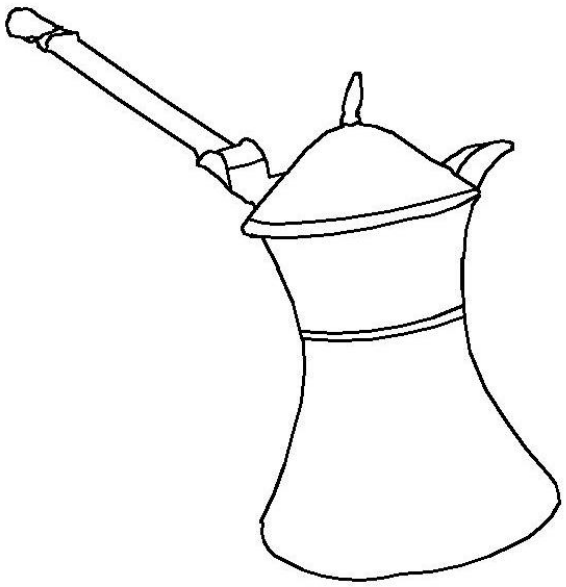
Fotoğraf-186: Katalog No: 60'daki cezvenin genel görünüşü

Fotoğraf-187: Katalog No: 60'daki cezvenin üstten görünümü

Fotoğraf-188: Katalog No: 60'daki cezvenin detay görünüşü

Çizim No:50'deki Cezvenin Çizimi

KATALOG NO **:** 61

MÜZE ENVANTER NO **:** 355

FOTOĞRAF NO **:** 189-190-191

ÇİZİM NO **:** 51

ESERİN ADI **:** Bakır Kahve Cezvesi

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 12.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 50 bin satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,5cm

: Yükseklik: 7cm

: Kulp:16,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve cezvesi bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır.

Dipten gövdeye doğru daralmakta, gövdeden ise ağıza doğru tekrar genişlemektedir. Uzunca bir akıtma bölümü vardır, Üzerinde süslemeye yer verilmemiştir (Fotoğraf-189).

Kulp kısmı ise demirden olup, perçinle tutturulmuştur. Kulp katlanabilir şekildedir (Fotoğraf-190-191).

Büyük kısmı kalaysızdır.

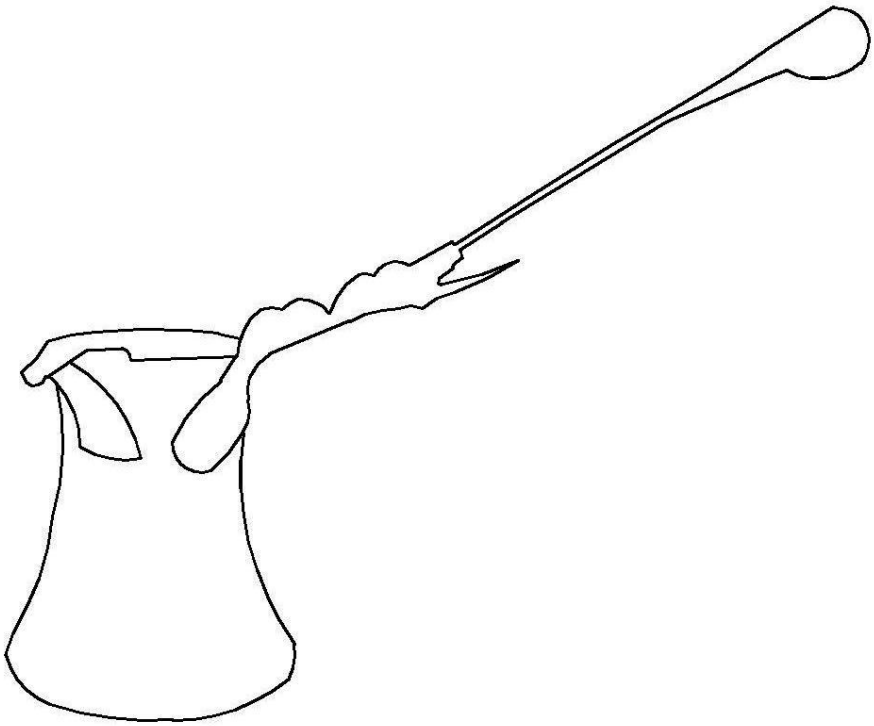
Fotoğraf-189: Katalog No: 61'deki cezvenin genel görünüşü

Fotoğraf-190: Katalog No: 61'deki cezvenin genel görünüşü

Fotoğraf-191: Katalog No: 61'deki cezvenin genel görünüşü

Çizim No:51'deki Cezvenin Çizimi

7.13.KAHVE FİNCAN VE FİNCAN ZARFLARI

KATALOG NO **:** 62

MÜZE ENVANTER NO **:** 1198

FOTOĞRAF NO **:** 192-193-194

ÇİZİM NO **:** 52

ESERİN ADI **:** Bakır Kahve fincanı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 250 bin satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,8cm

:Yükseklik: 3,6cm

: Dip çapı: 3cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve fincanı bakırdan dövme tekniğinde yapılmıştır (Fotoğraf-192).

Üzerinde çiçek ve yaprak motifleri bulunur. Fincan altı kaidelidir. Kaideden ağıza doğru genişlememektedir, derin bir fincandır (Fotoğraf-193-194).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-192: Katalog No: 62'deki fincanın genel görünüşü

Fotoğraf-193: Katalog No: 62'deki fincanın detay görünüşü

Fotoğraf-194: Katalog No: 62'deki fincanın detay görünüşü

Çizim No:52'deki Fincanın Çizimi

KATALOG NO **:** 63

MÜZE ENVANTER NO **:** 29

FOTOĞRAF NO **:** 195-196-197

ÇİZİM NO **:** 53

ESERİN ADI **:** Pirinç Fincan zarfı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 04.01.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Burhan YENİCE bağışı

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,5cm

: Yükseklik: 4cm

: Dip Çapı: 2,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve fincanı pirinçten dövme tekniğinde yapılmıştır. Fincanın altında kaidesi bulunmaktadır (Fotoğraf-195).

Fincanın gövdesinde sütunlarla oluşturulmuş kemer görülmektedir. Kemerin altında ise vazo içerisinde stilize çiçekler görülmektedir (Fotoğraf-197), bu süslemenim yanında ise yine sütun üzerinde kemerler, kemerin altında ise kubbeli bir yapı bulunmaktadır. Kemer üzerinde sarmal bir bordür vardır (Fotoğraf-196).

Küçük bir fincan zarfı olmasına rağmen oldukça detaylı bir süslemesi bulunur.

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-195: Katalog No: 63'deki fincan zarfının genel görünüşü

Fotoğraf-196: Katalog No: 63'deki fincan zarfının detay görünüşü

Fotoğraf-197: Katalog No: 63'deki fincan zarfının detay görünüşü

Çizim No:53'deki Fincan Zarfının Çizimi

KATALOG NO **:** 64

MÜZE ENVANTER NO **:** 77

FOTOĞRAF NO **:** 198-199

ÇİZİM NO **:** 54

ESERİN ADI **:** Pirinç Fincan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 15.11.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Bağış

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,5cm

: Yükseklik: 4cm

: Dip Çapı: 2,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM: Kahve fincanı dövme tekniğinde yapılmıştır. Fincanın altında kaidesi bulunmaktadır. Kaideden ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-198-199).

Fincanın gövdesinde stilize kıvrık dallar, yapraklar, rumi bulunmaktadır. Fincan kulpunun altında ve üstünde küçük topuzlar vardır (Fotoğraf-198).

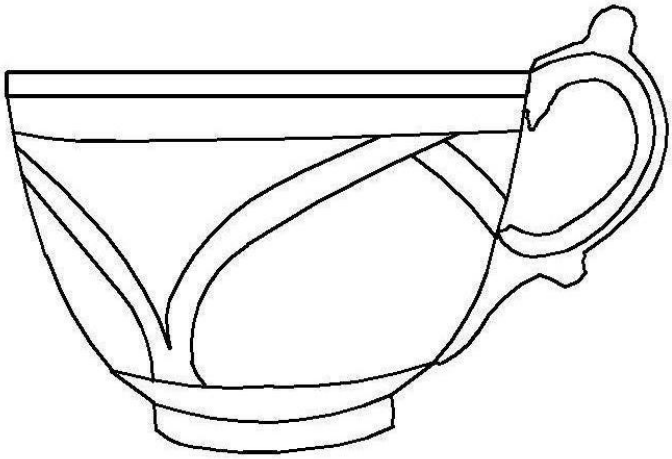
Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-198: Katalog No: 64'deki fincanın genel görünüşü

Fotoğraf-199: Katalog No: 64'deki fincanın yandan görünüşü

Çizim No:54'deki Fincanın Çizimi

KATALOG NO **:** 65

MÜZE ENVANTER NO **:** 1584

FOTOĞRAF NO **:** 200-201-202-203

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Fincan zarfı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 12.05.1981

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 2000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 7cm

: Yükseklik: 21cm

: Dip Çapı: 8cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve fincanı dövme tekniğinde yapılmıştır. Fincanın altında kaidesi bulunmaktadır. Kaideden ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-201-202).

Fincanın gövdesine geçerken temrenler bulunmaktadır, bunların üzerinde rumi, palmet, stilize çiçekler, kıvrık dallar ve yapraklar karmaşık şekilde oluşturulmuştur. Ağız da ise küçük yuvarlak benekler süslemeyi tamamlar (Fotoğraf-201).

Günümüzde oldukça yıpranmış bulunmaktadır.

Fotoğraf-200: Katalog No: 65'deki fincan zarfının genel görünüşü

Fotoğraf-201: Katalog No: 65'deki fincan zarfının genel görünüşü

Fotoğraf-202: Katalog No: 65'deki fincan zarfının üstten görünüşü

Fotoğraf-203: Katalog No: 65'deki fincan zarfının yandan görünüşü

KATALOG NO **:** 66

MÜZE ENVANTER NO **:** 1790

FOTOĞRAF NO **:** 204-205

ÇİZİM NO **:** 55

ESERİN ADI **:** Bakır Fincan zarfı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 28.12.1984

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 500 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Delik işi

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,5cm

: Yükseklik: 4,6cm

: Dip Çapı: 2,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kahve fincanı dövme tekniğinde yapılmıştır. Fincanın altında kaidesi bulunmaktadır. Kaideden ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-204).

Fincanın gövdesine geçerken gövde üzerinde sütunlar üzerinde yükselen kemerler, kemerler içerisinde ise vazo içerisinde çiçek motifleri bulunmaktadır. Bütün gövdeyi bu motif tekrar etmiştir (Fotoğraf-204).

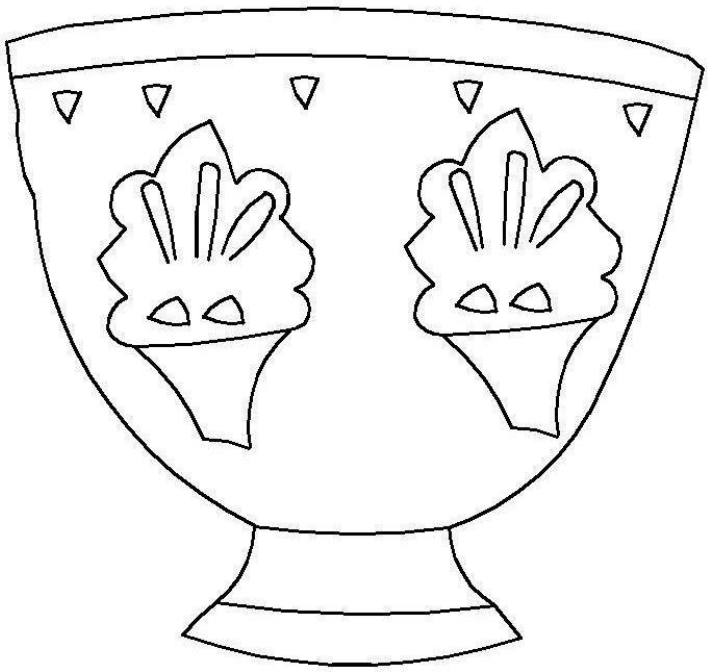
Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-204: Katalog No: 66'daki fincan zarfının genel görünüşü

Fotoğraf-205: Katalog No: 66'daki fincan zarfının üstten görünüşü

Çizim No:55'deki Fincan Zarfının Çizimi

KATALOG NO **:** 67

MÜZE ENVANTER NO **:** 2516

FOTOĞRAF NO **:** 206-207-208

ÇİZİM NO **:** 56

ESERİN ADI **:** Gümüş Fincan Zarfı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 23.05.1990

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Feyzullah ŞAHİNGÖZ den 20.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Gümüş

YAPIM TEKNİĞİ **:**

SÜSLEME TEKNİĞ **:** Telkari

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6,2cm

: Yükseklik: 6,3cm

: Dip Çapı: 5,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bardak zarfı silindirik ancak dibe doğru hafif daralmaktadır. Üç ayağı bulunur (Fotoğraf-206-207).

Bordürle gövdeye geçilir. Bordürün üzerinde telkâri silindir vardır, onun üzerinde yine bordür uygulanmış, bordürün üzerinde ise çiçek motifi ve yaprakları uygulanmıştır. Kulp kısmı ince telkâri olarak içe kıvrımlıdır (Fotoğraf-206).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

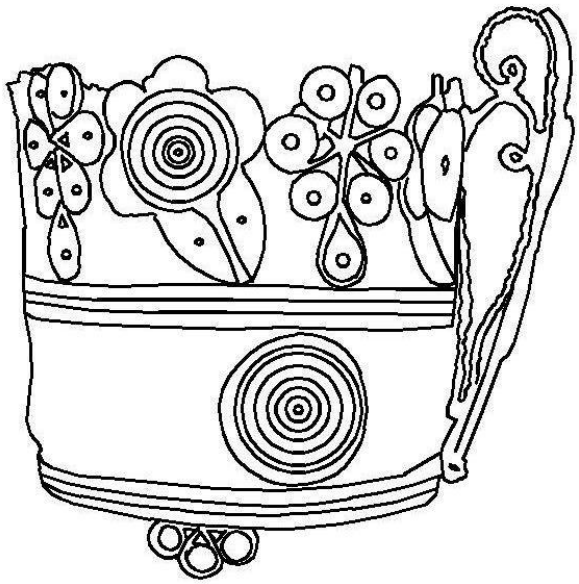
Fotoğraf-206: Katalog No: 67'deki fincan zarfının genel görünüşü

Fotoğraf-207: Katalog No: 67'deki fincan zarfının yandan görünüşü

Fotoğraf-208: Katalog No: 67'deki fincan zarfının üstten görünüşü

Çizim No:56'daki Fincan Zarfının Çizimi

KATALOG NO **:** 68

MÜZE ENVANTER NO **:** 2517

FOTOĞRAF NO **:** 209-210-211

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Gümüş Fincan Zarfı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 23.05.1990

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Feyzullah ŞAHİNGÖZ den 20.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Gümüş

YAPIM TEKNİĞİ **:**

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Telkari

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6,2cm

: Yükseklik: 6,4cm

: Dip Çapı: 5,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bardak zarfı silindirik ancak dibe doğru hafif daralmaktadır. Üç ayağı vardır (Fotoğraf-209).

Bordürle gövdeye geçilir. Bordürün üzerinde telkâri silindir vardır, onun üzerinde yine bordür uygulanmış, bordürün üzerinde ise çiçek motifi ve yaprakları uygulanmıştır. İki yatay bordür aralarında telkâri süsleme uygulanmıştır (Fotoğraf-209-211).

Kulp kısmı ince telkâri olarak içe kıvrımlıdır.

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-209: Katalog No: 68'deki fincan zarfının genel görünüşü

Fotoğraf-210: Katalog No: 68'deki fincan zarfının üstten görünüşü

Fotoğraf-211: Katalog No: 68'deki fincan zarfının yandan görünüşü

7.14.FİNCAN TABAKLARI

KATALOG NO **:** 69

MÜZE ENVANTER NO **:** 1199

FOTOĞRAF NO **:** 212-213

ÇİZİM NO **:** 57

ESERİN ADI **:** Bakır Fincan tabağı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 250.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 10cm

: Yükseklik: 1,5cm

: Dip Çapı: 3,8cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

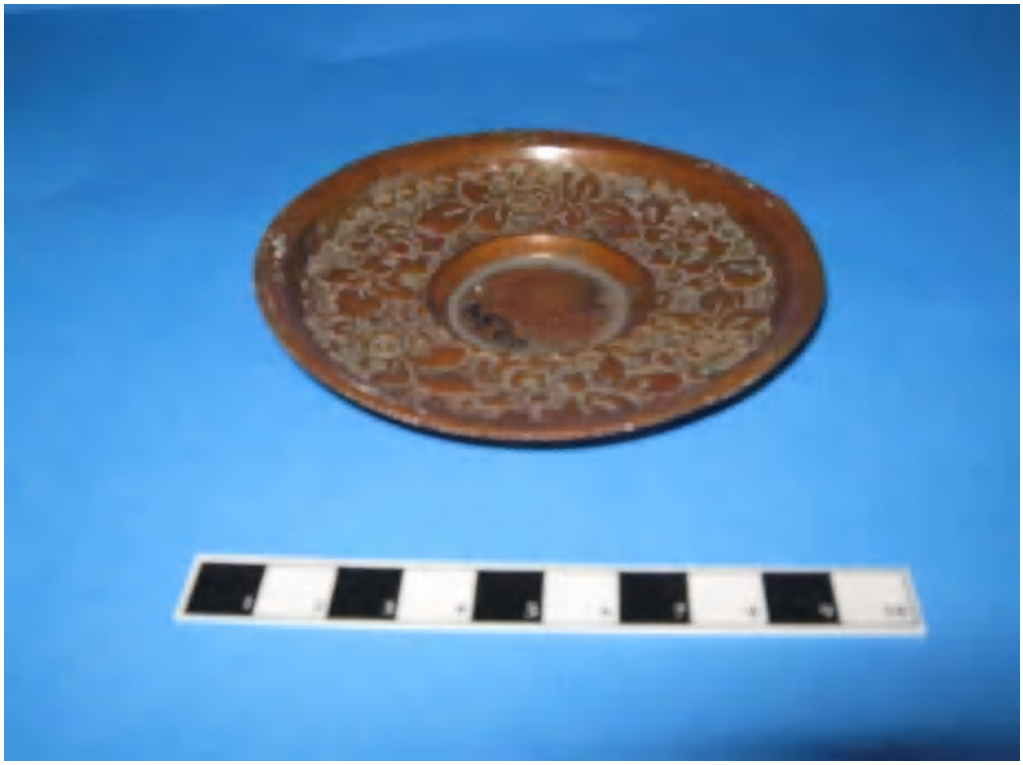
TANIM **:** Kahve fincanı altlığı olan tabak bakırdan yapılmıştır. Fincan kısmı hafif derinleştirilmiştir (Fotoğraf-212).

Ağız kısmına doğru gül motifleri ve yaprakları kabartma olarak yapılmıştır. Ağız kısmı hafif yukarı taşırılmıştır (Fotoğraf-213).

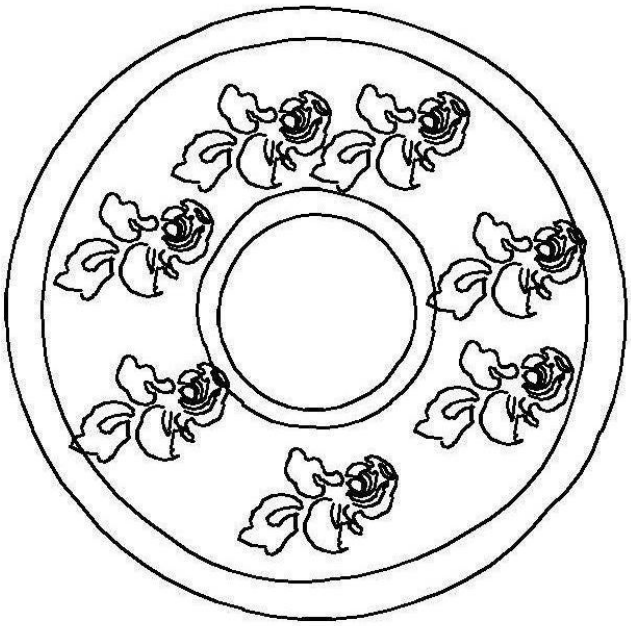
Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-212: Katalog No: 69'daki fincan tabağının üstten görünüşü

Fotoğraf-213: Katalog No: 69'daki fincan tabağının yandan görünüşü

Çizim No:57'deki Fincan Tabağının Çizimi

KATALOG NO **:** 70

MÜZE ENVANTER NO **:** 1200

FOTOĞRAF NO **:** 214-215

ÇİZİM NO **:** 58

ESERİN ADI **:** Bakır Fincan tabağı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 250.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 10cm

: Yükseklik: 1,6cm

: Dip Çapı: 3,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tabağın yerden yüksekliği fazla değildir. Fincan kısmı hafif derinleştirilmiştir. Kahve tabağı olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf-214).

Ağız kısmına doğru gül motifleri ve yaprakları kabartma olarak yapılmıştır. Ağız kısmı hafif yukarı taşırılmıştır (Fotoğraf-215).

Bakır tabak kalaysızdır.

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-214: Katalog No: 70'deki fincan tabağının üstten görünüşü

Fotoğraf-215: Katalog No: 70'deki fincan tabağının yandan görünüşü

Çizim No:58'deki Fincan Zarfının Çizimi

7.15.BARDAKLAR

KATALOG NO **:** 71

MÜZE ENVANTER NO **:** 1272

FOTOĞRAF NO **:** 216-217

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Pirinç Zemzem bardağı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 21.06.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 500 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6,3cm

: Yükseklik: 8,5cm

: Dip Çapı: 4cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Pirinçten olan bardak konik olup dipten ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-216-217).

Üzerinde kazıma süslemesi bulunur. Gövde de kubbeli bir cami, iki yanında minaresi ve sütunlar üzerinde kemerler resmedilmiştir. Kubbe üzerinde hilali, minarelerinde ise pencereler görülmektedir (Fotoğraf-216).

Günümüzde içi oldukça oksitlenmiş ve yıpranmıştır.

Fotoğraf-216: Katalog No: 71'deki bardağın genel görünüşü

Fotoğraf-217: Katalog No: 71'deki bardağın üstten görünüşü

KATALOG NO **:** 72

MÜZE ENVANTER NO **:** 810

FOTOĞRAF NO **:** 218-219

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Bardak

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 25.10.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 150.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:**

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 8,2cm

: Yükseklik: 10,2cm

: Dip Çapı: 5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

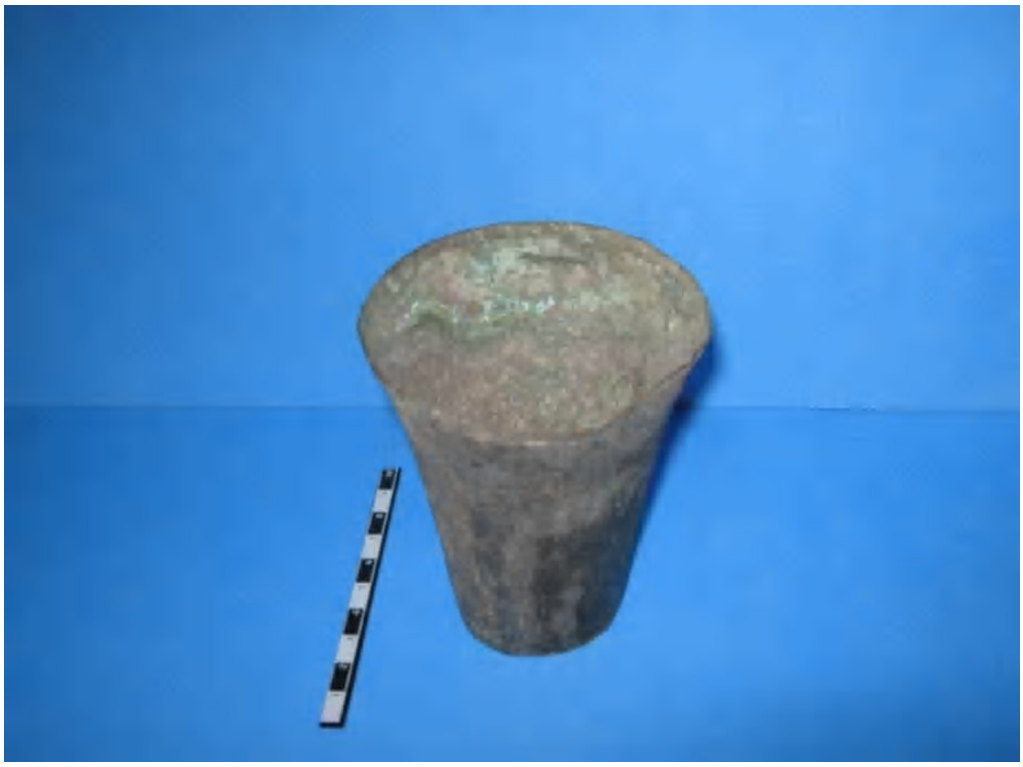
TANIM **:** Bakır olan bardak konik olup dipten ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-218-219).

Üzerinde hiçbir süslemesi bulunmamaktadır.

Günümüzde içi oldukça oksitlenmiş ve yıpranmıştır.

Fotoğraf-218: Katalog No: 72'deki bardağın genel görünüşü

Fotoğraf-219: Katalog No: 72'deki bardağın yandan görünüşü

KATALOG NO **:** 73

MÜZE ENVANTER NO **:** 811

FOTOĞRAF NO **:** 220-221

ÇİZİM NO **:** 59

ESERİN ADI **:** Pirinç Bardak

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 25.01.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 150.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 7cm

: Yükseklik: 10cm

: Dip Çapı: 5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Pirinçten olan bardak konik olup dipten ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-220-221).

Üzerinde kazıma süslemesi bulunur. Gövde de kubbeli bir cami, minaresi ve sütunlar resmedilmiştir (Fotoğraf-221).

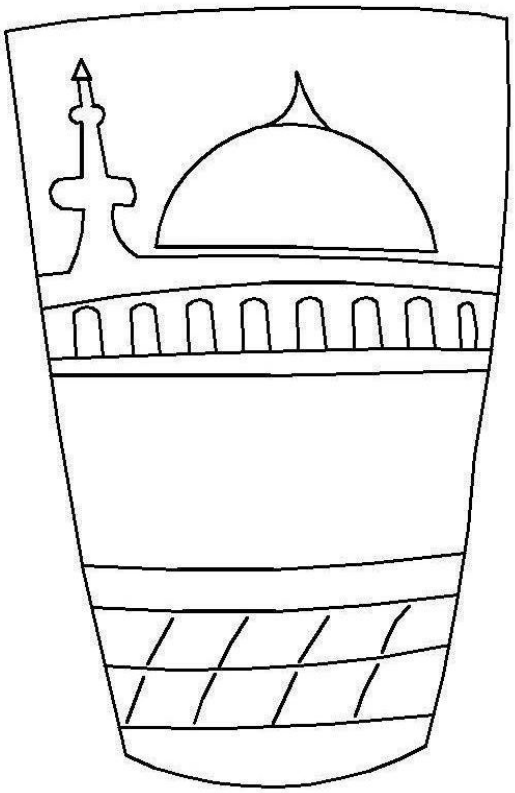
Günümüzde içi oldukça oksitlenmiş ve yıpranmıştır.

Fotoğraf-220: Katalog No: 73'deki bardağın genel görünüşü

Fotoğraf-221: Katalog No: 73'deki bardağın genel görünüşü

Çizim No:59'daki Bardağın Çizimi

KATALOG NO **:** 74

MÜZE ENVANTER NO **:** 859

FOTOĞRAF NO **:** 222-223-224

ÇİZİM NO **:** 60

ESERİN ADI **:** Pirinç Kapaklı bardak

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 05.11.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 200.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 9,2cm

: Yükseklik: Bardak: 8,9cm- Kapak: 7,3cm

: Dip Çapı: 7cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Pirinçten olan kapaklı bardak konik olup dipten ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-222).

Üzerinde kazıma süslemesi bulunur. Bardak dibinde asma yaprakları sıralanmıştır. Gövde de hayat ağacı bulunmaktadır. Hayat ağacını dalları ve yaprakları göğe doğru yükseltilmiştir. Hayat ağacı motifi kemer içerisine alınmış ve kemer köşelerinde de dal motifleri görülmektedir. Ağız kısmında aşağıdaki asma yaprakları tekrar edilmiştir (Fotoğraf-224).

Kapakta bardak gövdesinde görülen hayat ağacı burada da tekrarlanmış, topuz kısmına doğru dilimler oluşturulmuş ve tutma topuzu bulunur (Fotoğraf-223).

Günümüzde iyi durumdadır.

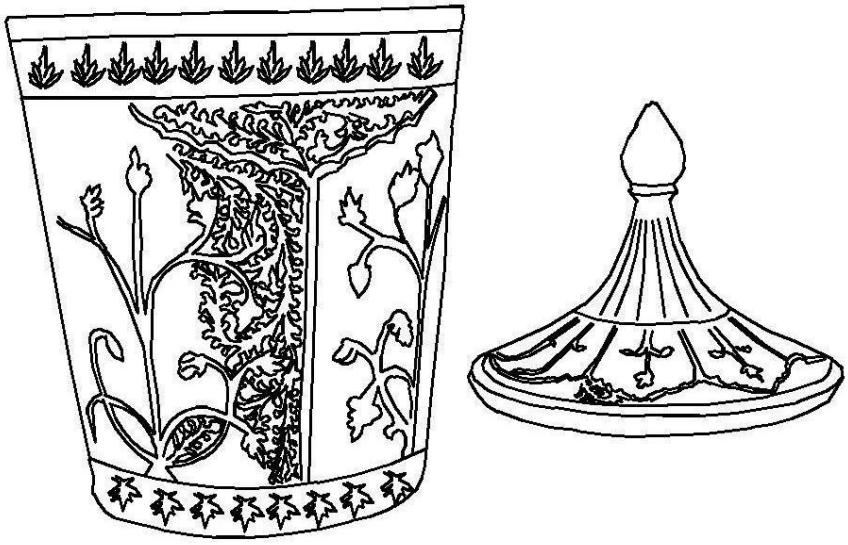
Fotoğraf-222: Katalog No: 74'deki bardağın genel görünüşü

Fotoğraf-223: Katalog No: 74'deki bardağın üstten görünüşü

Fotoğraf-224: Katalog No: 74'deki bardağın detay görünüşü

Çizim No:60'daki Bardağın Çizimi

7.16.ÇAYDANLIK

KATALOG NO **:** 75

MÜZE ENVANTER NO **:** 2619

FOTOĞRAF NO **:** 225-226-227

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Gümüş Çaydanlık

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 24.12.1990

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** İhsan ŞAHİNBAŞ tan 1.000.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Gümüş

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma – kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,8cm

: Yükseklik: 16,2cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Çaydanlık sadece üst olarak kullanılan demlik formundadır (Fotoğraf-221).

Çaydanlığın 4 ayağı bulunmaktadır, ayaklardan gövdeye geçilir, gövde ile kulp birbirine tutturulmuştur, kulp kısmında ise kıvrık şekilde üstte ve altta sivriltilmiştir (Fotoğraf-225-227).

Süslemeye oldukça fazla yer verilmiştir. Ayaklarda kabartma tekniği uygulanmıştır. Üzerinden gövdeye geçişte kazıma yöntemi ile süslemeye yer verilmiştir. Gövdede ki süslemede karşılıklı iki ‘C’ motifi ortada yer alır, onun çevresini ise çelenk gibi saran çiçeklerle, zincir motifi dolanmaktadır (Fotoğraf-227)

Günümüzde iyi durumdadır.

Fotoğraf-225: Katalog No: 75'deki çaydanlığın genel görünüşü

Fotoğraf-226: Katalog No: 75'deki çaydanlığın genel görünüşü

Fotoğraf-227: Katalog No: 75'deki çaydanlığın detay görünüşü

7.17.ÇAY SÜZGECİ

KATALOG NO **:** 76

MÜZE ENVANTER NO **:** 28

FOTOĞRAF NO **:** 228-229

ÇİZİM NO **:** 61

ESERİN ADI **:** Alüminyum Çay Süzgeci

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 04.01.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Burhan YENİCE bağış

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Alüminyum

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı:

: Yükseklik: 5cm

: Dip Çapı: 2,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Çay demlemek için yapılmış olan çay süzgeci çayın süzülmesi için yapılmıştır. Çay süzgeci içerisi açılır şekilde yapılmış olup iki kısımdan oluşmaktadır (Fotoğraf-228-229).

Çay süzgecinin alt ve üst kısmında çayın su içerisinde süzülmesini sağlamak için delikler yapılmıştır. Delikler tezini olarak damla motifine benzetilmiş ortada da tek bir delik bulunmaktadır (Fotoğraf-228-229).

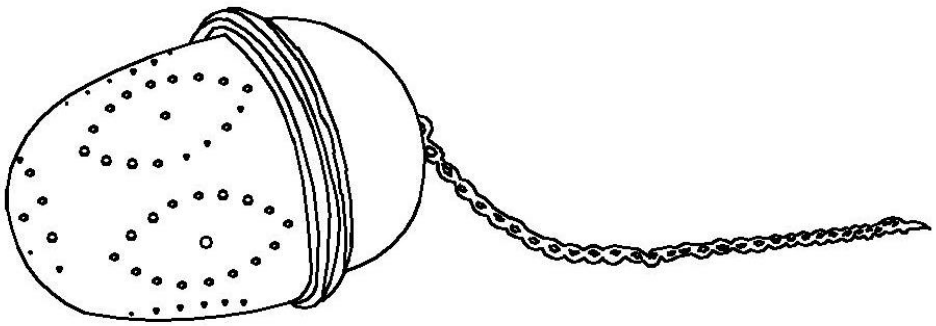
Üst kısmındaki delikler ise yıldız biçiminde yapılmış ortasında ise çaydanlığa sallandırmak için zincirle bağlanmıştır.

Fotoğraf-228: Katalog No: 76'daki çay yüzgecinin genel görünüşü

Fotoğraf-229: Katalog No: 76'daki çay yüzgecinin genel görünüşü

Çizim No:61'deki Çay Süzgecinin Çizimi

7.18.SEMAVERLER

KATALOG NO **:** 77

MÜZE ENVANTER NO **:** 1755

FOTOĞRAF NO **:** 230-231-232-233

ÇİZİM NO **:** 62

ESERİN ADI **:** Pirinç Semaver

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 02.05.1984

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Cemal YENİAY dan 10.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ:

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 12,7cm

: Yükseklik: 41,3cm

: Dip Çapı: 11cm

KİTABE **:** Latin harfleriyle CAMOPAEHOE ve altında Ermenice yazılar vardır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Semaver pirinçten yapılmış olup, 4ayaklı kare kaidelidir, ateş közlerinin dökülmesi için minik delikler açılmıştır. Haznesi silindirik formlu, musluk çevirici kolu lotus formunda yapılmıştır (Fotoğraf-230-231).

Baca kısmı 3 boğumdan oluşmaktadır. En tepede ise baca ağızında minik delikler vardır. İki yanda kulp bulunmakta kulplarda pirinçten olup devamında ellerin yanmaması için ahşap kulplar takılmıştır (Fotoğraf-231).

Üzerindeki amblemde yazılan yazı dışında süslemeye yer verilmemiştir (Fotoğraf-233).

Günümüze sağlam ulaşmıştır.

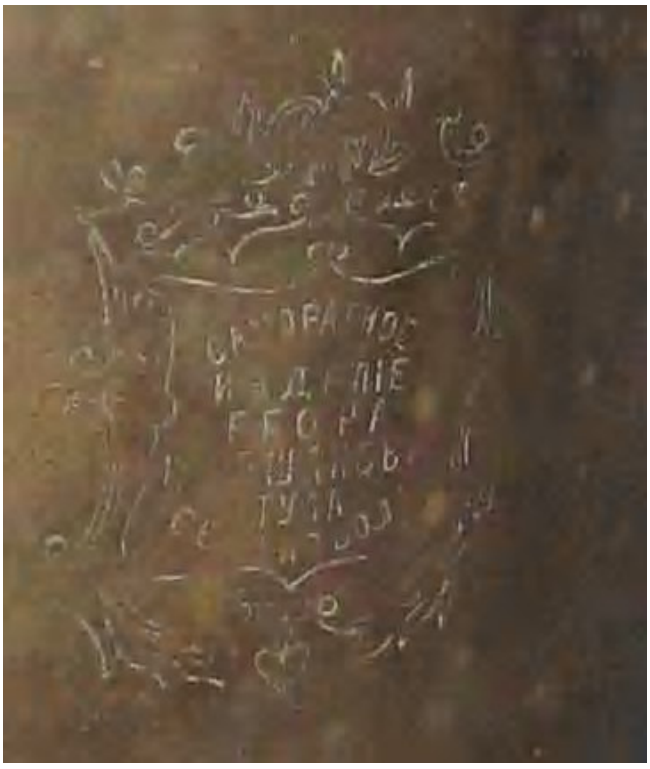
Fotoğraf-230: Katalog No: 77'deki semaverin genel görünüşü

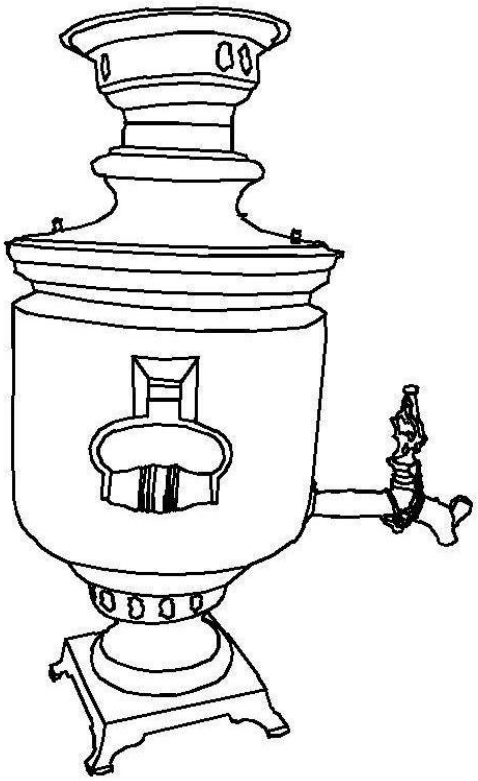
Fotoğraf-231: Katalog No: 77'deki semaverin genel görünüşü

Fotoğraf-232: Katalog No: 77'deki semaverin üstten görünüşü

Fotoğraf-233: Katalog No: 77'deki semaverin detay görünüşü

Çizim No:62'deki Semaverin Çizimi

KATALOG NO **:** 78

MÜZE ENVANTER NO **:** 1587

FOTOĞRAF NO **:** 234-235-236-237-238

ÇİZİM NO **:** 63

ESERİN ADI **:** Pirinç Semaver

MÜZEDEKİ YERİ **:** Alt kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 20.10.1981

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:**

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:**

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,3cm

: Yükseklik: 33cm

: Dip Çapı: 10cm

KİTABE **:** 8 daire içerisinde resimler ve yazılar vardır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Semaver pirinçten yapılmış olup, 4 ayaklı kare kaidelidir, ateş közlerinin dökülmesi için minik delikler açılmıştır. Haznesi silindirik formlu, musluk çevirici kolu muhtemelen kaybolmuştur. Baca kısmı tek boğumdan oluşmaktadır. Kapağı da bulunur. İki yanda kulp bulunmakta, fakat tek kulpu sağlam durumdadır, diğeri kaybolmuştur. Kulp pirinçten olup devamında elin yanmaması için ahşap kulp takılmıştır (Fotoğraf-234).

Üzerindeki resim ve yazılar sırayla 1. dairede Ermenice, 2. dairede mektup zarfı, 3. Dairede yine Ermenice yazı, 4. dairede insan büstü, 5. dairede kalkanlı ve kılıç çekmiş bir adam, 6. dairede yine Ermenice, 7. dairede karşılıklı bir kadın ve adam, 8. dairede ise yine Ermenice bir yazı vardır (Fotoğraf-238).

Fotoğraf-234: Katalog No: 78'deki semaverin genel görünüşü

Fotoğraf-235: Katalog No: 78'deki semaverin üstten görünüşü

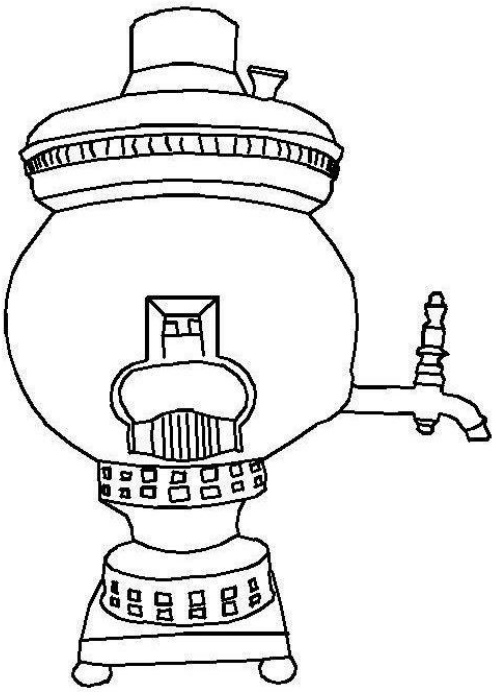
Fotoğraf-236: Katalog No: 78'deki semaverin detay görünüşü

Fotoğraf-237: Katalog No: 78'deki semaverin detay görünüşü

Fotoğraf-238: Katalog No: 78'deki semaverin detay görünüşü

Çizim No:63'deki Semaverin Çizimi

KATALOG NO **:** 79

MÜZE ENVANTER NO **:** 802

FOTOĞRAF NO **:** 239-240-241

ÇİZİM NO **:** 64

ESERİN ADI **:** Pirinç Semaver

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 25.10.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Satın alma 500

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 11cm

: Yükseklik: 36cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Semaver padişahı yazmaktadır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Semaver pirinçten yapılmış olup, 4 ayaklı kare kaidelidir, ateş közlerinin dökülmesi için minik delikler açılmıştır. Haznesi silindirik formlu, musluk çevirici kolu Lotus çiçeği formunda oluşturulmuştur. Baca kısmı 2 boğumdan oluşmaktadır. Kapağı da bulunur. İki yanda kulp bulunmakta, kulp pirinçten olup devamında elin yanmaması için ahşap kulp takılmıştır (Fotoğraf-239).

Semaver üzerindeki kapakta zincir daire içerinde çift başlı kartal görülür, yanında ise arapça semaver padişahı yazılıdır, onun yanında ise yapraklı dallar arasında aslan figürü yer alır. Onun üzerinde insan figürü ve üzerinde de tacı bulunmaktadır (Fotoğraf-240). Muslukta lotus çiçeği formunda çeviricisi vardır (Fotoğraf-241). Semaverin kapak kısmı daha fazla tahrip olmuştur.

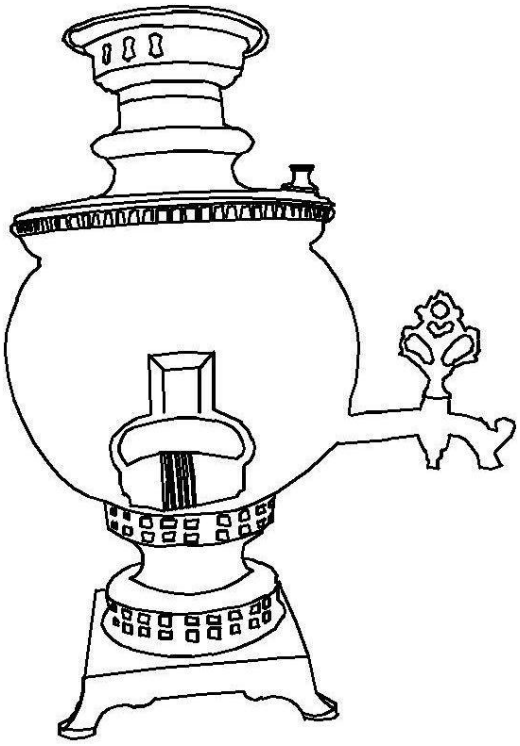
Fotoğraf-239: Katalog No: 79'daki semaverin genel görünüşü

Fotoğraf-240: Katalog No: 79'daki semaverin detay görünüşü

Fotoğraf-241: Katalog No: 79'daki semaverin detay görünüşü

Çizim No:64'deki Semaverin Çizimi

7.19.GÜĞÜM VE İBRİKLER

KATALOG NO **:** 80

MÜZE ENVANTER NO **:** 65

FOTOĞRAF NO **:** 242-243-244

ÇİZİM NO **:** 65

ESERİN ADI **:** Demir İbrik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 26.07.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Hacı ÇAKMAK tan bağış (Azizli köyü)

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04.2012

DÖNEMİ **:**

MADEN CİNSİ **:** Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Döküm

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 7cm

: Yükseklik: 21cm

: Dip Çapı: 8cm

KİTABE **:** 136 ve Ermenice yazılar.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Altta kısa bir kaide bulunmakta olup geniş bir gövdesi olan ibrik ağıza doğru daralmaktadır (Fotoğraf-242)

Gövde de tek bir bordürle süsleme oluşturulmuş, bordürün altında 136 sayısı ve Ermenice yazılar bir amblem içerisine alınmıştır (Fotoğraf-244) İbriğin emziği uzun olarak yapılmıştır. Kulp kısmı ise kırılmıştır (Fotoğraf-242-243).

Günümüzde yıpranmış halde bulunmaktadır.

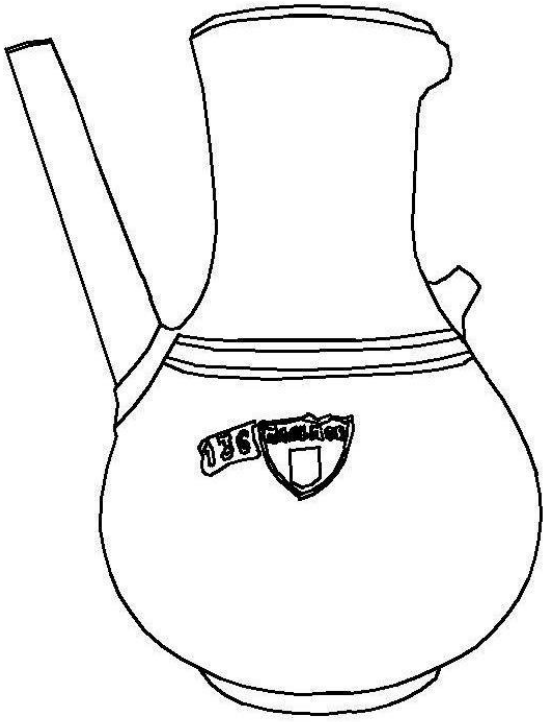
Fotoğraf-242: Katalog No: 80'deki ibriğin genel görünüşü

Fotoğraf-243: Katalog No: 80'deki ibriğin yandan görünüşü

Fotoğraf-244: Katalog No: 80'deki ibriğin detay görünüşü

Çizim No:65'deki İbriğin Çizimi

KATALOG NO **:** 81

MÜZE ENVANTER NO **:** 2087

FOTOĞRAF NO **:** 245-246

ÇİZİM NO **:** 66

ESERİN ADI **:** Demir İbrik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 25.03.1986

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 3000 Satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Döküm

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6cm

: Yükseklik: 22,7cm

: Dip Çapı: 8cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** İbriğin kaide kısmı olup geniş gövdesinden ağıza doğru daralmaktadır.

Emzik kısmı dar ve uzundur. Kulp ağızın bir iki santim altından başlayıp gövdeye tutturulmuştur (Fotoğraf-245-246).

Gövdeden ağıza doğru 3 bordür bulunur (Fotoğraf-245).

Günümüzde oldukça paslıdır.

.

Fotoğraf-245: Katalog No: 81'deki ibriğin genel görünüşü

Fotoğraf-246: Katalog No: 81'deki ibriğin üstten görünüşü

Çizim No:66'daki İbriğin Çizimi

KATALOG NO **:** 82

MÜZE ENVANTER NO **:** 2779

FOTOĞRAF NO **:** 247-248-249

ÇİZİM NO **:** 67

ESERİN ADI **:** Bakır İbrik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 13.11.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Rıza TEKİN den satın alma 50.000.000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6cm

: Yükseklik: 27,5cm

: Dip Çapı: 13cm

KİTABE **:** Hakkı İbrahim Paşa 1244 yazılıdır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kaide kısmı olup gövdesi ağıza doğru genişleyerek daralan ibrik su taşımak amaçlı yapılmıştır.

Üzerinde süslemeye yer verilmeyen ibriğin boyun kısmı iki boğumlu olup üzerinde kitabesi bulunmaktadır (Fotoğraf-249). Emzik kısmı uzun ve ibriğin boyunu geçmiştir. Kulp kısmı ise lehimle ağıza ve gövdeye tutturulmuştur (Fotoğraf-247-248).

Üzerinde kitabe hariç süslemeye yer verilmemiştir, kalaysızdır.

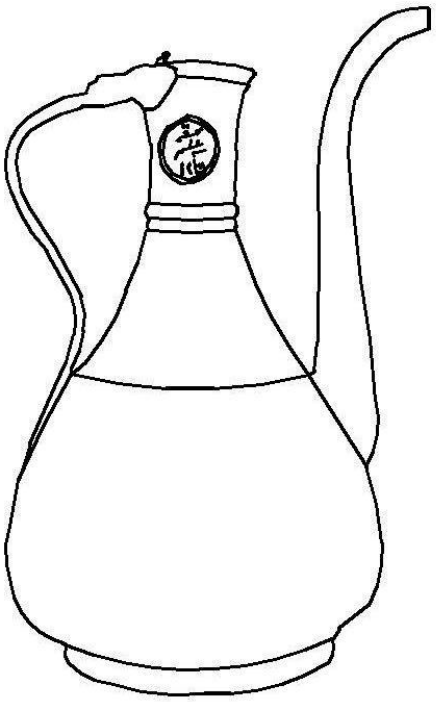
Fotoğraf-247: Katalog No: 82'deki ibriğin genel görünüşü

Fotoğraf-248: Katalog No: 82'deki ibriğin üstten görünüşü

Fotoğraf-249: Katalog No: 82'deki ibriğin detay görünüşü

Çizim No:67'deki İbriğin Çizimi

KATALOG NO **:** 83

MÜZE ENVANTER NO **:** 2780

FOTOĞRAF NO **:** 250-251

ÇİZİM NO **:** 68

ESERİN ADI **:** Bakır Güğüm

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 13.11.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Rıza TEKİN den 50.000.000

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,5cm

: Yükseklik: 35,5cm

: Dip Çapı: 14,5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kaide kısmı yüksekçe olup gövdeye yumuşak bir şekilde geçer, boyun kısmına doğru daralan güğüm su taşımak amaçlıdır (Fotoğraf-250).

Güğümün boyun kısmı silindirik ve üzerinde kapağı bulunmaktadır. Emzik kısmı dar olup kıvrımlıdır. Kulp boyun ve gövdeye lehimle tutturulmuştur (Fotoğraf-250-251).

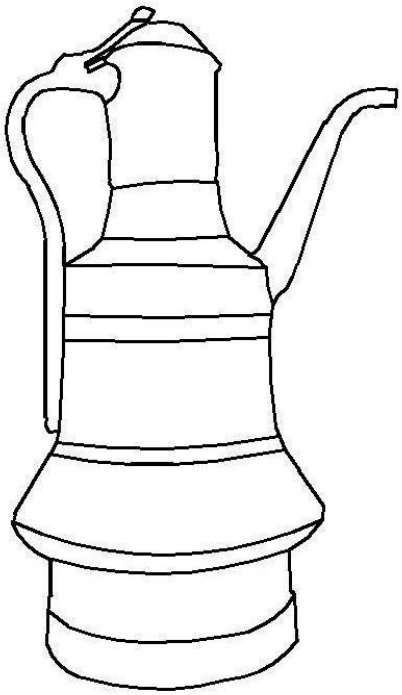
Üzerinde süslemeye yer verilmemiştir, kalayları oksitlenmiştir.

Fotoğraf-250: Katalog No: 83'deki güğümün genel görünüşü

Fotoğraf-251: Katalog No: 83'deki güğümün üstten görünüşü

Çizim No:68'deki İbriğin Çizimi

7.20.HAVANLAR

KATALOG NO **:** 84

MÜZE ENVANTER NO **:** 76

FOTOĞRAF NO **:** 252-253

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bronz Havan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 11.11.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Cumhuriyet İlk Okulu bağış

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Selçuklu

MADEN CİNSİ **:** Bronz

YAPIM TEKNİĞİ **:** Döküm

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 9,3cm

: Yükseklik: 8,7cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM: Havan küçük boyutlarda döküm tekniğiyle yapılmıştır.

Kaidesi bulunmayan havan gövdesinde burun şekilli çıkıntılar görülmektedir. Ağız ve gövde arası daraltılmış ağızı dışarı taşırılmıştır (Fotoğraf-252-253).

Havanın çıkıntılar dışında süslemesi yoktur.

Havan gövde altı tahrip olmuştur (Fotoğraf-252).

Fotoğraf-252: Katalog No: 84'deki havanın genel görünüşü

Fotoğraf-253: Katalog No: 84'deki havanın üstten görünüşü

KATALOG NO **:** 85

MÜZE ENVANTER NO **:** 752

FOTOĞRAF NO **:** 254-255

ÇİZİM NO **:** 69

ESERİN ADI **:** Pirinç Havan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 06.06.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Munire NAZLI bağışı

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 5,5cm

: Yükseklik: 7cm

: Dip Çapı: 4cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Havan küçük boyutlarda yapılmış olup kaide ve gövdeden oluşmaktadır.

Kaide kısmıyla gövde arası dar tutulmuş gövde ağıza doğru yumuşakça genişlemektedir. Ağız dışarı doğru açılmıştır (Fotoğraf-254-255).

Gövde kısmında şeritler halinde ince ve kalın bordürler bulunmaktadır. Kalın bordürlerin içerisinde yatay çizgi motifleri bulunmaktadır (Fotoğraf-254).

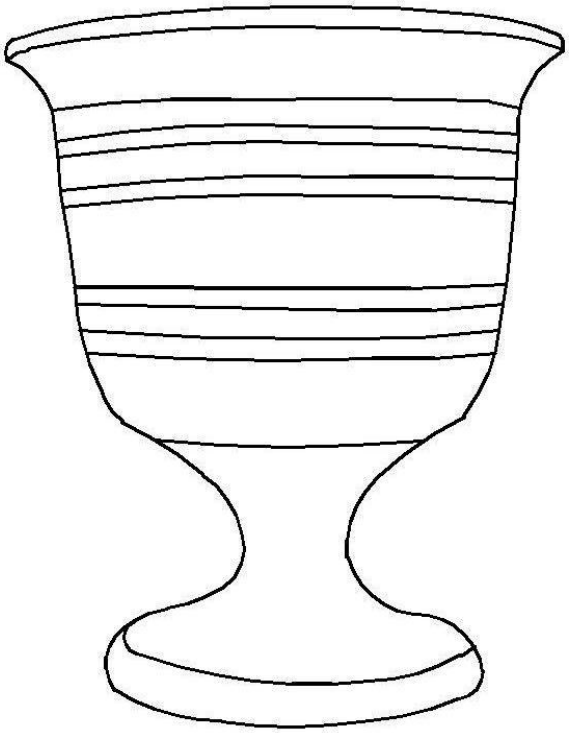
Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-254: Katalog No: 85'deki havanın genel görünüşü

Fotoğraf-255: Katalog No: 85'deki havanın genel görünüşü

Çizim No:69'daki Havanın Çizimi

KATALOG NO **:** 86

MÜZE ENVANTER NO **:** 2713

FOTOĞRAF NO **:** 256-257-258

ÇİZİM NO **:** 70

ESERİN ADI **:** Pirinç Havan

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 05.10.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Halil KOCAER den 40.000.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6cm

: Yükseklik: 6,2cm

: Dip Çapı: 5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM: Havan küçük boyutlarda yapılmış olup kaide ve gövdeden oluşmaktadır.

Havanın kaide kısmıyla gövde arası dar tutulmuş, gövde ağıza doğru yumuşakça genişlemektedir. Ağız dışarı doğru açılmıştır (Fotoğraf-256-257).

Gövde kısmında şeritler halinde kalın bordürler bulunmaktadır. Kalın bordürlerin içerisinde yatay çizgi motifleri bulunmaktadır (Fotoğraf-256).

Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

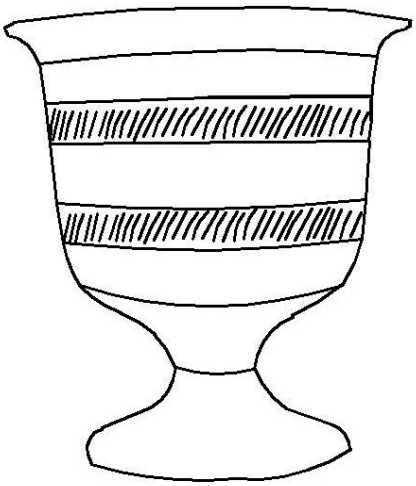
Fotoğraf-256: Katalog No: 86'daki havanın genel görünüşü

Fotoğraf-257: Katalog No: 86'daki havanın genel görünüşü

Fotoğraf-258: Katalog No: 86'daki havanın üstten görünüşü

Çizim No:70'deki Havanın Çizimi

7.21.ATEŞLİKLER

KATALOG NO **:** 87

MÜZE ENVANTER NO **:** 330

FOTOĞRAF NO **:** 259-260

ÇİZİM NO **:** 71-72

ESERİN ADI **:** Bakır Ateşlik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 30.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 25.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır-Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 8,5cm

: Kulp: 11,3cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** (Fotoğraf-254)..

Ateş alınması için küçük bir silindirik küreği bulunmaktadır. Ortası ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-259).

Kulp kısmı el yanmaması için uzun tutulmuş, kulpun ucunda ise baklava dilimi oluşturulmuştur. Kulp kısmı demirdendir (Fotoğraf-260).

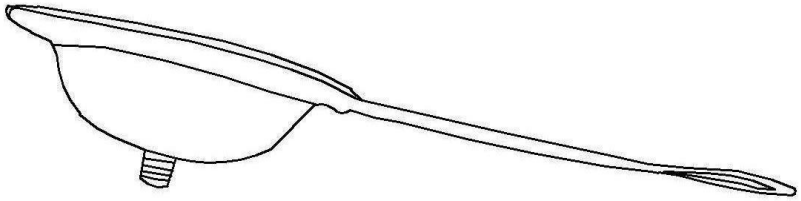
Üzerinde süslemeye yer verilmemiş, kap oksitlenmiş ve paslanmıştır.

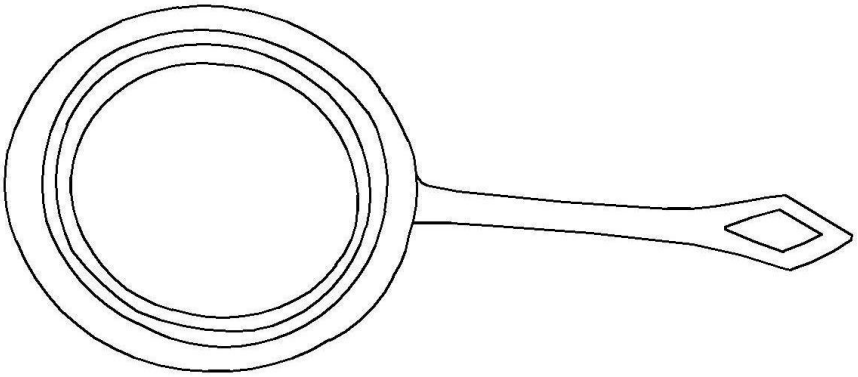
Fotoğraf-259: Katalog No: 87'deki ateşliğin genel görünüşü

Fotoğraf-260: Katalog No: 87'deki ateşliğin üstten görünüşü

Çizim No:71'deki Ateşliğin Çizimi

Çizim No:72'deki Ateşliğin Çizimi

KATALOG NO **:** 88

MÜZE ENVANTER NO **:** 331

FOTOĞRAF NO **:** 261-262

ÇİZİM NO **:** 73

ESERİN ADI **:** Bakır Ateşlik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 30.12.1977

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 25.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır-Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 8cm

: Kulp: 8,8cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Ateşlik derin gövdeli, geniş ağızlıdır (Fotoğraf-261-262).

Ateş alınması için küçük bir silindirik küreği bulunmaktadır. Ortası ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-262).

Kulp kısmı kısa tutulmuş, demirdendir. Kulpun ucunda ise kalp motifi oluşturulmuştur, kulpun ağıza perçinle oturtulduğu kısım dışa kıvrık olarak yapılmıştır (Fotoğraf-262).

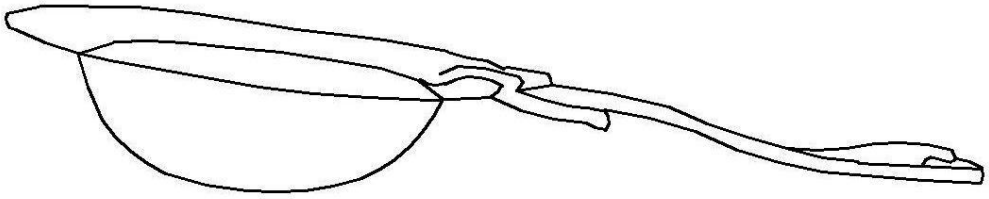
Üzerinde süslemeye yer verilmemiş, kap içerisinde delikler oluşmuş ve oksitlenmiştir.

Fotoğraf-261: Katalog No: 88'deki ateşliğin genel görünüşü

Fotoğraf-262: Katalog No: 88'deki ateşliğin üstten görünüşü

Çizim No:73'deki Ateşliğin Çizimi

KATALOG NO **:** 89

MÜZE ENVANTER NO **:** 566

FOTOĞRAF NO **:** 263-264

ÇİZİM NO **:** 74

ESERİN ADI **:** Bakır Ateşlik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 22.05.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 100.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 9cm

: Kulp: 10,5cm

: Dip Çapı: 5cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Altta kaidesi bulunan ateşliğin kaide ve gövde arası dar boğazlıdır (Fotoğraf-263).

Ağız kısmı geniş tutulmuş ve aşağı doğru sarkıtılmış yarım daire motifleri oluşturulmuştur (Fotoğraf-263).

Kulp kısmı ise kısa tutulmuş perçinle ağız kısmına oturtulmuş, baklava dilimi motifi ile sonlandırılmıştır (Fotoğraf-264).

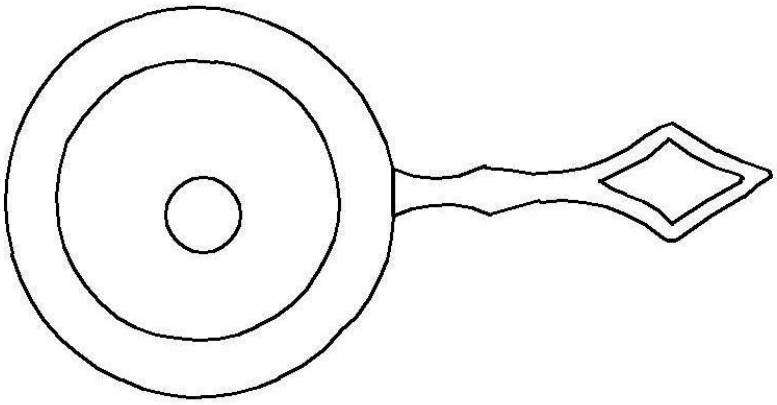
Üzerinde süslemeye yer verilmemiş ve oksitlenmiştir.

Fotoğraf-263: Katalog No: 89'daki ateşliğin genel görünüşü

Fotoğraf-264: Katalog No: 89'daki ateşliğin üstten görünüşü

Çizim No:74'deki Ateşliğin Çizimi

KATALOG NO **:** 90

MÜZE ENVANTER NO **:** 824

FOTOĞRAF NO **:** 265-266-267

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Bakır Ateşlik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya Deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 25.10.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 75.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 8,5cm

: Kulp: 10,7cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** …hac yazılıdır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** kaidesi olmayan ateşlik gövdeden ağıza doğru genişlemektedir (Fotoğraf-265).

Ağız geniş tutulmuş olup aşağı doğru sarkıtılmış olan yarım daire şekilleri bir nevi süslemeyi oluşturulmuştur (Fotoğraf-265).

Kulp kısmı kısadır ve baklava dilimi motifi ile sonlanmaktadır (Fotoğraf-266). Kulp kısmında ……hac yazmaktadır (Fotoğraf-267).

Kitabe dışında süslemeye yer verilmemiş ve oksitlenmiştir.

Fotoğraf-265: Katalog No: 90'daki ateşliğin genel görünüşü

Fotoğraf-266: Katalog No: 90'daki ateşliğin üstten görünüşü

Fotoğraf-267: Katalog No: 90’daki ateşliğin detay görünüşü

KATALOG NO **:** 91

MÜZE ENVANTER NO **:** 2723

FOTOĞRAF NO **:** 268-269

ÇİZİM NO **:** 75

ESERİN ADI **:** Bakır Ateşlik

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat dolap

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 05.10.2001

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Halil KOCAER den 30.000.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Bakır

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 9,2cm

: Kulp: 4cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Ateşliğin kaidesi yoktur. Gövde ağıza doğru genişlemektedir. Ağız geniş tutulmuş olup dışa taşırılmıştır (Fotoğraf-268-269).

Kulp kısmı kısadır ve tutmak için içe doğru kıvrıktır. Perçinle gövdeye oturtulmuştur (Fotoğraf-268).

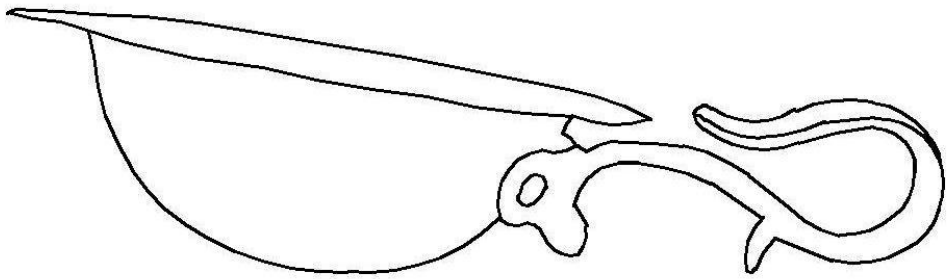
Günümüze gelmiş olan ateşlik oksitlenmiştir.

Fotoğraf-268: Katalog No: 91'deki ateşliğin genel görünüşü

Fotoğraf-269: Katalog No: 91'deki ateşliğin üstten görünüşü

Çizim No:75'deki Ateşliğin Çizimi

7.22.KAHVE TAVASI

KATALOG NO **:** 92

MÜZE ENVANTER NO **:** 2283

FOTOĞRAF NO **:** 270-271-272-273

ÇİZİM NO **:** 76

ESERİN ADI **:** Demir Kahve tavası

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:**

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:**

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 14,5cm

: Kulp: 49cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Tava kısmı derin olarak oluşturulmuştur, ortası dışa doğru bombeli yapılmıştır (Fotoğraf-270-271).

Tavanın kulp kısmı oldukça uzun tutulmuş, üzerinde üç boğum bulunmakta ilk iki boğumda 8 tane çivi ile tutturulmuş sarkıtları bulunmaktadır (Fotoğraf-272-273). Kulpun uç kısmına doğru tekrar bir boğum daha yapılmıştır.

Üzerinde süslemeye yer verilmemiş, paslanmış ve tava kısmı ağzı tahrip olmuştur.

Fotoğraf-270: Katalog No: 92'deki kahve tavasının üstten görünüşü

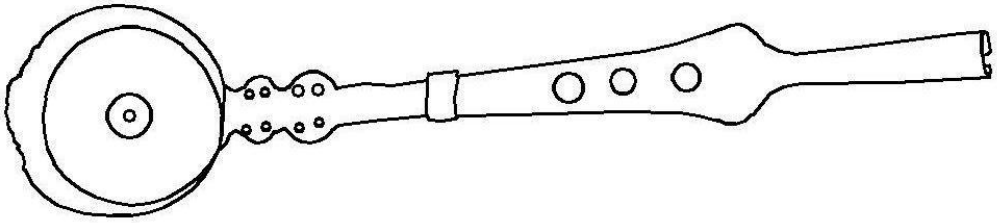
Fotoğraf-271: Katalog No: 92'deki kahve tavasının genel görünüşü

Fotoğraf-272: Katalog No: 92'deki kahve tavasının detay görünüşü

Fotoğraf-273: Katalog No: 92'deki kahve tavasının detay görünüşü

Çizim No:76'daki Kahve Tavasının Çizimi

7.23.BIÇAKLAR

KATALOG NO **:** 93

MÜZE ENVANTER NO **:** 1099

FOTOĞRAF NO **:** 274-275

ÇİZİM NO **:** 77

ESERİN ADI **:** Pirinç Bıçak

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 01.03.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Ankara Etnografya Müzesi

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı:

: Uzunluk: 17cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bıçak meyve bıçağı formundadır.

Kabza kısmı boynuzdan yapılmıştır. Ağız kısmında keskin olan taraf uca doğru sivriltilmiş, keskin olmayan kısım düzdür. Bıçak ve kabza kısmı çivilerle tutturulmuştur (Fotoğraf-274-275).

Üzerinde süslemeye yer verilmemiştir.

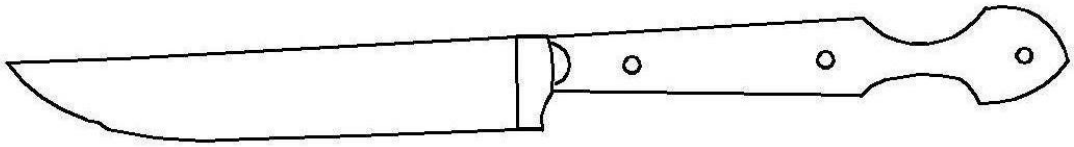
Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-274: Katalog No: 93'deki bıçağın genel görünüşü

Fotoğraf-275: Katalog No: 93'deki bıçağın genel görünüşü

Çizim No:77'deki Bıçağın Çizimi

KATALOG NO **:** 94

MÜZE ENVANTER NO **:** 1104

FOTOĞRAF NO **:** 276-277

ÇİZİM NO **:** 78

ESERİN ADI **:** Pirinç Bıçak

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 01.03.1979

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Ankara Etnografya Müzesi

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı:

: Uzunluk: 15,2cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Bıçak meyve bıçağı formundadır.

Bıçağın kabzası ağızına göre uzundur ve kabzası boynuzdan yapılmıştır. Ağız kısmında keskin olan taraf uca doğru sivriltilmiş, keskin olmayan kısım düzdür. Bıçak ve kabza kısmı madeni bir parça ile tutturulmuştur (Fotoğraf-276-277).

Üzerinde süslemeye yer verilmemiştir.

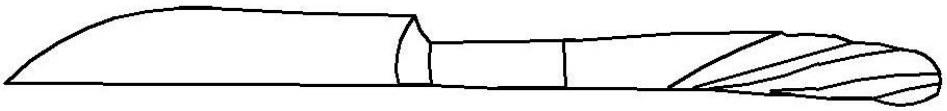
Günümüze sağlam olarak gelmiştir.

Fotoğraf-276: Katalog No: 94'deki bıçağın genel görünüşü

Fotoğraf-277: Katalog No: 94'deki bıçağın genel görünüşü

Çizim No:78'deki Bıçağın Çizimi

7.24.KAŞIKLAR

KATALOG NO **:** 95

MÜZE ENVANTER NO **:** 2484

FOTOĞRAF NO **:** 278-279-280-281-282

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Gümüş Çay kaşığı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 27.12.1989

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** A. M. G. M'nin 844 sayılı emri ile devir

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Osmanlı

MADEN CİNSİ **:** Gümüş

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kabartma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 1,5cm

: Uzunluk: 9,5cm

: Kulp: 8cm

KİTABE **:** Tuğranın üzerinde reşad yazılıdır, tuğranın altında sene 3 yazılıdır. Kaşığın arkasında ise Darabe fi konstantiniye yazılıdır.

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kaşık gümüş ten olup, küçük boyutlarda yapılmış ve üzerinde reşad yazdığı için paradan bozma çay kaşığı olabilir (Fotoğraf-278).

Kaşık arkasında arapça yazılar çevresinde yıldızlar ve ön yüzünde tuğra çevresinde yıldızlar dolanmaktadır (Fotoğraf-280-281).

Kaşık ve sapı birbirine lehimle birleştirilmiştir. Sapı sarmal şekilde olup tel kadar incedir (Fotoğraf-282).

Günümüzde iyi durumdadır.

Fotoğraf-278: Katalog No: 95'deki çay kaşığının genel görünüşü

Fotoğraf-279: Katalog No: 95'deki çay kaşığının üstten görünüşü

Fotoğraf-280: Katalog No: 95'deki çay kaşığının detay görünüşü

Fotoğraf-281: Katalog No: 95'deki çay kaşığının detay görünüşü

Fotoğraf-282: Katalog No: 95'deki çay kaşığının detay görünüşü

KATALOG NO **:** 96

MÜZE ENVANTER NO **:** 1532

FOTOĞRAF NO **:** 283-284

ÇİZİM NO **:** 79

ESERİN ADI **:** Pirinç Kaşık

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 04.02.1981

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** Çayıralan'dan bağış

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Pirinç

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

KİTABE **:** Yok

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 6cm

: Uzunluk: 20,4cm

: Kulp:14cm

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kaşığın ağız kısmı konik şekilde oluşturulmuş, kulp kısmı önce genişleyen sonra daralan sonra yeniden genişler şekilde yapılmıştır (Fotoğraf-283).

Üzerinde kulp kısmı hariç süslemeye yer verilmemiştir. Kulp kısmı üzerinde kalp motifi oluşturulmuştur (Fotoğraf-283).

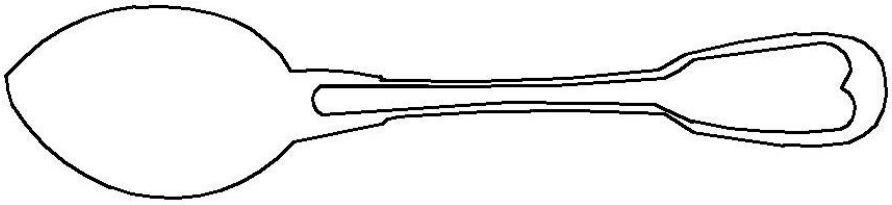
Günümüzde oldukça yıpranmış şekilde bulunmaktadır.

Fotoğraf-283: Katalog No: 96'daki kaşığın genel görünüşü

Fotoğraf-284: Katalog No: 96'daki kaşığın genel görünüşü

Çizim No:79'daki Kaşığın Çizimi

KATALOG NO **:** 97

MÜZE ENVANTER NO **:** 2494

FOTOĞRAF NO **:** 285-286-287-288-289

ÇİZİM NO **:** 80

ESERİN TÜRÜ : Gümüş Kaşık

MÜZEDEKİ YERİ **:** Etnografya deposu

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ **:** 23.05.1990

MÜZEYE GELİŞ ŞEK. **:** Kemalettin YILDIRIM dan 260.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:**

MADEN CİNSİ **:** Gümüş

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:** Kazıma

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: cm8

:Uzunluk: 22cm

: Kulp: 14cm

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Kaşık gümüşten yapılmış olup ağız kısmı dar olup kulpa doğru genişler şekildedir, kulp kısmı incelip sonra genişleyen şekilde oluşturulmuştur (Fotoğraf-285-286).

Kulpta ok uçları görülmektedir. Kulpun geniş kısmının arka yüzünde Arapça harfler görülmektedir (Fotoğraf-288).

Kulpun ön yüzünde zülfüarusların içerisinde ok uçları ve yine Arapça harfler görülmektedir (Fotoğraf-289).

Ağızın arka kısmında ise rumi, palmet ve lotus çiçeklerinden motifler oluşturulmuştur (Fotoğraf-287).

Gümüş kaşık oksitlenmiştir.

Fotoğraf-285: Katalog No: 97'deki kaşığın genel görünüşü

Fotoğraf-286: Katalog No: 97'deki kaşığın genel görünüşü

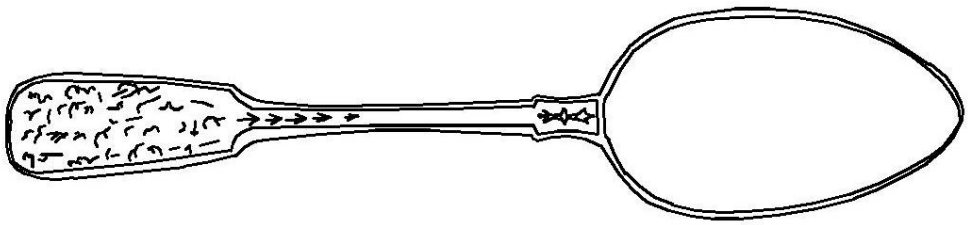
Fotoğraf-287: Katalog No: 97'deki Lengerin detay görünüşü

Fotoğraf-288: Katalog No: 97'deki kaşığın detay görünüşü

Fotoğraf-289: Katalog No: 97'deki kaşığın detay görünüşü

Çizim No:80'deki Kaşığın Çizimi

7.25.SOFRA ALTLIĞI

KATALOG NO **:** 98

MÜZE ENVANTER NO **:** 838

FOTOĞRAF NO **:** 290-291-292

ÇİZİM NO **:**

ESERİN ADI **:** Demir Sofra altlığı

MÜZEDEKİ YERİ **:** Üst kat mutfak

MÜZEYE GELİŞ TARİHİ : 05.11.1978

MÜZEYE GELİŞ ŞEK **:** 250.000 satın alma

İNCELEME TARİHİ **:** 12.04. 2012

DÖNEMİ **:** Cumhuriyet

MADEN CİNSİ **:** Demir

YAPIM TEKNİĞİ **:** Dövme

SÜSLEME TEKNİĞİ **:**

ÖLÇÜLERİ **:** Ağız çapı: 52cm

: Yükseklik: 21,5cm

: Dip Çapı:

KİTABE **:** Yok

BUGÜNKÜ DURUMU **:** Sağlam

TANIM **:** Altı kollu olan sofra altlığı demirden yapılmış olup açılıp kapanabilir şekilde oluşturulmuştur (Fotoğraf-290-291).

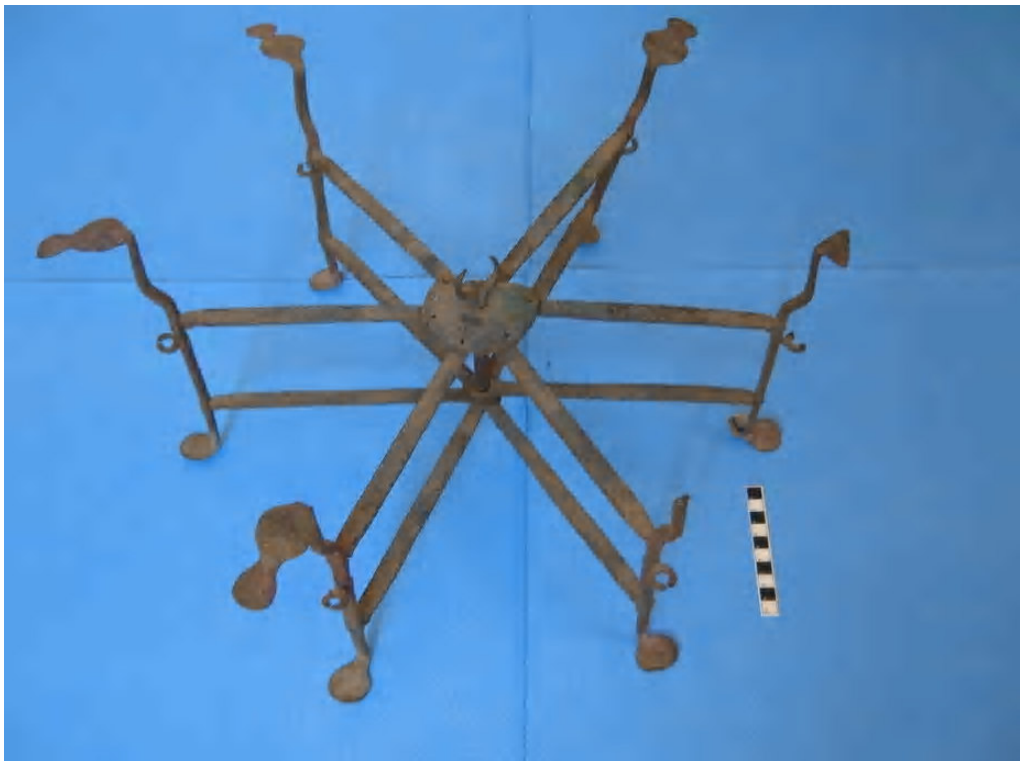
Ayak kısımları bulunan altlığın sofra oturtulması için üstte de ayaklar bulunur (Fotoğraf-291).

Süslemeye yer verilmemiştir.

Demir altlık günümüzde paslanmıştır.

Fotoğraf-290: Katalog No: 98'deki sofra altlığının genel görünüşü

Fotoğraf-291: Katalog No: 98'deki sofra altlığının genel görünüşü

Fotoğraf-292: Katalog No: 98'deki sofra altlığının üstten görünüşü

8.DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

8.1. DEĞERLENDİRME

Değerlendirme bölümünde yaklaşık 2000 eser arasından seçtiğimiz 98 eserin müzedeki bu günkü durumları, müzeye nasıl geldikleri, türleri, formları ve süslemesi hakkında bilgi verilecektir.

8.1.1. Eserlerin Müzeye Gelişleri ve Giriş Biçimleri

Katalog bölümünde ele aldığımız örnekler, envanter kayıtlarına göre ilgili müzeye 20.yy da kazandırılmıştır. Bunun nedeni müzenin 1935 te faaliyete geçmiş olmasıdır.

Müzeye kazandırılmış bu eserler, satın alınma ve bağış yoluyla elde edilmiştir. 74 tanesi satın alınma, 11'i bağış, 7 tanesi A. M. G. M'den, 2 tanesi de Ankara Etnografya Müzesinden getirilmiştir.

8.1.2. Eserlerin Müzede Bulunuş Şekilleri ve Bugünkü Durumları

Araştırma kapsamına alınan eserlerden sadece 98 tanesi incelenmiştir. İlgili müzede yer alan çok sayıdaki eser içinden, katalog bölümüne alınarak incelenen örneklerin seçimi yapılırken, bezemeli ve madeni özelliklerine göre sağlam eserlerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Örneklerin çoğu günümüze gelebilmiş olmasına rağmen yıpranmış, tamir görmüş, oksitlenmiş ve kararmışlardır.

Eserler müze içerisinde yer darlığından dolayı çoğu depoda ve dolaplarda muhafaza edilmektedir, eserlerin belli dönemlerde silinip tozları alınması gerekirken depoda olması yıpranmalarına sebep olmuştur. Az sayıda mutfak eşyası üst kat mutfakta teşhir edilmiştir.

8.1.3. Eserlerin Türleri ve Formları

8.1.3.1. Türler

Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesi'nde bulunan yaklaşık 2000 eser arasından eleme yapılarak katalog bölümüne alınan eserler, tür ve form açısından çeşitlilik göstermektedirler.

İncelenen eserler lenger, sahan, tas, kapak, mücver tavası, kevgir, sitil, kulplu kazan, sini, kahve değirmeni, tepsi, cezve, kahve fincan ve fincan zarfları, fincan tabağı, bardak, çaydanlık, çay süzgeci, semaver, güğüm ve ibrikler, havanlar, ateşlikler, kahve tavası, bıçak, kaşık, sofra altlığı gibi yirmi beş türü kapsamaktadır.

Eserler, gündelik hayatta kullanılan mutfak eşyalarından oluşmaktadır. Seçilen eserler arasında lengerler, sahanlar taslar, siniler, kahve fincan ve fincan zarfları, semaverler, ibrikler, havanlar, ateşlikler ve kahve değirmenleri en kalabalık grubu oluşturur.

8.1.3.2. Formlar

Çalışmamızda, çoğunluğu mutfak eşyalarından oluşan kap-kacak türü eserler form açısından Anadolu'nun diğer bölgeleri ile büyük benzerlik gösterir. Bunlar farklı isimlerle anılsalar dahi, Anadolu'nun her yerinde benzer işlevler için kullanılmışlardır.

Kataloğumuzun ilk sırasındaki lengerler bakırdan yapılmış olup, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlıdır. Tek parça bakır levhadan, dövme tekniği ile yapılan eserler, küçük (Fotoğraf-42) ve büyük boy lengerler (Fotoğraf-33), olmak üzere ikiye ayrılır.

Lengerler bölgelere göre; lengeri, ilengeri, mertebani, tabansıra gibi isimlerle anılırlar.[139] Lengerler, düz dipli, daire gövdeli, dışarı açılan geniş ağız kenarlı olarak yapılmışladır.

Sahanlar ise Sahan düz dipli, derin gövdelidir. Sahan zeminden yukarı doğru yükseltilmiş muhtemelen yemek sunumu amacıyla yapılmıştır. Yayvan yemek kaplarından biri olan sahanlar, Anadolu'da lengerlerden sonra kullanımı en yaygın olan kap türlerinden birisidir. Kapaklı sahanların (Fotoğraf-77-78) yanı sıra kapaksız sahan

[139] Karpuz, "Konya Lengerleri", Sanatsal Mozaik Dergisi, Cilt 2, Mayıs 1997, s.38-43.

(Fotoğraf-71-72) örneklerinin de mevcut olduğu sahanlar, bölgelere göre, sahın, sagın, davan, sehen gibi isimler alırlar.[140]

Taslar, birbirlerine benzer formları göstermektedir. Küçük olan alçak kaideli yuvarlak gövdeli taslar tabak olarak kullanılırken (Fotoğraf-96,98) Büyük formlardaki taslar daha çok çorba ve yemek pişirmede kullanılmaktadır (Fotoğraf-89,105). İncelenen tas örneklerinin göstermiş oldukları bu formlar, Anadolu'da en sık karşılaşılan formlarıdır.

İncelenen diğer bir eser ise halk arasında sitil, bakraç gibi adlarla söylenen eser, yuvarlak dipli, şişkin karınlı, yüksek boyunlu ve yayvan ağızlı bir formdadır. Kulp kısımları sonradan eklenerek tutturulmuştur(Fotoğraf-124). Genellikle su taşımak süt sağmak için kullanılmaktadır.

Anadolu'nun bütün yörelerinde aynı adla söylenen sinilerin tamamında, daire gövdeli, dışa doğru açılan ağızlar ve kenarları hafif yükseltilmiş formdadır katalogda da aynı formlar görülür. (Fotograf-132, 136, 138).

Türk mutfağında oldukça fazla görülen eşyalardan biride ibriktir. İbrik el yıkamak abdest almak için kullanılır. Bazen düz bazen yuvarlak boyunlu, dar gövdeli, dar boyunlu kulplu ve emziklidirler (Fotoğraf-242,247). Anadolu da ibrikler kaide, gövde, boyun, kapak, emzik ve kulp olarak farklılık gösterirler. Güğüm örneğimiz ise tabanı kaideli geniş karınlı dar boyunlu tek kulplu su, süt, koymaya yarayan bir kap türüdür (Fotoğraf-250).

Farklı bir örnek olarak karsımıza çıkan, mücver tavasının, çukur bölümleri vardır. Bu çukur bölümler mücver yahut yumurta pişirmek için yapılmıştır (Fotoğraf-114-115). Bombeli dipli, yuvarlak gövdeli ve düz ağızlı bir form sergilemektedir.

Kataloğumuzun diğer örnekleri ise bardaklardır. Form olarak birbirine benzeyen bardaklar düz dipli, yukarıya doğru genişleyen formda, yuvarlak gövdeli ve düz ağızlıdır (Fotoğraf-250).

Diğer örneğimiz ise; kevgirdir 2 tür kevgir katalog yapılmıştır. Biri kaşık kevgir ince uzun saplı, delikli gövdelidir (Fotoğraf-123), diğeri Yozgat halkının ilistir olarak

[140] Karpuz, "Anadolu Mutfaklarında Kullanılan Bakır Kaplar ve Osmanlı Dönemi Örnekleri", Türkler Ansiklopedisi, Ankara 2002, Cilt12, s.429.

adlandırdığı kevgirdir (Fotoğraf-121). Kevgirlerin asılmak için yapılmış halka kulpları mevcuttur.

Havanlar, dairesel kaideli, yukarıya doğru genişleyen, silindirik gövdeli dışa dönük ağız kısmı ile kendine özgü bir forma sahiptir (Fotoğraf-254, 256). Fakat farklı bir olarak karşımıza çıkan döküm havan (Fotoğraf-252) vardır. Döküm havanın dışa taşırılmış burun şeklinde bölümleri vardır.

Tepsiler ise yiyecekleri takdim etmek için sunulan kaplardır. İncelediğimiz tepsilerin ikisi dışında diğerleri dikdörtgen formdadır. Dikdörtgen tepsilerin hepsinde göbek kısımlarında yoğun süslemeye yer verilmiştir (Fotoğraf-161,165). Dairesel formdaki tepsiler ise daha küçük boyutlardadır birinde yine yoğun süsleme ortada (Fotoğraf-175), diğerinde ise tepsinin ağız kısmına yakın yerdedir (Fotoğraf-173).

Kahve değirmenleri ise çekirdek durumundaki kahveyi öğütmeye yarar. Silindirik, uzun ince gövdeli, çekme kolludurlar (Fotoğraf-147,149,157).

Cezveler kahve pişirmeye yarayan saplı küçük mutfak eşyalarındandır. Kataloğumuzdaki cezveler katlanabilir kulplu ve uzun kulplu olarak ikiye ayrılır. Katlanan kulp çok yer tutmasını da önlemek içindir. (Fotoğraf-190).

Semaverler ise 4ayaklı kare kaidelidir, ateş közlerinin dökülmesi için minik delikler açılmıştır. En tepede bacaları vardır. İki yanda kulp bulunmakta kulplarda ellerin yanmaması için ahşap kulplar takılmıştır (Fotoğraf-230,231).

Katalogdaki kahve fincan ve fincan zarfları birbirinden farklılık göstermektedir. Kahve fincanları kaidesiz olup dipten ağıza doğru genişler şekilde ve kulpludurlar (Fotoğraf-192,198). Kahve fincan zarfları ise genellikle kaideli olup, üzerinde deliklerle, süslemesi oldukça fazladır (Fotoğraf-195,201,204), telkâri olarak yapılan 2 fincan zarfı ise oldukça farklı bir örnek olarak karşımıza çıkar (Fotoğraf-207).

Katalog 69-70 deki fincan tabakları aynı formda olup Anadolu'nun her yerinde görülen tabaklara benzemektedir. Dairevi gövdeli, çukur fincanlık kısımlarından oluşur (Fotoğraf- 212,214).

Ateşlikler ise ateş alınması için küçük bir silindirik küreği bulunan ortası ağıza doğru genişleyen (Fotoğraf-259), kulp kısmı el yanmaması için uzun tutulmuş, kulpun ucunda ise genellikle baklava dilimi oluşturulmuştur. Kulp kısmı demirdendir (Fotoğraf-260).

Çoğunluğu kaidesiz olan ateşliklerin sadece biri kaideli ve yüksek tutulmuştur (Fotoğraf-263).

İncelediğimiz eserler arasında bıçaklarda bulunmaktadır. Ağız kısmında keskin olan taraf uca doğru sivriltilmiş, keskin olmayan kısım düzdür. Bıçak ve kabza kısmı madeni bir parça ile tutturulmuştur, meyve bıçağı formundadırlar (Fotoğraf-274,276).

Katalog 95, 96, 97 deki kaşıklar birbirinden oldukça farklı olup çay kaşığı muhtemelen paradan bozma olarak yapılmıştır ağız kısmı reşad parası tutma yeri ise telin kıvrıltılmasıyla oluşturulmuştur (Fotoğraf-280). Katalog 96 da ki kaşık ise sade ve süslemesizdir (Fotoğraf-283). Katalog 97 de ki kaşık ise oldukça süslü ve üzerinde duaların bulunduğu bir kaşıktır (Fotoğraf-285,287).

Kataloğumuzda tek olarak incelenmiş örnekler arasında kulplu kazan, çaydanlık, çay süzgeci, kahve tavası ve sofra altlığı bulunmaktadır. Kısaca formlarından bahsedecek olursak Kulplu kazan zeminde gövdeye doğru daralıp sonra gövdeden tekrar ağıza doğru genişlemektedir ve iki kulpu olduğundan dolayı çoğu bölgede kulplu kazan olarak anılmaktadır (Fotoğraf-130).

Çaydanlık demlik formunda oluşturulmuş ayaklı, emzik gövde ve kulp bölümünden oluşur (Fotoğraf-225).

Çay süzgeci üzerinde delikleri olan çayın süzülmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Anadolu'da farklı tipte çay süzgeçleri olabilir bazıları çaydanlık içi bazıları ise bardak süzgeçleridir. Burada incelediğimiz örnek çaydanlık içi çay süzgeçlerine örnektir (Fotoğraf-228).

İncelediğimiz bir diğer örnek ise kahve tavasıdır. Tava kısmı derin olarak oluşturulmuştur, ortası dışa doğru bombeli yapılmıştır (Fotoğraf-270). Tavanın kulp kısmı oldukça uzun tutulmuş, üzerinde üç boğum bulunmakta ilk iki boğumda 8 tane çivi ile tutturulmuş sarkıtları bulunmaktadır (Fotoğraf-272,273).

En son olarak da incelediğimiz örnek sofra altlığıdır. Sofra altlıkları konusunda pek fazla inceme yoktur, fakat bizim kataloğumuzda bulunan sofra altlığı 6 kollu olup açılıp kapanabilir şekilde oluşturulmuştur (Fotoğraf-290-291). Ayak kısımları bulunan altlığın sofra oturtulması için üstte de ayaklar bulunur (Fotoğraf-291).

8.1.4. Malzeme

İncelediğimiz eserlerin 64 tanesi bakır, 21 tanesi pirinç, 6 tanesi demir, 5 tanesi gümüş, 1 tanesi bronz, 1tanesi de alüminyum malzemeden yapılmıştır.

Bu eserlere bakıldığında en fazla kullanılan malzemenin bakır olduğu görülmektedir. Bunun bazı nedenleri vardır. Birincisi ekonomik şartlar, ikincisi ise bakırın bol ve kolay islenebilir oluşudur. Böylece ucuz ve bol olan bakırın diğer madenlere tercih edilmesinin nedeni daha iyi anlaşılmaktadır.

8.1.5. Yapım ve Süsleme Teknikleri

8.1.5.1. Yapım Teknikleri

İncelediğimiz eserlerin yapımında dövme ve döküm teknikleri olmak üzere başlıca iki teknik kullanılmıştır. Bunların yanı sıra emzik, kulp, ayak ve tutamak gibi gövdeden ayrı olarak yapılmış olan ek kısımlarının gövdeyle bağlantı yerlerinde lehim, kaynak, perçin kullanılmıştır.

Dövme Tekniği

Anadolu'da bakırın yapım malzemesi olarak kullanıldığı eserlerin çoğunda olduğu gibi, araştırmamızda yer alan örneklerde de dövme tekniği tercih edilmiştir. İncelediğimiz eserlerin 93 tanesi dövme tekniği kullanılmıştır.

Dövme tekniği ile yapılan kaplarda, çukurlama (Çökertme) ve toplama (Yükseltme) metotları olmak üzere iki yöntem kullanılmıştır. Bunlardan lenger, sini, tas gibi sığ ve geniş ağızlı kaplar genellikle çukurlama yöntemi badya, güğüm, ibrik gibi yüksek ve derin kap formlarına sahip eserler ise toplama metoduyla yapılmıştır.[141]

Döküm Tekniği

İncelediğimiz eserler arasında 2 demir döküm ibrik (Fotoğraf-242,245), 1 tane de bronz döküm havan (Fotoğraf-252) bulunmaktadır. Döküm tekniği, kısa sürede ve çok sayıda eserin yapılmasına uygun olduğu gibi, aynı kalıbın kullanılması durumunda, benzer form ve süsleme özellikleri taşıyan eserlerin üretilmesini de sağlayan bir tekniktir. Genellikle döküme elverişli olan demir, pirinç ve bronzun kullanıldığı eserlerin yapımında tercih edilmiştir.

---

[141]Dövme tekniği hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Gündağ Kayaoğlu, "Bakır Kap Yapım Teknikleri I, Dövme tekniği", Folklor ve Etnografya Araştırmaları, İstanbul, 1984, s.215-265.

8.1.5.2. Süsleme Teknikleri

Eserlerin süslemelerinde, diğer bölge örneklerinin süslemelerinde olduğu gibi genellikle kazıma başta olmak üzere kabartma ve telkâri teknikleri de kullanılmıştır. Bazı eserlerde hem kabartma hem de kazıma tekniği birlikte uygulanmıştır (Fotoğraf-163,168,225).

Kazıma Tekniği

Örneklerin genelinde uygulanan bir tekniktir. 98 eserin 80 inde rastlanılan bu teknik daha çok bakır (Fotoğraf-133) ve pirinç (Fotoğraf-112) gibi dövme tekniğine yatkın, eserler üzerine uygulanmıştır. Örnekler üzerinde yapılan bitkisel ve geometrik süslemeler genellikle, kazıma tekniği kullanılarak yapılmıştır.

Kabartma Tekniği

Katalog bölümünde yer alan örneklerden 16 tanesinin süslemesinde bu teknik kullanılmıştır. Yüksek kabartma ve alçak kabartma tekniği ile yapılmışlardır (Fotoğraf-176,196) gibi.

Telkari Tekniği

İnce altın ya da gümüş telleri bir yüzey veya üç boyutlu nesne oluşturacak biçimde, çeşitli desenler oluşturarak, henüz ısıyla edindiği plastik niteliği kaybetmeden işleme tekniğidir. Bazen de delik işi olarak karşımıza çıkmaktadır (Fotoğraf-206,209).

8.1.6. Süsleme

Kaplar üzerindeki bezemeler genellikle merkezi kompozisyonlar seklinde düzenlenmiş ve bir merkez etrafında veya kabın esas görünen bölgelerinde yer alır. Bezeme kuşakları, madalyonlar ve değişik bordürlerle sınırlandırılmıştır. Eserler üzerinde görülen bitkisel, geometrik, yazı ve figürlü süslemeler farklı yoğunlukta işlenmiştir. Tüm yüzeyi süslemeli eserlerin yanı sıra belli aralıklarla da süslemeli eserler oluşturulmuştur.

8.1.6.1. Bitkisel Süsleme

İncelemiş olduğumuz eserlerde bezeme programına alınan kapların gerek ana süsleme kuşaklarında gerekse bordürlerinde en fazla kullanılan ögelerin başında bitkisel motifler gelmektedir.

Stilize kıvrık dal, lotus, palmet, lale, nar, çiçek(rozet), ağaç, vb. motifler, örneklerde en çok kullanılan bitkisel unsurlardır. Katalog düzeni içinde el aldığımız örneklere sırasıyla bakacak olursak; ilk önce lengerlerde genellikle göbek kısmı bezemeliler (Fotoğraf-6,16) iki tanedir diğerlerinin ise ortasında süsleme yoktur. Stilize çiçek selvi yaprağı olan lengerler (Fotoğraf-8,13,16,23,30,37,40,43) Stilize kıvrık dal, selvi yaprağı olanlar ise (Fotoğraf-10,26,37,40,43).

Sahanlardaki süslemeler ise genellikle sahanın ağız kısmındaki kirpiklerin içerisindeki yıldız motifidir(Fotoğraf-49,52,73).

Tasların süslemeleri genellikle yoktur fakat katalog 95 de gül motifi yer alır. Katalog 32 de zincirlerle oluşturulmuş üçgenler görülür. Katalog 102 de ise çintemaniler yer almaktadır. Katalog 109 da incelediğimiz tas da ise selvi motifi ve üçgenler yer alır.

Kapak olarak en önemli süsleme ise katalog 37 de ki kapağın süslemesidir. Asıl süsleme 8 köşede oluşturulmuş tıpkı başak motifine benzer süslemedir, burada kıvrık dallar, rumiler bulunmaktadır. Kalın bordürlerle bu 8 ayrı başak birbirinden ayrılır. En üstte ise çiçek motifi ile sonlanmaktadır (Fotoğraf-113). Kapağı tutmak için 2 karşılıklı rumi'den tutma yeri yapılmıştır. Rumi'nin ortasında büyük birleştiği kısımda ise küçük bir delik oluşturulmuştur (Fotoğraf-112).

Sitilin süslemesinde ise dipte sırasıyla büyük çiçek motifi, dallar ve selvi yaprağı sıralanmıştır. Onun üzerinde ince bir bordür, arada örgü motifi sonrasında yine ince bordür onun üzerinde ise zikzak motifi vardır (Fotoğraf-127-128). Boğumların üzerine de yine zikzak motifleri tekrar edilmiştir. Zikzakların içlerine çizikler atılmıştır.

Sinilerin süslemelerinde ise genelde göbek kısımlarında çiçek ve rozetler vardır (Fotoğraf-133,139). Siniler oldukça tezini olarak yapılmış selvi yaprakları salbekli şemseler uygulanmıştır (Fotoğraf-133,140). Katalog 46 da ise süslemede daha ileri giderek vazoda çiçek motifi oluşturulmuştur.

Tepsilerde ise süslemede çeşitlilik görülmektedir. Katalog 53-54 de benzer süslemelere yer verilmiştir. Tepsinin ortası ve kenarları oldukça süslemelidir lotus çiçeği, stilize çiçekler, karanfil, gül ve yaprak motiflerinden oluşan tekli demetler yerleştirilmiştir. 6 köşede de bu demetlerden bulunmaktadır (Fotoğraf-161,165). Tepsilerin kenarındaki süsleme ise kabartmalı olarak uygulanmış, C kıvrık dalları içerisinde çiçek motifi görülmektedir. Kenarlardan kulplara geçişte Rumilerle geçiş yapılmıştır.

Katalog 58 deki cezve üzerinde bulunan süslemede ise oldukça çeşitlidir. Ağızın altındaki dipte çiçek motifi yer alır (Fotoğraf-179), Kulp'un altındaki dipte ise ay yıldız vardır (Fotoğraf-178). Yan tarafta ise Arapça 'm' ve 'd' harfleri bulunur (Fotoğraf-177).

Fincanlarda ise katalog 62 de gül motifleri, katalog 63 de ise kıvrık dal motifleri görülmektedir (Fotoğraf-194,198). Fincan zarflarında ise rumi, palmet, stilize çiçekler, kıvrık dallar ve yapraklar karmaşık şekilde oluşturulmuştur. Telkari olan fincan zarflarında ise çiçek ve yapraklar uygulanmıştır.

Fincan tabaklarında ise katalog 69-70 de Ağız kısmına doğru gül motifleri ve yaprakları kabartma olarak yapılmıştır (Fotoğraf-212,214).

Katalog 71,73 de gövde de kubbeli bir cami, iki yanında minaresi ve sütunlar üzerinde kemerler resmedilmiştir. Kubbe üzerinde hilali, minarelerinde ise pencereler görülmektedir (Fotoğraf-216,221). Katalog 74 de ise bardak dibinde asma yaprakları sıralanmıştır. Gövde de hayat ağacı bulunmaktadır. Hayat ağacını dalları ve yaprakları göğe doğru yükseltilmiştir. Hayat ağacı motifi kemer içerisine alınmış ve kemer köşelerinde de dal motifleri görülmektedir. Ağız kısmında aşağıdaki asma yaprakları tekrar edilmiştir (Fotoğraf-224). Kapakta bardak gövdesinde görülen hayat ağacı burada da tekrarlanmış, topuz kısmına doğru dilimler oluşturulmuş ve tutma topuzu bulunur.

Çaydanlığın bitkisel süslemesi ise gövdede ki süslemede karşılıklı iki 'C' motifi ortada yer alır, onun çevresini ise çelenk gibi saran çiçekler görülmektedir (Fotoğraf-227).

Katalog 79 da ki bitkisel süsleme ise musluktadır, lotus çiçeği formunda çeviricisi vardır (Fotoğraf-241).

Katalog 97 de ise kulpun ön yüzünde zülfüarusların içerisinde ok uçları görülmektedir (Fotoğraf-289). Ağızın arka kısmında ise rumi, palmet ve lotus çiçeklerinden motifler oluşturulmuştur (Fotoğraf-287).

8.1.6.2.Geometrik Süsleme

Farklı ögelerden oluşan geometrik süslemeler, bazen tek basına, bazen de figür, yazı ya da bitkisel bezemeyle bir arada kullanılmıştır.

Şemse lengerlerde ana motif olarak görülür. Altı lengerin dördünde şemse motifi ana bezeme elemanı olarak kullanılmıştır. İçleri bitkisel dolgulu atlamalı olarak yarım ve

tam semseler seklinde görülmektedir (Fotograf-8,13,30,37,40,43). Semse motifleri Hz. Muhammed'i ve O'nun dünyanın güneşi olduğunu simgelediği belirtilir.[142]

Sinilerde, ağırlıklı olarak Mühr-ü Süleyman motifi görülür (Fotoğraf-134,139). Farklı şekildeki bezemelerle desteklenen Mühr-ü Süleyman motifi, sinilerin merkezinde yer almaktadır. Mühr-ü Süleyman her ne kadar Süleyman Peygamber'in adının ve gücünün simgesi ise de, bazı tarikatlar tarafından Hz.Muhammed'in sembolü olarak da kabul edilmektedir. Mühr-ü Süleyman'ın içinde, onunla bütünleşmiş olarak kullanılan rozet(güller) gezegenler[143] ile çokluk içinde birlik anlamını simgelemektedir.[144]

Katalog 33 deki çorba tasında ise silindirlerden oluşan bir bordür kuşağı bulunmaktadır (Fotoğraf-102).

Kahve değirmenlerinde geometrik süsleme genellikle gövde de olup bordürler içerisinde zincir motiflerinden oluşurlar (Fotoğraf-153,159).

8.1.6.3. Yazı

Sahibini ve tarihini açıklayıcı bilgi amaçlı yazı bulunmaktadır. Sahip ve tarih yazıları olarak(Fotoğraf-27,69,70,102,135,141,238,249,267) bilinir. Osmanlı arması kahve değirmenin üzerinde görülür (Fotoğraf-156). Semaverlerde de armaların içlerinde yazılara rastlanılmıştır (Fotoğraf-233,238). Katalog 95 deki çay kaşığında tuğra ve arapça yazılar vardır (Fotoğraf-280-281). Katalog 97 de ise kaşığın ön yüzündeki tutma yerinde arapça yazılar görülmektedir yazılardan dolayı dua kaşığı olduğu düşünülmektedir. (Fotoğraf-288).Yazıların tamamı kazıma tekniği ile işlenmiştir.

8.1.6.4.Figürlü Süsleme

Örnekler üzerindeki bezeme konuları arasında, İslam dininde kıymetli maden kullanımı gibi tasvir yapımı da yasak olarak düşünüldüğünden olsa gerek figürlü bezemeye çok az yer verilmiştir.

Figürlü süsleme olarak fincan zarfında karşımıza çıkan kemer içerisine alınmış bir bina ve vazo içerinde gördüğümüz çiçek demetidir. (Çift başlı kartal motifine de benzemektedir (Fotoğraf -196-197).

---

[142]Semra Ögel, Anadolu'nun Selçuklu Çehresi, İstanbul 1994, s.98.
[143]Mustafa Kara, "Gül Risalesi", Dergah, sayı 67,İstanbul 1995, s.9-10.
[144]Gönül Öney, Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları Ankara 1978, s.22.

Diğer figürlü süsleme ise semaverlerde karşımıza çıkmaktadır. Katalog 78 de semaverin gövdesinde dördüncü sıradaki daire içerisinde insan başı görülür (Fotoğraf-238). Katalog 79 da ise yine semaverin kapak bölümünde zincir daire içerinde çift başlı kartal ve çiçek demetinin içerisinde aslan figürü yürür vaziyette ve üzerinde de taç bulunmaktadır (Fotoğraf 240).

Erken İslam ve Selçuklu döneminde de karşılaştığımız hayvan figürleri madeni eserler üzerinde de kullanılmıştır.

8.2. KARŞILAŞTIRMA

Tez kapsamında yapılan bu çalışmada, Hasan Süzer Etnografya Müzesi'nde bulunan daha çok günlük hayatta kullanılan, mutfak kapları incelenmiştir. Çoğu eser form, teknik ve süsleme bakamından, Anadolu'nun diğer yörelerindeki benzer örneklerle birçok ortak özelliklere sahiptirler.

Detaylı olarak incelediğimiz bu madeni eserleri kataloğumuzdaki eserlere göre, Anadolu'nun diğer yörelerindeki örneklerle karşılaştıracak olursak;

İncelediğimiz eserler arasındaki lengerler yayvan ve derinliği az, kenarları geniş olan ve içine pilav gibi susuz yemekler konan servis kaplarıdır. Hiçbir zaman pişirmek amaçlı değildirler. Düz dipli, daire gövdeli, yayvan ve dışarı açılan geniş ağız kenarlı olan lengerler mevcut yayınlarda ve incelediğimiz örneklerde görüleceği üzere form açısından benzerlik göstermektedir.

Bu tür kapların yöresel olarak söyleniş şekilleri vardır; Lengeri (Aksaray, Bursa, Ürgüp, Çerkeş, Avşar, Dinar), İlenger (Güllüce-Gümüşhane-Amasya – Gaziantep-Ankara - Nigde), Tabansıra (Kandıra-Kocaeli), Mertebani (Diyarbakır- Afyon-Antalya).[145] Lengerlerin tamamı bakırdan dövme tekniği ile yapılmış ve kazıma tekniği ile bezenmiştir. Yapılan bezemeler, birbirleri ile benzerlik içindedir. Bezeme kompozisyonlar; genellikle merkezi kompozisyonlar seklindedir. Bazen kabın tüm yüzeyi bezenirken, bazen de kenar kısımda motiflerin atlamalı olarak yerleştirilmesiyle oluşan kompozisyonlar görülür. Belirli motiflerle oluşturulan bitkisel, geometrik ve yazıya da yer verilmiştir. Kullanılan en belirgin motifler çarkıfelek motifi, semseler, selviler, narlar, laleler ve stilize edilmiş kıvrık dallar vardır.

[145] H. Zübeyr Kosay, "Türkiye Halkının Maddi Kültürüne Dair Araştırmalar, II", Türk Etnografya Dergisi, Sayı 2, 1957, s.7–28.

Çalışmamızda yer alan katalog:3,5,8,10,12,13,14 deki lengerlere baktığımızda (fotoğraf-8,13,23,30,37,40,43) birbiriyle benzerlik göstermektedir. Katalog:11 deki lenger diğerlerinden oldukça farklıdır. Katalog:4 teki lenger (Fotoğraf-10) Kayseri müzesindeki lengerle [146] benzerlik içerisindedir. Yine katalog: 3,5,10,12,13,14 deki lengerlerle Gaziantep Hasan süzer müzesindeki lengerlerin üzerinde ki şemse motifleri benzerdir.[147] Şemse motiflerinin görüldüğü yine Elazığ müzesindeki lenger, Malatya müzesindeki lenger ve Gaziantep müzesindeki lengerlerle de benzerlik göstermektedirler[148] Katalog:11 deki lengerle (Fotoğraf-32) Denizli yöresindeki lengerin [149] kabartmaları birbirine benzemektedir. Lengerlerde kullanılan motiflere Elazığ'da yapılan eserler üzerinde de rastlıyoruz.[150]

Katalog bölümünde incelediğimiz bir diğer örneklerimiz ise sahanlardır. Derinlikleri fazla olmayan daire gövdeli, kenarları yayvan yemek kaplarıdır. Sahanlar kapaklı ve kapaksız olmaktadır. Değişik yörelerde farklı adlarla anılmaktadırlar. Bunlar arasında çentikli, kirpikli, kirtikli, fırtırlı, fırfırlı adlarıdır.[151] Kirpikli sahanlar olarak adlandırdığımız sahanlar (Fotoğraf-47,50,60,64,67,72,75) Kayseri müzesindeki kirpikli sahan[152] Denizli yöresindeki kirpikli sahan[153] kirpiklerinden dolayı benzer özellik göstermektedirler. Kataloğumuzdaki sahanlardan kapaklılarına örnek verecek olursak (Fotoğraf-47,50,64,67) Tokat'taki bakır sahanlarla benzerdir.[154] Kenarlarında girinti çıkıntı yapılarak oluşturulmuş sahanlara örnekler ise (Fotoğraf-78,84) Gaziantep Hasan Süzer Müzesindeki sahana benzemektedir.[155]

Bir diğer eserimiz taslardır. İçine sulu yemekler konulan derin gövdeli kaplardır. Anadolu'da yaygın olarak kullanılan tasların yöreye göre farklı isimleri vardır. Badiye (Rize, Erzincan, Erzurum), badıya (Kars, Gaziantep), beden (Ankara), çınık (Kelkit, Gümüşhane), sükre (Malatya), usgura (Trabzon), üsküre (Kemah, Pulur, Elazığ, Erzincan, Sivas, Divriği, Havza, Samsun, Şebinkarahisar, Giresun, Elazığ, Adana,

[146]H. Selda Dilmaç, "Kayseri Etnografya Müzesinde Bulunan Madeni Mutfak Eşyaları" Erciyes Üniversitesi FEF, Kayseri 2005 (Yayımlanmamış Lisans Tezi), s.36.
[147]Ağce Leventoğlu, s.196-201.
[148]Karpuz, Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni kullanım Eşyaları (18-20.yüzyıl), s.137, 144, 147.
[149]Sözer, s.293.
[150] F. Memişoğlu, "Harput Bakırcılığı", Türk Etnografya dergisi, Sayı 13,İstanbul, 1973, s.41,42,43.
[151] Karpuz, Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni kullanım Eşyaları (18-20.yüzyıl), s.324.
[152] Dilmaç, s.32.
[153] Sözer, s.500.
[154] H.Örcün Barışta, Türk El Sanatları, Kültür BakanlığıYayınları, Ankara 1998, s.100.
[155] Ağce Leventoğlu, s.187..

Bursa, Urfa, Tekirdağ, Muğla, Erzurum, Diyarbakır, Kütahya, Konya, Ahlat, Bitlis, Eskişehir, Merzifon, Amasya)[156]

Kataloğumuzdaki taslar arasından katalog:30 olan tas (Fotoğraf-94) ve Katalog:34 deki (Fotoğraf-104) tas Kayseri Etnografya Müzesindeki taslarla[157] ve Denizli taslarıyla [158]aynı formdadırlar.

Kataloğumuzdaki bir diğer örnek ise sitildir (Fotoğraf-124). Rize'deki sitillere form bakımdan benzemektedir.[159] Yine Denizli yöresindeki sitillere de benzemektedirler[160]

Önemli bir grup eserimiz ise sinilerdir. Sini, üstüne yerleştirilen yemek sahanlarıyla aynı anda birçok kişinin etrafına oturarak, yemek yiyebildiği daire gövdeli, ince kenarlı servis sunma ve taşıma kabıdır. Sininin büyüklüğü ailenin kişi sayısına göre değişiklik gösterir. Eskiden düğün, tören ve davetlerde "divan veya meydan sinisi" adı verilen büyük ebatlı siniler kullanılırdı. Siniler, misafirlerin önüne de çıkartılan kaplar olduklarından üzerleri değişik şekillerden oluşan motiflerle süslenirdi.[161]

Katalog: 44,46,47 deki siniler (Fotoğraf-38-132-144) göbek süslemesi açısından hepsi de 6 kollu yıldız motifindedirler. Süsleme özellikleri açısından birbirine benzerler. Anadolu'nun hemen hemen her yöresinde kullanılan sinilerin süslemesinde, merkezi kompozisyonun ortasında yer alan Mühr-ü Süleymanlı göbek, iç içe daireler ve bunların etrafında rozetli güllü bordürler, en dıştaki, tığ-ışık huzmesi bordürü gibi motifler görülür. Çok kollu yıldız Hz Muhammedi, Mühr-ü Süleyman'ın Süleyman peygamberin adının ve gücünün simgesi olmakla birlikte kötülükleri önleyici anlamı olduğu da kabul edilmektedir. Etrafındaki bitkisel süslemeler ise ölüm sonrası yaşamı, cenneti simgeler. Bütünüyle göbekte yer alan ışınsal motifler hayatı ve Hz Muhammedi, şemse güneşi temsil ediyor olmalıdır. Dünya nimetleri ve zevklerinin sergilendiği siniler üzerinde yer alan bu motiflerin insana ölümden sonraki gerçek dünyayı unutmamasını, hatırlatmayı amaçladığı düşünülebilir.[162]

---

[156] Koşay, s.7-28.
[157] Dilmaç, s.50,52.
[158] Sözer, s.527.
[159] Örcün Barışta, s.100.
[160] Sözer, s.428.
[161] Başak, s.151.
[162] Karpuz, Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni kullanım Eşyaları (18-20.yüzyıl), s.328.

Katalog: 46 daki sini ile (Fotoğraf-132) Konya sinisi,[163] Denizli sinisi[164] süslemeleri açısından birbirlerine çok benzemektedir. Her üçünde de ortada mührü Süleyman vardır. Dışındaki süslemeler ise salbekli şemse, selvi, ve vazodan çıkan çiçek demetidir. Merkezinde Mühr-ü Süleyman motifi bulunan örneklerle benzerlik içinde olan diğer örnekleri ise, Gaziantep Hasan Süzer Etnografya Müzesinde[165], Tokat sinisinde görülmektedir.[166]

İncelediğimiz esereler arasında cezveler de bulunmaktadır. Katalog: 59,60 daki cezvelerle (Fotoğraf-182,186) Kayseri Etnografya Müzesindeki cezve[167] form açısından oldukça benzemektedir.

Katalog bölümünde ele aldığımız bir diğer grup eser de ibriklerdir. Kendine özgü formları ve süslemeleri ile yakın bir geçmişe kadar hemen her evde en az birer tane örneğinin yer aldığı yuvarlak, küre ya da düz gövdeli, kapaklı, uzun, dar ve zarif boyunlu, emzikli bir kap türüdür. İncelediğimiz eserler arasındaki 2 ibrik hantal ve bodurdur (Fotoğraf-242,245), fakat Çanakkale güğümü[168] örneği ile benzer özellikler taşımaktadırlar. Katalog:82 deki ibrik örneği (Fotoğraf-247) Anadolu'nun çoğu yerinde görülmektedir. Örneğin Kastamonu güğümü[169] olarak geçen ibrik form açısından birbirlerine benzemektedirler. Denizli örneğindeki Armut biçimli ibrik ve Acem ibriği de[170] benzer örnekler arasındadır. Katalog:83 deki güğüm ise (Fotoğraf-250) Kayseri örneğindeki güğüm ile [171] bire bir benzer özellikler göstermektedir.

Bir diğer çalışmamız ise tepsilerdir. Çeşitli büyüklükte dikdörtgen veya dairesel formda olabilirler. Kulplu ya da kulpsuz olabilen tepsiler çay kahve ikramı gibi içeceklerin sunumunda kullanılmaktadırlar. Dikdörtgen planlı tepsilere örnek verecek olursak katalog:53,54 deki (Fotoğraf-161,165) Konya'daki tepsi[172] örneğine benzemese de karşılaştırma yapmak için iyi bir örnektir.

---

[163] Zuhal Bezirci "Konya'da Bulunan Bakır İşçiliği Ürünü Eserler ve Konya İli Bakır İşçiliğinin Bugünkü Durumu" Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 2001 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.317.
[164] Sözer, s.244.
[165] Ağce Leventoğlu, s.202.
[166] Oktay Belli,-İ. Gündağ Kayaoğlu, Anadolu'da Türk Bakırcılık Sanatının Gelişimi, İstanbul 1993, s.192.
[167] Dilmaç, s.53.
[168] Örcün Barışta, s.100.
[169] Örcün Barışta, s.100.
[170] Sözer, s.444.
[171] Dilmaç, s.24.
[172] Bezirci, s.142.

Başka bir katalog örneğimiz ise içme suyunun taşınması ve içilmesi için kullanılan bardaklardır. Daha çok misafir servislerinde kullanılan üzeri işlemeli su bardakları çoğu zaman tepsiler ile takım olarak üretilir. Daha küçük ebatlarda olanları ise zemzem servisinde kullanılan bu bardakların sürahi takımlarında bulunmaktadır. Katalogdaki bardaklarımız birbirinden farklıdır, yalnızca katalog:216,221 üzerinde cami mimarisi işlenmiştir.(Fotoğraf-216,221) Konya örneğindeki bardakla[173] form bakımından benzeyip süsleme açısından benzememektedirler.

Diğer mutfak ürünleri ise kevgirlerdir. Katalog:40'daki kevgirle (Fotoğraf-121) Denizli örneğindeki kevgirin[174] form ve süsleme olarak aynı özellikte olduğu görülmektedir. Katalog:41 deki kevgir örneği ile Konya[175], Denizli[176] ve Beypazarı[177] örnekleriyle benzer özellikler taşımaktadır.

Fincan zarfları ise fincanların içine konularak taşındığı fincan içerisindeki kahvenin soğumasını engellemek ve el yanmasını engellemek için yapılmış mutfak kaplarındandır. Kataloğumuzdaki örneklerimiz çeşitlilik göstermektedir. Katalog:63,65,66'daki fincan zarfları Kayseri örneğindeki fincan zarfı[178] Denizli yöresindeki fincan zarfları[179] ile benzerlik göstermektedir. Telkari tekniği ile yapılmış olan katalogdaki farklı fincan zarflarına ise pek rastlanılmamaktadır.

Kataloğumuzda bulunan havanlar ise iki farklı türdendir. Birincisi Selçuklu dönemine ait havandır. Dökümle yapılmış bronz havan örneğine (Fotoğraf-252)benzer bir örnek İstanbul H. Kocabaş Koleksiyonunda[180] görmekteyiz. F. Bodur'dan [181] bir örnekte süsleme ve form olarak benzer olmasa da aynı madenden yapılmış bir örnek olarak görülmektedir. Kayseri Etnografya Müzesindeki havan[182] ile de gövdede ki çıkıntılardan dolayı benzemektedirler.

Kataloğumuzda tek bir örnek olarak görülen kazan ise (Fotoğraf-130) yörede küpeli, kulaklı kazan olarak adlandırılmaktadır. Kazan sözü kök olarak Türkçe olmamakla

---

[173] Bezirci, s.140.
[174] Sözer, s.475.
[175] Bezirci, s.365.
[176] Sözer, s.545.
[177] ŞirinYılmaz, "Beypazarı'nda Maden Sanatı", Hacettepe Üniversitesi SBE ,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1994, s.98.
[178] Dilmaç, s.15.
[179] Sözer, s.552.
[180] Erginsoy, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, s.427.
[181]Başak, "Diyarbakır'da Maden Sanatının Gelişimi", Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Sayı 15, Erzurum 2005, s.67.
[182]Dilmaç, s.56.

birlikte oğuzlardan bu yana dilimize girmiştir. Orta Asya Türkçesinde "togan" kazan manasına gelmektedir.[183] Konya örneğindeki kazan[184],Kayseri Etnografya müzesindeki kazanlar,[185] Denizli örneğindeki kazan[186] küpeli kazanlara verilecek form ve madeni bakımdan benzer örnekler arasındadır.

Bir diğer örneğimiz olarak semaverler vardır. Semaver örnekleri birbirinden farklı olmakla birlikte üzerlerinde yazan yazılar ve figürlerde farklıdır. Katalog:78 deki (Fotoğraf-234) semaver ve katalog:79'daki (Fotoğraf-239) semaver form ve malzeme olarak benzer özellikler göstermektedir, fakat üzerindeki yazı ve figüratif süslemeleri farklıdır. Form açısından Kayseri Etnografya Müzesindeki semaverle[187] aynıdır. Yine katalog:77 deki (Fotoğraf-231) örnekle benzer olan semaver Kayseri Etnografya Müzesinde[188] görülmektedir.

Tek bir örnek olarak kataloğumuzda bulunan kahve tavası vardır. Kahve tavalarına pek çok bölgede rastlanmaktadır. Denizli örneğinde[189] pek çok kahve tavları görülmektedir. Yine Konya örneğinde kahve tavası[190]vardır, fakat bu kahve tavalarının kataloğumuzdaki kahve tavası gibi arkasında püsküllleri yoktur. Püsküller dışında form olarak benzemektedirler.

Son olarak katalogdaki kaşıkları ele alacak olursak Anadolu'nun her yerinde rastladığımız kaşık formları burada da karşımıza çıkmaktadır. Üç kaşıktan biri sade olup diğer iki kaşık süslemelidir. Süslemeli olan kaşıkların biri çay diğeri yemek kaşığıdır. Çay kaşığının kulp kısmı (Fotoğraf-280) H. Örcün Barışta'nın kitabındaki[191] kaşıkların kulpuna benzemektedir. Yemek kaşığının ise (Fotoğraf-287) yine bu kitaptaki kaşıklar gibi iç ve dış yüzeylerinde görülen bitkisel bezemenin benzeri olmasa da bitkisel motifli olduğu için aynı yıla tarihleyebileceğimize bir kanıt olduğunu göstermektedir.[192]

---

[183] Ögel, s.241.
[184] Karpuz, Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni kullanım Eşyaları (18-20.yüzyıl), s.402.
[185] Dilmaç, s.63-65.
[186] Sözer, s.470.
[187] Dilmaç, s.66.
[188] Dilmaç, s.67.
[189] Sözer, s.537-539.
[190] Bezirci, s.369.
[191] Örcün Barışta, s.98.
[192] Örcün Barışta, s.94,98.

9.SONUÇ

Anadolu'nun en eski yerleşim birimlerinden olan Yozgat'ın kurulmuş olduğu topraklar çeşitli medeniyetlere sahne olmuştur. Yozgat, çağlar boyunca Hititler, Frigler, Lidyalılar, Kimmerler, Persler, Roma ve Bizans imparatorluğu idaresinde kalmıştır.

Türk İslam Dönemine ait Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesindeki Madeni Mutfak Eşyaları adı altında yaptığımız bu çalışmada, dönemin ve yörenin özelliklerini yansıtan örnekler seçilerek form, teknik ve süsleme açısından incelenerek tanıtılmıştır. Araştırma da Yozgat Nizamoğlu Konağı Etnografya Müzesi arasından 98 adet seçilerek yapılmıştır. Tanıtılan bu eserlerin seçiminde döneminin, kullanım amacının ve bölge özelliklerinin yansıtılmış olmasına dikkat edilmiştir.

Tez kapsamında incelenen, satın alma ve bağış, A.M.G.M yoluyla müzeye kazandırılan Eserler form, tür ve teknik olarak birbirinden farklılık göstermektedir. İncelediğimiz eşyalar lenger, sahan, tas, sitil, kapak, sini, cezve, ibrik, tepsi, bardak, kevgir, fincan ve fincan zarfları, kahve değirmenleri, havan, kazan, semaver, kaşık, kahve tavası, çaydanlık, fincan tabakları, ibrik ve güğüm, ateşlikler, çay süzgeci, bıçak ve sofra altlığıdır.

Kullanılan kap formları, kullanım alanlarına ve içine konulan yiyecek ve içeceklere göre şekillendirilmiştir. İçine kuru yiyeceklerin konulduğu lengerler, pişirme kabı olmayıp, sadece taşımak ve sunmak amacıyla kullanılmıştır. Çeşitli amaçlar için kullanılan ve içine çorba konan taslar ise daha derin tutulmuştur. Büyük ebatlarda olan kazanlar ise yemek pişirmek için kullanıldıklarından form açısından ayrı bir yere sahiptirler. Servis amaçlı kullanılan siniler ile süt, yağ, su gibi sıvıların konulduğu kap çeşitlerinden olan ibrik, bakraç (sitil) gibi kaplar kullanım alanlarının da farklı olması nedeniyle form olarak farklı bir özelliğe sahiptirler. Cezveler ise kendine has özellikte olmaları açısından dikkat çekicidirler. Ateşlikler ocak altına köz koymak yada köz almak için yapılmışlardır, kahve değirmenleri şimdiki gibi kahve çeken dükkanların dışında herkesin evinde bulundurduğu mutfak eşyalarıydı. Havanlar halen günümüzde de kullandığımız sarımsak ezmek ve baharat öğütmek için kullanılır.

Anadolu'da sanatçı, değişik teknikler kullanarak her türlü madeni başarıyla isleyip farklı alanlarda kullanmasına rağmen, özellikle mutfak eşyası gibi günlük yaşamda kullanılan gereçlerin yapımında bakırı tercih etmiştir. Bunun sebebi ise kolay bulunup, islenebilir özellikte olmasıdır.

Müze içerisinde envanterimize aldığımız mutfak eşyalarını farklı bölgelerde de benzer şekillerini görebildiğimiz için bu eserlerin etkileşim yapıldığı anlaşılıyor bunun dışında ise farklı bölgelerden de gelmiş olabileceği olasılığını da gözardı edemeyiz. Bu bağlamda eserlerin tarihlendirilmesi ve menşe-i sorunu, gerekli izinlerin alınamamasından kaynaklanarak eserlerin tarihlendirilmesi sorunu çalışmamızda karşılaştığımız problemlerin başında gelmektedir. Gerek eserler üzerindeki yazıların okunamaması gerekse sadece form özellikleri ve üzerlerindeki desenlere bakılarak bazı eserlerin yapımı ve müzeye geliş şekilleri hakkında kesin bir yargıda bulunmak doğru olmasa gerek. Birçok bölgede olduğu gibi Yozgat'ta da maden sanatı usta-çırak ilişkisiyle nesilden nesle teknik ve süsleme unsurları açısında aktarılmaya çalışılmıştır. Günümüzde sipariş üzerine bakır kap yapan, genellikle onarım ve kalaylama isiyle uğrasan son ustaların yerini alabilecek çok az kişinin yetişmesi bu sanatın Yozgat'ta kaybolmaya yüz tuttuğunu göstermektedir. Son zamanlarda bakırcılıkta çalışma koşullarının ağırlaşması, kazancın az olması, bu işi yapan zanaatçılara sahip çıkılmaması, mutfakların zamana ayak uydurarak modernleşme sürecinde değişikliğe uğraması, teknolojinin getirdiği yenilikler, malzeme zenginliği toplumsal beğeninin farklılaşması, bakır malzemenin yerine kullanımı daha kolay olan cam, plastik ve çelik gibi fabrikasyon ürünlerin tercih edilmesi Yozgat ta bakırcılığın bitme noktasına gelmesine sebep olmuştur.

Birçok bölgede olduğu gibi Yozgat'ta da "maden sanatı" giderek önemini kaybetmiştir. Önceleri mutfakların vazgeçilmez bir öğesi olan bu ürünler günümüzde müzelerin teshir salonlarında, oturma odalarının sark köselerinde ve özel koleksiyonlarda görülür hale gelmişlerdir. Eğer gerekli önlemler alınmaz ve bu zanaatın sürdürülmesine yönelik çalışmalar desteklenmez ise bu türdeki eşyaları görmekte güçlük çekeceğiz.

KAYNAKLAR

Acara Meryem, "Bizans Döneminde Maden Aydınlatma Araçlarının Kullanımı ve Orta Bizans Dönemi Polykandilionları", Ortaçağ'da Anadolu, Aynur Durukan'a Armağan, Ankara, 2002.

Acun Hakkı, Tüm Yönleri İle Çapanoğulları ve Eserleri, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara 2005.

Ağce Leventoğlu Sibel, "Gaziantep Hasan Süzer Etnografya Müzesinde Bulunan Ortaçağ ve Sonrası Döneme Ait Mutfak Kapları", Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van 2006 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Aktan H, "Maden", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt XXVII.

Ankara 2003,

Akurgal Ekrem, Anadolu Uygarlıkları, Net Turistik Yayınlar, İstanbul, 1987.

Arseven Celal Esat, Türk Sanatı, Cem Yayınevi, İstanbul 1970.

Arslan Gürbüz, "Milli Mücadele Yıllarında Yozgat", Marmara Üniversitesi TAE, İstanbul 2007 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Barışta H. Örcün, Türk El Sanatları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.

Başak Oktay "Diyarbakır'da Maden Sanatının Gelişimi", Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Sayı 15, Erzurum 2005.

Başak Oktay, "Diyarbakır Arkeoloji Müzesi İle Cahit Sıtkı Tarancı Müzesinde Bulunan Türk İslam Dönemine Ait Bir Grup Madeni Eser", Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van 2004 (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Başak Oktay, "Taş Çağından Tunç Çağı'na Anadolu'da Maden Sanatının Gelişim ve Kullanımı", Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Sayı21, Erzurum 2008.

Başoğlu Tamer, Bronz Döküm, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul 1979.

Belli Oktay - İ. Gündağ Kayaoğlu, Anadolu'da Türk Bakırcılık Sanatının Gelişimi, İstanbul 1993.

Bezirci Zuhal, "Konya'da Bulunan Bakır İşçiliği Ürünü Eserler ve Konya İli Bakır İşçiliğinin Bugünkü Durumu" Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 2001 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Bodur Fulya, Türk Maden Sanatı, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı, İstanbul, 1987.

Çeken Muharrem, "Anadolu Selçuklu Dönemi Maden Sanatı", Ankara Üniversitesi, SBE, Ankara 1999, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çilingiroğlu Altan, Urartu Krallığı Tarihi ve Sanatı, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, İzmir 1997.

Dilmaç H. Selda, "Kayseri Etnografya Müzesinde Bulunan Madeni Mutfak Eşyaları" Erciyes Üniversitesi FEF, Kayseri 2005 (Yayımlanmamış Lisans Tezi).

Elyiğit Ufuk, "Türk İslam Dönemine Ait Şanlıurfa Madeni Mutfak Kapları", Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van 2008 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Erdoğan Esra, " Bizans Küçük Sanatları", Tema Larousse Tematik Ansiklopedi, İstanbul, 1993.

Erginsoy Ülker, , "Maden Sanatı" Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt II, İstanbul1997.

Erginsoy Ülker, İslam Maden Sanatının Gelişmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1978.

Ersoy Halit Yasar, " Demir", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, cilt 1, İstanbul, 1997.

Eruz Fulya, Konuşan Maden, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1993.

Kayaoğlu İ.Gündağ , "Maden Sanatı İşçiliğinin Dünü Bugünü ve Yarını", Türkiye 'de Sanatın Bugünü ve Yarını I. Ulusal Sempozyumu Tebliğleri, Beytepe 1985.

Hasol Doğan, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı – Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul 1975.

IŞIKSOY Süheyla, "Geleneksel Yozgat Evlerinde Yaşam ve Anlam: Evin Sözlü Tarihi", Karadeniz Teknik Üniversitesi FBE, Trabzon 2010 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

İLGÜN Şener, "Geleneksel Yozgat Evleri", Selçuk Üniversitesi FBE, Konya 2007(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Kalaycı ustası Abdullah Türkmen'den alıntıdır.

Kalaycı ustası Şükrü Aktürk'ten alıntıdır.

Kara Mustafa, "Gül Risalesi", Dergah, sayı 67,İstanbul 1995.

Karadavut Zekeriya, "Yozgat Efsaneleri", Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 1992, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Karpuz Emine, " Anadolu Mutfaklarında Kullanılan Bakır Kaplar ve Osmanlı Dönemi Örnekleri", Türkler Ansiklopedisi, cilt 12,Ankara, 2002.

Karpuz Emine, "Anadolu'da Türk Mutfak Mimarisi ve Madeni Kullanım Eşyaları (18-20.yüzyıl)", Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 1996 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Karpuz Emine, "Konya Lengerleri", Sanatsal Mozaik Dergisi, Cilt 2, Mayıs 1997.

Kayaoğlu İ.Gündağ, "Bakır Kap Yapım Teknikleri I, Dövme tekniği", Folklor ve Etnografya Araştırmaları, İstanbul, 1984.

Kazmaz Süleyman, Bakırcılık, Kastamonu Bakırcılığı Üzerine Küçük Sanat Alanında Bir İnceleme, Ankara 1973.

Kenar Olcay, " M.Ö.I. Binyılda Doğu Anadolu'da Madencilik ve Maden Sanatı" , Ege üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1998,(Yayımlanmamıs Yüksek Lisans Tezi).

Kosay H. Zübeyr, "Türkiye Halkının Maddi Kültürüne Dair Araştırmalar, II", Türk Etnografya Dergisi, Sayı 2, 1957.

Koşay Hamit Zübeyr, ve Akile Ülkücan, Anadolu Yemekleri ve Türk Mutfağı, Ankara 1961.

Kuban Doğan, Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.

Kuşoğlu M. Zeki, Dünkü Sanatımız -Kültürümüz, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1994.

Maden Teknik ve Arama Genel Müdürlüğü, İl Maden Haritaları

Mahi Gözeltaş'tan alıntıdır.

Memişoğlu F, "Harput Bakırcılığı", Türk Etnografya dergisi, Sayı 13,İstanbul, 1973.

Mert Özcan, "Çapanoğulları", İslam Ansiklopedisi, Cilt VIII, İstanbul 1993.

Niyazi Karaca T, Ermeni Sorununun Gelişim Sürecinde Yozgat'ta Türk Ermeni İlişkileri, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 2005.

Ögel Bahaeddin, Türk Kültür Tarihine Giriş, Cilt 3-4, Ankara 1978.

Ögel Semra, Anadolu'nun Selçuklu Çehresi, İstanbul 1994.

Öney Gönül, Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları Ankara 1978.

Savaş Sezer Makbule, "Yozgat ve Çevresi Tarihi Yapılarındaki Süslemeler", Pamukkale Üniversitesi SBE, Denizli 1998(Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Sevin Veli, Eski Anadolu ve Trakya (Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar), İletişim Yayınları, İstanbul 2003.

Sözen Metin ve Tanyeli Uğur, Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul 2001.

Subaşı M. Hüsrev, " Maden Sanatı", İslam Sanatları Tarihi, T.C Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2010.

Türkoğlu Sabahattin, "Maden Sanatı ve Kuyumculuk" ,Geleneksel Türk Sanatları, İstanbul 1993.

Uzunçarşılı İ. Hakkı, "Çapan Oğulları", Belleten, Sayı XXXVIII, Nisan 1974.

Yılmaz Şirin, "Beypazarı'nda Maden Sanatı", Hacettepe Üniversitesi SBE ,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1994.

Yozgat İl Yıllığı, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1973.

Yozgat İl Yıllığı, Sevinç Matbaası, Ankara 1991.

Yozgat Kent Tarihi, Yozgat Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Bozok Ofset.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :Emine KIZILASLAN

Uyruğu :Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 25 Eylül 1986-Yozgat

Medeni Durumu :Evli

Tel :05333062812

Email :guzellyozgat@hotmail.com

EĞİTİM

Derece Kurum Mezuniyet Tarihi

Yüksek Lisans : Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü-2013

Lisans : Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü-2009

Lise : Yozgat Lisesi-2003

Yabancı Dil : İngilizce